

GLEDALIŠKE IN FILMSKE DELAVNICE

Umetniška gimnazija – smer
gledališče in film

UČNI NAČRT Z DIDAKTIČNIMI PRIPOROČILI

IME PREDMETA: gledališke in filmske delavnice

Izobraževalni program umetniške gimnazije - smer gledališče in film:

druge oblike samostojnega ali skupinskega dela: gledališko in filmsko ustvarjanje (385 ur)

Področja:

- » igra in govor
- » fotografija in film
- » zvok in glasba
- » gib
- » impro

PRIPRAVILA PREDMETNA KURIKULARNA KOMISIJA V SESTAVI:

Nina Ostan, Zavod RS za šolstvo; Urška Mlakar, Gimnazija Nova Gorica; Katja Peršak Hajdinjak, Gimnazija Franca Miklošiča Ljutomer; Maja Šorli, Srednja vzgojiteljska šola, gimnazija in umetniška gimnazija Ljubljana; mag. Ciril Oberstar, Srednja vzgojiteljska šola, gimnazija in umetniška gimnazija Ljubljana; dr. Andrej Šprah, Slovenska kinoteka; Kristina Kamaladevi Mihelj, Gimnazija Nova Gorica; Mojca Dimec, Srednja vzgojiteljska šola, gimnazija in umetniška gimnazija Ljubljana; Samanta Kobal, Gimnazija Nova Gorica; Andrej Jus, Srednja vzgojiteljska šola, gimnazija in umetniška gimnazija Ljubljana; Igor Sviderski, Gimnazija Nova Gorica; Maja Delak, Srednja vzgojiteljska šola, gimnazija in umetniška gimnazija Ljubljana; Barbara Krajnc Avdić, Srednja vzgojiteljska šola, gimnazija in umetniška gimnazija Ljubljana; mag. Jernej Jakelj, Gimnazija Franca Miklošiča Ljutomer; Jernej Kastelec, Gimnazija Nova Gorica; Ludvik Rogan, Gimnazija Franca Miklošiča Ljutomer; Darko Sinko, Srednja vzgojiteljska šola, gimnazija in umetniška gimnazija Ljubljana; Vid Hajnšek, Srednja vzgojiteljska šola, gimnazija in umetniška gimnazija Ljubljana; dr. Tomaž Toporišič, Univerza v Ljubljani, Akademija za gledališče, radio, film in televizijo; dr. Klemen Dvornik, Univerza v Ljubljani, Akademija za gledališče, radio, film in televizijo; dr. Rok Andres, Šentjakobsko gledališče Ljubljana; mag. Ana Čigon, magistrica umetnosti; Predanič Matjaž, Srednja vzgojiteljska šola, gimnazija in umetniška gimnazija Ljubljana.

JEZIKOVNI PREGLED: Mojca Blažej Cirej

OBLIKOVANJE: neAGENCIJA, digitalne preobrazbe, Katja Pirc, s. p.

IZDALA: Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje in Zavod RS za šolstvo

ZA MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE: dr. Vinko Logaj

ZA ZAVOD RS ZA ŠOLSTVO: Jasna Rojc

Ljubljana, 2025

SPLETNA IZDAJA

DOSTOPNO NA POVEZAVI:

https://eportal.mss.edus.si/msswww/datoteke/ucni_nacrti/2026/un-dp-gledaliske-in-filmske-delavnice_um_gf.pdf

Katalogni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI-ID 262187779](#)

ISBN 978-961-03-1348-9 (Zavod RS za šolstvo, PDF)

Strokovni svet RS za splošno izobraževanje je na svoji 247. seji, dne 16. 10. 2025, določil učni načrt gledališke in filmske delavnice za izobraževalni program umetniške gimnazije, smer gledališče in film.

Strokovni svet RS za splošno izobraževanje se je na svoji 247. seji, dne 16. 10. 2025, seznanil z didaktičnimi priporočili k učnemu načrtu gledališke in filmske delavnice za izobraževalni program umetniške gimnazije, smer gledališče in film.

PRIZNANJE AVTORSTVA – NEKOMERCIALNO – DELJENJE POD ENAKIMI POGOJI

Prenova izobraževalnih programov s prenovo ključnih programskih dokumentov (kurikuluma za vrtce, učnih načrtov ter katalogov znanj)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

KAKO SE ZNAJTI?

TIPIČNE STRANI

V dokumentu je za dijakinje in dijake, učiteljice in učitelje ipd. uporabljena moška slovnična oblika, ki velja enakovredno za oba spola.

Tema sporoča vsebinski okvir ali okvir predmetnospecifičnih zmožnosti, povezanih s cilji oz. skupinami ciljev: teme so predmetno specifične in lahko vključujejo vsebinske sklope in dejavnosti ter razvijajo veščine, zmožnosti in koncepte, ki naj bi jih dijaki izgrajevali in razvijali v procesu učenja.

Vrsta teme:
Obvezno
Izbirno
Maturitetno

Opis teme zajema ključne poudarke oz. koncepte kot okvir skupinam ciljev.

Dodatna pojasnila za temo lahko vsebujejo razlago o zasnovi teme, usmeritve in/ali navodila, ki se nanašajo na vsebino, vrsto teme, členitev teme, poimenovanje, trajanje, dejavnosti, izvedbo aktivnosti, učne pripomočke ... oz. karkoli, kar je pomembno za to temo.

IME TEME

OBVEZNO

OPIS TEME

Em fugiaspiduci sitet ut etur, in conest dipsum eosa nonsequam volorum, ommolor aut desequi duciist estrunda volorest, sandeni maximin uscillab il magnam quiam quo con explacc ullaccum alisi quidell igendam, in repta dolupta volor sam, ut hilit laut faccumqui omnim ut doluptur, quam consequ atibus dolo dignate mporehent qui tem nonseque por aliquisimust que volestrum esed quibusdae milla conserf ernate dentiat.

Ma vellaut quatio rporrore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas molorporia doluptatis molum rae nos event, inullit incimaiozem fugiandantis et fugitisque maion ped quo odi beatur, sequi illisqui ipidel escim reprat.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Ullatur sequo qui ut vellenderio. Re exceseq uiatur aturem eos millandio totaquis alibus iume voluptatia quis aut quamust iosant prestius, ut ommodigendis doluptaes dersped moluptae. Harum a volupta tiatur, ne veles quia voluptatia similic tatesequam, seque ventio. Hendis erum quissequo quist que con nulparum ut quuntemos et repro quod ma nimusa sae vellaut eum ulpari valent voluptu rempor a de omnimax impellu ptataecusa ducipsae aut evelles temolup tincil imporia simped et endes eum et molum que laborerat voluptiurem nempori bustio explabo rionsenet evenimin nis ex eum voluptam consed que volupid eliquibus, tetusda ntusam ellis ut archill uptiore rundiae nimusdam vel enit, optibea quiaspelitem lam alit re, omnis ab il mo dolupti commihi tionsequiam eicia dolo intur accusci musdaecatet faccatur? Sinctet latiam facescipsa

Ceria pa iumquam, exernam quaspis dit equasit, omnis quis aut apitassum coribusda invenih icatorum qui ut re perumquaepep quame moditatum ipient veligna tessint iaessum, optamus, testi sediasped moluptatem aperiam aut quodips usciate veribus.

Mi, asit volupta tuscil int aspel illit atur, eum idenist iorrum alit, nim re illitas ma nimi, iusclisita dolorrym volorepedio core, consequam quae. De nossiti officillate

Z oznako **SC** so označeni ključni cilji posameznih področij skupnih ciljev. Številčni zapis pri oznaki skupnih ciljev se navezuje na preglednico s skupnimi cilji.

IME SKUPINE CILJEV

CILJI

Z oznako **O** so označeni obvezni cilji.

Z ležečim tiskom in oznako **I** so označeni izbirni cilji.

- O:** Et plabo. Nam eum fuga. Et explat. Xerro et aut que nihicia doloribus, velisci tatur
I: *Que ommodic aboribust, tessequae nimaionseni arum audit minusda dolum, si venimil itatat. Estinve litatem ut adit quid qui.* **SC** (2.2.2.1)
I: *Quia voluptatur aut od minverum, quas ilis et mint, eature rehenit magnatur aut exceaquam reiunt et omnis nobit vero excepel in nimagnam quat officiam que plaborpore ne culpa eum dolore aut aspicias sanihil moditam re pelias ne veri reperferes solos dolorum, quidit ad qui dolorerun.*
O: Ibus nis auda vendio venis saperum atem quiant aut pre comniscia num at is quoditi ne estinve litatem venis saperum atem quiant. **SC** (1.3.4.2 | 2.1.1.1 | 2.1.2.1 | 2.2.1.1 | 2.2.1.2 | 3.1.3.1 | 5.1.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak

S krepko označenim besedilom so izpostavljeni **minimalni standardi znanja**.

Z ležečim besedilom so označeni izbirni standardi oz. standardi znanja, ki izhajajo iz izbirnih ciljev.

Dodatne pisave in oznake pri standardih so opredeljene v obvezujočih navodilih za učitelja (npr. podčrtani, M, PTI itd.)

- Obisquamet faccab incium repenam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorum quasimus mo mi.
- Ilcillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cupratu repeliam.
- Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.**
- Ut fuga. Nemperum fuga.**
- Ma vellaut quatio rporore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas
- Omnim ut doluptur, quam consequi.
- Obisquamet faccab incium repenam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorum quasimus mo mi.*
- Ilcillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cupratu repeliam.*
- Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.
- Ut fuga. Nemperum fuga.*

TERMINI:

☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint	☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint
☐ veligna tessint	☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint	

Pojmi, ki jih dijak mora poznati oz. razumeti (in/ali znati smiselno uporabljati), lahko pa so navedeni tudi priporočeni pojmi. Nabor (strokovnih) terminov zaokrožuje in dopolnjuje posamezno temo, predstavlja pa informacijo učitelju pri načrtovanju vzgojno-izobraževalnega dela. Namenjen je navedbi terminologije, ki jo na področju določene teme v določenem obdobju izobraževalne vertikale usvojijo dijaki.

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH

Viri in literatura,
ki so vključeni v
posamezno temo.

NASLOV TEME

- » Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Morbi eget ante eget ante hendrerit convallis vitae et purus. Donec euismod dolor sed neque condimentum, at sodales enim interdum. <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

NASLOV SKUPINE CILJEV

- » Etiam, M. (2019). Eget laoreet ipsum. Nulla facilisi.
- » Parum, V. (2025). Sequi blaboreet quosam. Seque cus.
- » Morbi P. (2007). Sed ac arcu id velit facilisis aliquet. Nec tincidunt.
- » Eget O. (2010). Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla a ac turpis. Nulla et tempus nunc, vitae scelerisque tellus. Sed in tempus mi, a aliquet quam. Integer ut euismod eros, vel pretium mi. Maecenas sollicitudin.
- » Nunc N. (2023). Morbi suscipit ante quis viverra sollicitudin. Aenean ultricies.
- » Nunc N., Ante A., Sem S. (2015). Nullam congue eleifend magna in venenatis. Ut consectetur quis magna vitae sodales. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Sed A. (2024). Ut aliquet aliquam urna eget laoreet. Fusce hendrerit dolor id mauris convallis, at accumsan lectus fermentum. Nunc bibendum quam et nibh elementum consectetur.

NASLOV SKUPINE CILJEV

- » Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla, <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Nunc F.: Vivamus quis tortor et ipsum tempor laoreet id quis nunc. Phasellus quis sagittis ligula.
- » Redaktion, 2018. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

Viri in literatura, ki so vključeni
v posamezno skupino ciljev.

Hiperpovezava
do zunanjega vira

KAKO SE ZNAJTI?

STRUKTURA UČNEGA NAČRTA Z DIDAKTIČNIMI PRIPOROČILI

KAZALO

OPREDELITEV PREDMETA..... 9

Namen predmeta..... 9

Temeljna vodila predmeta 10

Obvezujoča navodila za učitelje 10

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA 12

Kažipot po didaktičnih priporočilih 12

Splošna didaktična priporočila 13

Splošna priporočila za vrednotenje znanja
..... 14

Specialnodidaktična priporočila
področja/predmeta 16

TEME, CILJI, STANDARDI ZNANJA..... 47

FOTOGRAFIJA IN FILM..... 48

Fotografija..... 50

Film..... 53

IGRA IN GOVOR..... 56

Ustvarjanje v skupini 58

Osnove nastopanja..... 60

Zakovitosti igre in uprizarjanja..... 62

Prenos besedila v igralsko podobo 64

IMPRO 66

Osnove dela v skupini in statusi67

Oblikovanje lika in prostor70

Govorne ploskve in monolog.....73

Zvrsti, žanri, mediji76

Tvorjenje prizorov v izmišljenem jeziku.78

GIB..... 80

Pravilna anatomsko postavitev in
poravnava telesa 81

Elementi časa v gibu 84

Uporaba prostora v gibu in gibanju 86

Individualno in skupinsko gibalno
ustvarjanje 89

Interpretacija in nastop 92

ZVOK IN GLASBA 95

Glasbeno opismenjevanje in izvajalske
tehnike 96

Poslušanje in poustvarjanje glasbenih
vsebin 99

Ustvarjanje glasbenih vsebin 102

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH ... 105

Didaktična priporočila..... 105

Fotografija in film 109

Igra in govor 109

Impro 110

Gib 111

Zvok in glasba 111

PRILOGE 113

OPREDELITEV PREDMETA

NAMEN PREDMETA

Gledališke in filmske delavnice v umetniški gimnaziji gledališke in filmske smeri v povezavi s strokovnimi in splošnoizobraževalnimi predmeti podpirajo osnovne cilje splošnega gimnazijskega izobraževanja in opredeljujejo ukvarjanje z umetnostjo v srednji šoli kot enim izmed osrednjih kurikularnih področij. Oblikujejo zavest o prepletenosti ter povezanosti gledaliških in vizualnih elementov znotraj performativnih umetnosti in o pomenu avdiovizualnega zapisovanja v filmskem delu.

Delavnice so zasnovane tako, da nudijo dijakinjam in dijaku z uprizoritvenim in filmskim snovanjem širok vstop v različne umetniške izkušnje. Od impro do gibalne delavnice, ki dijakinjam in dijaku s pomočjo takojšnjega vstopanja v različne govorne, gibalne, uprizoritvene, vizualne položaje, nudita povečanje zmožnosti doživljanja na fizični, intelektualni in intuitivni ravni, do seznanjanja s principi človeškega delovanja in doživljanja v različnih odnosih in situacijah, ki so osnovno vodilo za področje gledališke igre. Dijaki in dijakinje pridobivajo temeljne igralske izkušnje, spoznavajo odrski prostor in zakonitosti igranja in gibanja v njem, razširjajo imaginativna, estetska in intelektualna obzorja, ozaveščajo estetsko doživljanje jezika skozi izkušnjo vsakdanjega in umetniškega govora. Delavnica Fotografije in filma dijake in dijakinje uvede v osnove vizualnega izražanja. S praktično vadbo fotografskih in filmskih postopkov spoznajo in preizkusijo temeljne zakonitosti elementov avdiovizualnega zapisovanja in njihovo vlogo v celovitosti filmskega dela. Pri Zvoku in glasbi dijaki spoznavajo zakonitosti skupne igre v komorni zasedbi, rešujejo glasbene težave s pomočjo vživljanja v druge in medsebojnega usklajevanja, razvijajo smisel za skupinsko ustvarjanje glasbenih umetnin in nastopanje.

Delavnice nudijo dijakinjam in dijaku aktivno, psihofizično, praktično preskušanje temeljnih orodij, postopkov uprizoritvenega (impro, gledališkega, gibalnega), filmskega, zvočnega, glasbenega, avdiovizualnega izražanja, pri tem razvijajo smisel za skupinsko ustvarjanje glasbenih, gledaliških, plesnih (uprizoritvenih), prostorskih, fotografskih ali filmskih stvaritev, povečujejo osebne zmožnosti doživljanja na fizični, intelektualni in intuitivni ravni. V prakticiranju rabe sodobnih tehnologij odkrivajo določila vizualnega komuniciranja ter spoznajo razlike med posameznimi izraznimi sredstvi in ustvarjalnimi načeli. Delavniški način dela omogoča in zahteva stalno zavzetost in osebno svobodo ter večja osebne zmožnosti doživljanja na fizični, čustveni in intelektualni ravni.

TEMELJNA VODILA PREDMETA

Delavnice so razdeljene v pet vsebinskih sklopov. Izvajajo se kot samostojne delavnice, kjer dijakinje in dijaki aktivno vstopajo v posamezna polja gledališkega, gibalnega, filmskega, vizualnega in zvočnega snovanja skladno s cilji, vsebinami in pričakovanimi rezultati posamezne delavnice. Do vsebinskih sklopov lahko pristopamo homogeno ali heterogeno. Homogeno, kjer s pomočjo sodelovalnega poučevanja sledimo tradiciji dramskega gledališča, ki predvideva hierarhijo organske enovitosti uprizoritvenih in avdiovizualnih elementov, ki so skladni s predhodno skupno dogovorjenimi cilji. In heterogeno, tudi postdramsko, kjer se posamezni uprizoritveni in vizualni elementi iz vsebin delavnic razstavljajo, se razvijajo kot samostojne entitete, se na novo povezujejo.

Delavnice pri dijakinjah in dijakih spodbujajo razvoj lastnih idej in ustvarjalnosti s snovanjem avdiovizualnih vsebin, ter jih tako usposabljaajo za gledališko ali filmsko bogatenje svojega pojmovnega sveta. Prek praktičnega seznanjanja z veščinami in znanjem na področjih igre, govora, giba, plesa, glasbe, gledališke improvizacije, fotografije in filma razvijajo in poglobljajo zmožnost umetniške imaginacije in estetskega doživljanja ter vrednotenja. Usposabljaajo se za samostojno uporabo fotoaparata in kamere pa tudi za smotno in ustvarjalno uporabo sodobnih tehnologij. Razvijajo kritično presojo ter spodbujajo kritično mišljenje in zmožnost vrednotenja. Ob interpretaciji in praktičnem delu omogočajo uprizoritvene, ocenjevalne ter refleksivne izkušnje ter prek njih razvijajo zmožnost vrednotenja učinkovitosti ustvarjenih dogodkov ali del in s tem oblikujejo stališča in vrednostne kriterije za razumevanje in presojanje umetnosti. Poglobljajo in razširjajo glasbeno pismenost in vzpodbujajo skupinsko muziciranje. Seznanjajo z učinkovitimi načini uprizarjanja vrstnikov, z načini uprizarjanja gledaliških umetnikov, s posebnostmi filmskega, televizijskega, radijskega in spletnega sporočanja.

OBVEZUJOČA NAVODILA ZA UČITELJE

Gledališke in filmske delavnice imajo pet samostojnih delavnic: Igra in govor, Fotografija in film, Zvok in glasba, Gib in Impro, od katerih sta le dve – Igra in govor in Fotografija in film – obvezni. Ostale delavnice šola ponudi glede na svoje možnosti in interes dijakov. Sestavni del učnega procesa je projektno delo, ob katerem se delavnice vsebinsko in ciljno povezujejo in nadgrajujejo. Uspešno izvajanje gledaliških in filmskih delavnic zahteva sodelovanje, skupno načrtovanje in usklajevanje učiteljev, ki delavnice poučujejo.

Delavnice temeljijo na praktičnem, izkustvenem učenju in se izvajajo v primernem odrskem ali študijskem prostoru. Izvajalec predmeta naj zagotavlja strukturiran, a hkrati fleksibilen učni proces, ki omogoča aktivno vključenost dijakov in progresivno nadgrajevanje znanja.

Pouk delavnic naj praviloma poteka v strnjenem sklopu po več (najmanj dveh) šolskih ur skupaj. Delo lahko poteka tudi strnjeno v večjih časovnih sklopih (popoldanske ali celodnevne dejavnosti).

Sestavni del pouka naj bo celovitost doživetja tako gledališke kot filmske predstave, torej obisk in ogled gledaliških in filmskih predstav v živo in v celoti. Kajti tako gledališka predstava kot filmska projekcija najboljše zaživita v svojem avtentičnem prostoru – gledališče na odru in film v kinodvorani.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

KAŽIPOT PO DIDAKTIČNIH PRIPOROČILIH

Razdelke *Kažipot po didaktičnih priporočilih*, *Splošna didaktična priporočila* in *Splošna priporočila za vrednotenje znanja* je pripravil Zavod RS za šolstvo.

Didaktična priporočila prinašajo učiteljem napotke za uresničevanje učnega načrta predmeta v pedagoškem procesu. Zastavljena so večplastno, na več ravneh (od splošnega h konkretnemu), ki se medsebojno prepletajo in dopolnjujejo.

- » Razdelka ***Splošna didaktična priporočila*** in ***Splošna priporočila za vrednotenje znanja*** vključujeta krovne usmeritve za načrtovanje, poučevanje in vrednotenje znanja, ki veljajo za vse predmete po celotni izobraževalni vertikali. Besedilo v teh dveh razdelkih je nastalo na podlagi *Usmeritev za pripravo didaktičnih priporočil k učnim načrtom za osnovne šole in srednje šole* (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/3ladrdt>) ter *Izhodišč za prenovo učnih načrtov v osnovni šoli in gimnaziji* (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/plw0909>) in je v vseh učnih načrtih enako.
- » Razdelek ***Specialnodidaktična priporočila področja/predmeta*** vključuje tista didaktična priporočila, ki se navezujejo na področje/predmet kot celoto. Zajeti so didaktični pristopi in strategije, ki so posebej priporočeni in značilni za predmet glede na njegovo naravo in specifikke.

Učni načrt posameznega predmeta je členjen na *teme*, vsaka tema pa se lahko nadalje členi na *skupine ciljev*.

- » Razdelka ***Didaktična priporočila za temo*** in ***Didaktična priporočila za skupino ciljev*** vključujeta konkretne in specifične napotke, ki se nanašajo na poučevanje določene teme oz. skupine ciljev znotraj teme. Na tem mestu so izpostavljene preverjene in učinkovite didaktične strategije za poučevanje posamezne teme ob upoštevanju značilnosti in vidikov znanja, starosti dijakov, predznanja, povezanosti znanja z drugimi predmeti/področji ipd. Na tej ravni so usmeritve lahko konkretizirane tudi s primeri izpeljave oz. učnimi scenariji.

Didaktična priporočila na ravni skupine ciljev zaokrožujeta razdelka ***Priporočeni načini izkazovanja znanja*** in ***Opisni kriteriji***, ki vključujeta napotke za vrednotenje znanja (spremljanje, preverjanje, ocenjevanje) znotraj posamezne teme oz. skupine ciljev.

SPLOŠNA DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Učitelj si za uresničitev ciljev učnega načrta, kakovostno učenje ter optimalni psihofizični razvoj dijakov prizadeva zagotoviti varno in spodbudno učno okolje. V ta namen pri poučevanju uporablja raznolike didaktične strategije, ki vključujejo učne oblike, metode, tehnike, učna sredstva in gradiva, s katerimi dijakom omogoča aktivno sodelovanje pri pouku, pa tudi samostojno učenje. Izbira jih premišljeno, glede na namen in naravo učnih ciljev ter glede na učne in druge, za učenje pomembne značilnosti posameznega dijaka, učne skupine ali oddelka.

Varno in spodbudno učno okolje učitelj zagotavlja tako, da:

- » spodbuja medsebojno sprejemanje, sodelovanje, čustveno in socialno podporo;
- » neguje vedoželjnost, spodbuja interes in motivacijo za učenje, podpira razvoj različnih talentov in potencialov;
- » dijake aktivno vključuje v načrtovanje učenja;
- » kakovostno poučuje in organizira samostojno učenje (individualno, v parih, skupinsko) ob različni stopnji vodenja in spodbujanja;
- » dijakom omogoča medsebojno izmenjavo znanja in izkušenj, podporo in sodelovanje;
- » prepozna in pri poučevanju upošteva predznanje, skupne in individualne učne, socialne, čustvene, (med)kulturne, telesne in druge potrebe dijakov;
- » dijakom postavlja ustrezno zahtevne učne izzive in si prizadeva za njihov napredek;
- » pri dijakih stalno preverja razumevanje, spodbuja ozaveščanje in usmerjanje procesa lastnega učenja;
- » proces poučevanja prilagaja ugotovitvam sprotne spremljanja in preverjanja dosežkov dijakov;
- » omogoča povezovanje ter nadgrajevanje znanja znotraj predmeta, med predmeti in predmetnimi področji;
- » poučuje in organizira samostojno učenje v različnih učnih okoljih (tudi virtualnih, zunaj učilnic), ob uporabi avtentičnih učnih virov in reševanju relevantnih življenjskih problemov in situacij;
- » ob doseganju predmetnih uresničuje tudi skupne cilje različnih področij (jezik, državljanstvo, kultura in umetnost; trajnostni razvoj; zdravje in dobrobit; digitalna kompetentnost; podjetnost).

Učitelj pri uresničevanju ciljev in standardov znanja učnega načrta dijakom omogoči prepoznavanje in razumevanje:

- » smisla oz. namena učenja (kaj se bodo učili in čemu);

- » uspešnosti lastnega učenja oz. napredka (kako in na temelju česa bodo vedeli, da so pri učenju uspešni in so dosegli cilj);
- » pomena različnih dokazov o učenju in znanju;
- » vloge povratne informacije za stalno izboljševanje ter krepitev občutka »zmorem«;
- » pomena medvrstniškega učenja in vrstniške povratne informacije.

Za doseganje celostnega in poglobljenega znanja učitelj načrtuje raznolike predmetne ali medpredmetne učne izzive, ki spodbujajo dijake k aktivnemu raziskovanju, preizkušanju, primerjanju, analiziranju, argumentiranju, reševanju avtentičnih problemov, izmenjavi izkušenj in povratnih informacij. Ob tem nadgrajujejo znanje ter razvijajo ustvarjalnost, inovativnost, kritično mišljenje in druge prečne veščine. Zato učitelj, kadar je mogoče, izvaja projektni, problemski, raziskovalni, eksperimentalni, izkustveni ali praktični pouk in uporablja temu primerne učne metode, pripomočke, gradiva in digitalno tehnologijo.

Učitelj upošteva raznolike zmožnosti in potrebe dijakov v okviru notranje diferenciacije in individualizacije pouka ter personalizacije učenja s prilagoditvami, ki obsegajo:

- » učno okolje z izbiro ustreznih didaktičnih strategij, učnih dejavnosti in oblik;
- » obsežnost, zahtevnost in kompleksnost učnih ciljev;
- » raznovrstnost in tempo učenja;
- » načine izkazovanja znanja, pričakovane rezultate ali dosežke.

Učitelj smiselno upošteva načelo diferenciacije in individualizacije tudi pri načrtovanju domačega dela dijakov, ki naj bo osmišljeno in raznoliko, namenjeno utrjevanju znanja in pripravi na nadaljnje učenje.

Individualizacija pouka in personalizirano učenje sta pomembna za razvijanje talentov in potencialov nadarjenih dijakov. Še posebej pa sta pomembna za razvoj, uspešno učenje ter enakovredno in aktivno vključenost dijakov s posebnimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami, z učnimi težavami, dvojno izjemnih, priseljencev ter dijakov iz manj spodbudnega družinskega okolja. Z individualiziranimi pristopi preko inkluzivne poučevalne prakse učitelj odkriva in zmanjšuje ovire, ki dijakom iz teh skupin onemogočajo optimalno učenje, razvoj in izkazovanje znanja, ter uresničuje v individualiziranih programih in v drugih individualiziranih načrtih načrtovane prilagoditve vzgojno-izobraževalnega procesa za dijake iz specifičnih skupin.

SPLOŠNA PRIPOROČILA ZA VREDNOTENJE ZNANJA

Vrednotenje znanja razumemo kot ugotavljanje znanja dijakov skozi celoten učni proces, tako pri spremljanju in preverjanju (ugotavljanje predznanja in znanja dijaka na vseh stopnjah učenja) kot tudi pri ocenjevanju znanja.

V prvi fazi učitelj kontinuirano spremlja in podpira učenje, preverja znanje vsakega dijaka, mu nudi kakovostne povratne informacije in ob tem ustrezno prilagaja lastno poučevanje. Pred začetkom učnega procesa učitelj najprej aktivira in ugotavlja dijakovo predznanje in ugotovitve uporabi pri načrtovanju pouka. Med učnim procesom sproti preverja doseganje ciljev pouka in standardov znanja ter spremlja in ugotavlja napredek dijaka. V tej fazi učitelj znanja ne ocenjuje, pač pa na osnovi ugotovitev sproti prilagaja in izvaja dejavnosti v podporo in spodbudo učenju (npr. dodatne dejavnosti za utrjevanje znanja, prilagoditve načrtovanih dejavnosti in nalog glede na zmožnosti in potrebe posameznih dijakov ali skupine).

Učitelj pripomore k večji kakovosti pouka in učenja, tako da:

- » sistematično, kontinuirano in načrtno pridobiva informacije o tem, kako dijak dosega učne cilje in usvaja standarde znanja;
- » ugotavlja in spodbuja razvoj raznolikega znanja – ne le vsebinskega, temveč tudi procesnega (tj. spretnosti in veščin), spremlja in spodbuja pa tudi razvijanje odnosnega znanja;
- » spodbuja dijaka, da dosega cilje na različnih taksonomskih ravneh oz. izkazuje znanje na različnih ravneh zahtevnosti;
- » spodbuja uporabo znanja za reševanje problemov, sklepanje, analiziranje, vrednotenje, argumentiranje itn.;
- » je naravnani na ugotavljanje napredka in dosežkov, pri čemer razume, da so pomanjkljivosti in napake zlasti priložnosti za nadaljnje učenje;
- » ugotavlja in analizira dijakovo razumevanje ter odpravlja vzroke za nerazumevanje in napačne predstave;
- » dijaka spodbuja in ga vključuje v premisleke o namenih učenja in kriterijih uspešnosti, po katerih vrednoti lastno učno uspešnost (samovrednotenje) in uspešnost vrstnikov (vrstniško vrednotenje);
- » dijaku sproti podaja kakovostne povratne informacije, ki vključujejo usmeritve za nadaljnje učenje.

Ko so dejavnosti prve faze (spremljanje in preverjanje znanja) ustrezno izpeljane, sledi druga faza, ocenjevanje znanja. Pri tem učitelj dijaku omogoči, da lahko v čim večji meri izkaže usvojeno znanje. To doseže tako, da ocenjuje znanje na različne načine, ki jih je dijak spoznal v procesu učenja. Pri tem upošteva potrebe dijaka, ki za uspešno učenje in izkazovanje znanja potrebuje prilagoditve.

Učitelj lahko ocenjuje samo znanje, ki je v učnem načrtu določeno s standardi znanja. Predmet ocenjevanja znanja niso vsi učni cilji, saj vsak cilj nima z njim povezanega specifičnega standarda znanja. Učitelj ne ocenjuje stališč, vrednot, navad, socialnih in čustvenih veščin ipd., čeprav so te zajete v ciljih učnega načrta in jih učitelj pri dijaku sistematično spodbuja, razvija in v okviru prve faze tudi spremlja.

Na podlagi standardov znanja in kriterijev uspešnosti učitelj, tudi v sodelovanju z drugimi učitelji, pripravi kriterije ocenjevanja in opisnike ter jih na ustrezen način predstavi dijaku. Če dijak v procesu učenja razume in uporablja kriterije uspešnosti, bo lažje razumel kriterije ocenjevanja. Ugotovitve o doseganju standardov znanja, ki temeljijo na kriterijih ocenjevanja in opisnikih, se izrazijo v obliki ocene.

Učitelj z raznolikimi načini ocenjevanja omogoči izkazovanje raznoliškega znanja (védenje, spretnosti, veščine) na različnih ravneh. Zato poleg pisnih preizkusov znanja in ustnih odgovorov ocenjuje izdelke (pisne, likovne, tehnične, praktične in druge za predmet specifične) in izvedbo dejavnosti (govorne, gibalne, umetniške, eksperimentalne, praktične, multimedijske, demonstracije, nastope in druge za predmet specifične), s katerimi dijak izkaže svoje znanje.

SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA PODROČJA/PREDMETA

SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA DELAVNICE FOTOGRAFIJA IN FILM

1. Didaktične strategije in metode

Praktična delavnica Fotografija in film na osnovi praktičnih fotografskih vaj, eksperimentiranja, izdelave fotostripa, dokumentiranja krajšega dogodka, snemanja igranega prizora, kratkega filma in podobnih aktivnosti razvija zanimanje in občutljivost za fotografijo, kompozicijo, filmski jezik, komunikacijo, oblikovanje zgodb in hkrati tudi spodbuja refleksijo položaja v konkretni družbeni resničnosti. Delavnica s številnimi praktičnimi vajami, ki potekajo v parih ali skupini, motivira spoznavno radovednost, moralno občutljivost, odgovornost do dela v skupini, aktivno družbeno držo ter zanimanje za čustveno življenje človeka.

Dijak dosega učne cilje s postopki dejavnega, sodelovalnega, ustvarjalnega in raziskujočega učenja, fotografiranja različnih subjektov in okolij, preizkušanja različnih kompozicij, ustvarjanja zgodb za fotostrip in kompleksnejšega dela v skupini ob načrtovanju in snemanju krajšega filma. Cilje dosega tudi s pomočjo refleksije, opisovanja, primerjanja in razvrščanja fotografij in posnetkov, sprotnega analiziranja lastnega dela in dela drugih in njihovega vrednotenja oz. presojanja.

Ključno vlogo imajo končni izdelki: npr. izdelava fotostripa in/ali snemanje kratkega prizora ali kratkega filma. Tako dijaki praktično preizkušajo razumevanje in uporabo filmskega jezika. Tovrstna oblika pouka ni samo posredovanje tehničnih znanj in izmenjava nabora določenih teoretskih znanj, ampak utelešeni angažma in organiziranost dijakov v skupnosti, kjer proces učenja poteka s samostojnim delom, sodelovanjem in ekspresijo.

Za motiviranje samostojnega in izvirnega izražanja spoznanj, do katerih ob filmu in fotografiji prihajajo dijaki, naj bo na voljo širok spekter možnosti njihove artikulacije. Dijaki sodelujejo pri pouku na različne načine, predvsem z izvajanjem različnih fotografskih in filmskih vaj, pa tudi z refleksijami, z analizami filmov in fotografij znanih avtorjev, z obiskom razstav in filmskih

projekcij, s fotografskim dokumentiranjem dogodkov ipd. Nepogrešljiv je tudi medsebojni dialog, deljenje mnenj in kritično izražanje spoznanj v obliki pogovorov, skupinskih analiz. Ob tovrstnih dejavnostih se dijaki navajajo na aktivno in kritično iskanje ter vrednotenje bistvenih informacij. S tem razvijajo sposobnost samostojnega učenja in pridobivajo izkušnje za čim bolj samostojno delovanje.

Priporoča se delo v manjših ali večjih skupinah. Posebej za kompleksnejše naloge je zelo priporočljivo delo v večji skupini ali za enostavnejše fotografske vaje delo v parih. Dijaki naj ob koncu procesa analizirajo zaključni izdelek in predstavijo potek svojega razmišljanja in raziskovanja, ki so ga prehodili skozi celoten proces dela. Ker film vedno nastaja v filmskih ekipah, je pomembna tudi analiza sodelovanja, načrtovanja dela in učinkovitosti. Dijaki naj snemanja skrbno načrtujejo, si razdelijo naloge, v fazi analize pa razmislijo, kako bi lahko bili pri naslednjem snemanju bolj učinkoviti, kako bolje sodelovati in se na snemanje pripraviti.

Pouk delavnice Fotografija in film naj poteka v strnjenem sklopu po več (najmanj dveh) šolskih ur skupaj. Delo lahko poteka tudi strnjeno v večjih časovnih sklopih (popoldanske ali celodnevne dejavnosti).

2. Elementi diferenciacije, individualizacije ali personalizacije in formativno spremljanje (FS)

Enega ključnih vzvodov individualizacije predstavlja širok razpon vaj in vlog, ki jih v procesu učenja lahko zasedajo dijaki. Aktivno delo v vlogi fotografa, igralca pred kamero, snemalca, oblikovalca scenografije ali iskanje lokacij, soscenarista ipd., omogoča različna vstopanja v svet filma, v aktivno in intuitivno izkušnjo izbiranja vlog, kar dijaku razkriva njegove lastne zmožnosti, interese in zanimanja. Priporočljivo je, da lahko dijak fotografijo in film spozna na primerih in v procesih, ki so zanj aktualni, zanimivi in vznemirljivi tako na vsebinski in estetski kakor tudi na intuitivni in praktični ravni, saj mu tako predstavljajo ustrezno notranjo motivacijo. Učitelj sledi notranjim motivacijam dijakov kot tistim, ki jih lahko doživlja dijak na osnovi učiteljeve opore in vzpostavljanja ustreznega učnega okolja, v katerem mu je omogočeno zadovoljevanje temeljnih potreb po samostojnosti, kompetentnosti in kreativnosti, predvsem pa po povezanosti z drugimi.

Različne ravni predznanja in tehnične spretnosti dijakov se upoštevajo s prilagajanjem nalog: od osnovnih tehničnih postopkov do ustvarjalnega oblikovanja kompleksne vizualne podobe. Treba je zagotoviti, da vsi dijaki praktično usvojijo osnovna znanja, da učenje poteka tudi z medsebojnim sodelovanjem in da se znanje vseh udeležencev v procesu dela nadgradi.

Diferenciacija poteka znotraj skupin (npr. razdeljevanje nalog po različnih vlogah) in v okviru različnih nalog.

Formativno spremljanje vključuje neposredno povratno informacijo, samoocenjevanje, refleksijo in medvrstniško evalvacijo, ki dijake vodi k izboljšanju tehničnih in izraznih komponent njihovih fotografij oz. filmov.

3. Učenje izven učilnic

Spoznavanje fotografskega ustvarjanja se začne z aktivnim poznavanjem in uporabo fotoaparata, ki je lahko kjerkoli, tudi v učilnici. Vendar pa je zaradi zagotavljanja čimbolj navdihujoče vizualne izkušnje priporočljivo pogosto delo na terenu, v naravi ali mestnem okolju, na različnih dogodkih

(npr. fotografiranje predstave, športne igre, uličnega vrveža ipd.). Zelo pomembna je tudi studijska izkušnja snemanja, kjer je mogoče obvladovati pogoje snemanja (svetloba, scenografija ipd.), zato je za izvajanje delavnice potrebna učilnica ali dvorana, ki je opremljena tako z akustičnimi kot s svetlobnimi sredstvi in med delom po izboru nudi možnost tako uporabe scenografije, kostumov kot ostalih vizualnih sredstev.

Ob organiziranem ogledu filmskih projekcij je občasno dobrodošel tudi obisk TV studiev, muzejev in razstav. Kadar pogoji ne omogočajo spoznavanja v resničnem okolju, si lahko pomagamo s projekcijami na šoli, ogledi spletnih strani ustanov, z digitalnimi zbirkami fotografij in filmov ipd.

Dijake spodbujamo tudi k samostojnemu organiziranju filmskih projekcij ali krajšega samostojnega snemanja, pri čemer lahko samostojno razvijajo nadgradnjo učnega procesa. V formatu projektnega učnega dela v šoli, kot so npr. meddelavniška ali medpredmetna organizacija letne posamezne ali skupinske projekcije, uprizoritve, oblikovanje plakatov, lahko prakticiramo izkustveno učenje, ki združuje teoretično pridobljena posplošena znanja s posameznikovo subjektivno izkušnjo.

4. Povezovanje znanja (transfer, medpredmetnost)

Načrtovanje in usklajevanje povezovanja je konstruktiven proces, prek katerega mentor deluje z učnimi pristopi, ki presegajo samo naključne posamične povezave ter omogočajo dobrodošlo koordinacijo in komunikacijo med sodelujočimi učitelji. Povezovanje, medpredmetnost in tudi meddelavniškost (saj gre tudi za povezovanje strokovnih delavnic) pomenijo nadgradnjo in sistematično razvijanje zavesti o kompleksnosti ustvarjalnega delavniškega področja.

Nepogrešljive so medpredmetne soodvisnosti in povezave z ostalimi umetnostnimi predmeti in pa tudi s sorodnimi humanističnimi in družboslovnimi predmeti. V sodelovanju z delavnicami Umetnost igre, Impro ali Gib, na primer, lahko dijaki posnamejo krajši igrani prizor, posnamejo igrane fotografije ali video za gledališko predstavo. V sodelovanju z zvokom in glasbo lahko pripravijo kratek prizor z glasbeno podlago ali enostavnejši glasbeni spot, v sodelovanju z delavnico Umetnost giba pa lahko ustvarijo film s plesnim prizorom. Sodelovanje je možno tudi s predmetom Zgodovina in teorija gledališča in filma. Tu je najbolj smiselno sodelovanje v okviru tem spoznavanja filmskih izraznih sredstev, saj lahko teoretično znanje, pridobljeno znotraj ZTGF, dijaki nadgradijo s praktičnimi vajami v okviru delavnice Fotografija in film. Možno je tudi sodelovanje v okviru drugih tem, na primer spoznavanja žanrov ali filmskih zvrsti. Tudi tu se teoretično znanje lahko nadgradi z vajami (primer snemanje prizora v slogu filma noir).

Prav tako lahko sodelujejo v problemsko-kritični diskusiji in pri vrednotenju ustvarjene fotografije ali filma. Takšna sodelovanja predpostavljajo načrtovanje dejavnosti tako za posamezne delavnice kakor za skupne aktivnosti povezanih delavnic, ki dosežejo vrh v zaključnih predstavitev in končnih izdelkih. Tako so za doseganje ciljev ali za izkazovanje rezultatov odločilnega pomena premišljeno izbrane in razporejene dejavnosti, ki posredujejo pri spoznavnem procesu.

Priporočljive so tudi vertikalne povezave znotraj iste delavnice, ko lahko dijaki nižjih letnikov višjim letnikom predstavijo svoje fotostripe ali scenarije in obratno, ti pa jih kritično ovrednotijo na osnovi lastnih učnih izkušenj in pridobljenih znanj.

Učitelj pri vodenju delavnice izpostavlja predvsem vlogo mentorja in moderatorja, ki načrtuje, organizira in vzpostavlja varno učno okolje, v katerem dijaki dobijo spodbudo za praktično delo, eksperimentiranje, doživljanje, učenje in razmišljanje. Prizadeva si za doseganje zadovoljstva ob uspehu, ki oblikuje samozavest in prispeva k osebnostni rasti. Kadar je treba, popravlja napake in nudi oporo v obliki dodatnih demonstracij in razlag. Z vsem tem pomaga dijaku kar se da učinkovito in hitro dosegati učne cilje.

5. Vključenost področij skupnih ciljev

Skupni cilji s področja **jezika, državljanstva, kulture in umetnosti** se v veliki meri uresničujejo z analizo primerov iz slovenske in svetovne filmske zgodovine in refleksijo lastne ustvarjalnosti. Tako se vzpostavlja odnos do kulture in umetnosti ter doživljanje umetnostne izkušnje na individualni in skupinski ravni. Učitelj spodbuja dijaka k raziskovanju in spoznavanju kulture in umetnosti, umetniških del, izbranih filmov in režiserjev, žanrov in filmskih izraznih sredstev. V vseh temah krepi dijakove zmožnosti prepoznavanja in izražanja s filmsko terminologijo ter skrbi za ustrezno govorno in pisno raven strokovnega jezika. Cilji delavnice intenzivno obravnavajo njen vzgojni pomen, saj filmsko ustvarjanje spodbuja skupinsko delo, spodbuja pa se tudi medsebojna pomoč in skupno, vzajemno ali participativno ustvarjanje. S prepoznavanjem teh vrednot ter prek poznavanja in prevzemanja človekovih pravic in dolžnosti se oblikuje zavedanje pomena aktivnega državljanstva in politične angažiranosti, hkrati pa se ponotranji občečloveške vrednote, na katerih naj bi temeljila etika sodobne družbe. V sodelovanju z drugimi v ustvarjalni skupnosti in za ustvarjalno skupnost ter v refleksiji tovrstne ustvarjalnosti se uri v razvijanju kritičnega mišljenja, ponotranji kulturo dialoga ter gradi lastni svetovni nazor.

Cilji s področja **zdravja in dobrobiti** so usmerjeni v zaznavanje in prepoznavanje lastnega doživljanja ter zmožnosti razumevanja in prevzemanja perspektive drugega. Ob iskanju lastnega pogleda, lastne perspektive pri fotografiranju in snemanju in ustvarjanju lastnih vizualnih zgodb mentor dijake spodbuja in usmerja k prožnemu, odprtemu načinu razmišljanja, prek katerega dijaki ozaveščajo lastno doživljanje in vedenje, prepoznavajo različnost v ožjih in širših okoljih ter krepijo zmožnost razumevanja in prevzemanja perspektive drugega.

S premišljeno uporabo in globokim poznavanjem informacijsko-komunikacijske tehnologije razvija digitalne veščine, ki jih krepi s praktičnim delom in lastnimi ustvarjanjem vizualnih vsebin. Glede na zastavljene cilje pri pripravi končnih izdelkov dijaki razvijajo kompetence brskanja, iskanja, filtriranja podatkov, informacij, pri čemer jih posebej opozorimo na avtorske pravice in vire z oznako javna last. Ob praktičnem delu tako poglobljajo **digitalno kompetenco** in izboljšujejo strategije iskanja. Dijaki se v procesu montaže in postprodukcije učijo ustvarjalne uporabe digitalne tehnologije in digitalnih orodij za ustvarjanje digitalnih vsebin, odgovorne in varne rabe računalniških okolij, organizacije in prenašanja digitalnih podatkov ter ustvarjanja varnostnih kopij.

Digitalna tehnologija je pri delavnici Fotografija in film nepogrešljiva, saj je tehnično korektna uporaba fotoaparata in video kamere ter preizkušanje njunih ustvarjalnih možnosti temelj, na katerem dijaki usvajajo filmski jezik in razvijajo lastne vizualne izdelke. Programska oprema za montažo in druge aplikacije, kot so aplikacije za pisane scenarija, izdelavo posterja in morebiti tudi za izdelavo zgodborisa, omogočajo dijakom beleženje, analiziranje in razvijanje lastnih vizualnih zamisli. Tako neobdelani kot obdelani posnetki se uporabljajo za samorefleksijo, ogledovanje napredka in pripravo na pouk ali javno izvedbo.

Dijaki lahko s pomočjo digitalne tehnologije oblikujejo fotostripe, montirajo film, vključno z montiranjem zvoka zanj. Na ta način se spodbuja samoiniciativnost, eksperimentiranje in večja avtonomija v ustvarjalnem procesu.

Zaradi svojega projektnega značaja predmet utrjuje tudi kompetence **podjetnosti** in ustvarjalnosti, saj spodbuja dijake k samoiniciativnosti, iskanju lastnih izraznih poti, premišljenemu reševanju problemov ter oblikovanju konkretnih rezultatov svojega dela. Na poti do uresničitve svoje/skupinske vizije nujno prepoznava svoja močna in šibka področja ter išče načine za učinkovito delovanje znotraj delovne skupine.

V okviru delavnice Fotografija in film dijaki na različnih ravneh ozaveščajo **trajnostni razvoj** in razvijajo odnos do problematike trajnostnosti. Vzpostavljajo odgovoren odnos do naravnih sistemov, razumejo kompleksnost in razmerja med naravnimi in družbenimi sistemi. Obenem delavnica dijake spodbuja k razmišljanju o odgovornem ravnanju do okolja – prek tem, ki jih v praktičnih izdelkih dijaki obravnavajo, krepí osebno in družbeno odgovornost za skrb za naravno okolje in širše za celostno pojmovanje trajnostnega razvoja. Delavnica prispeva k oblikovanju kritično mislečih, ustvarjalnih in sočutnih posameznikov, ki razumejo, da so trajnostni odnosi med ljudmi neločljivo povezani s trajnostnim odnosom do planeta.

6. Primeri dobre prakse učiteljev

Pri pouku učitelj pogosto uporablja praktično usmerjene in fleksibilne pristope, ki dijakom omogočajo aktivno sodelovanje in takojšnjo refleksijo nad lastnim delom. V nadaljevanju je nekaj konkretnih primerov, ki jih je mogoče prilagoditi raznim razredom, skupinam, opremi in ciljem:

Portret z različnimi objektiv

Učitelj razporedi dijake v pare ali manjše skupine in dodeli natančno določeno nalogo: fotografiranje več portretov, z različnimi objektiv, v različnih okoljih. Dijaki se po eni strani preizkusijo v rokovanju s fotoaparatom, iskanju raznih ozadij, eksperimentiranju z različnimi plani in rakurzi in nenazadnje tudi v nastopanju pred kamero.

Analiza fotostripov

Preden dijaki začnejo razvijati lastne ideje za fotostrip, jim učitelj pokaže več primerov fotostripov, ki jih skupaj analizirajo. Pomembno je, da si ogledajo tako uspešne kot neuspešne oz. neučinkovite fotostripe. Z analizo ugotavljajo, kako je zgodba povedana samo z vizualnimi elementi, kateri elementi so za razumevanje zgodbe preohlapni ali je kje kakšna fotografija v fotostripu odveč ipd. Dijaki razmislijo, kaj fotostrip naredi privlačen, razumljiv in zanimiv, pri pomanjkljivih pa predstavijo ideje, kako bi jih sami dopolnili.

Testno snemanje in analiza

Ob uvajanju v delo z video kamero učitelj organizira testna snemanja krajših prizorov. Ob uvajanju v snemanje zvoka je smiselno snemanje krajšega dialoga, medtem ko je ob navajanju na uporabo stojala in snemanja gibanja smiselno snemanje akcije (na primer lovljenje dveh oseb po stavbi ali ulici). Dijaki v manjših skupinah posnamejo kratke prizore, nato si posnetke skupaj ogledajo, izpostavijo tehnične pomanjkljivosti (šum v sliki, preglasen ali pretih govor, izguba kontinuitete med kadri, smer gibanja, pravilo osi idr.) in skupaj iščejo rešitve za izboljšanje.

Vloge v snemalni ekipi in snemalni načrt

V vsaki skupini učitelj dodeli vloge (snemalec, snemalec zvoka, igralec, asistent režije ipd.), pri čemer dijaki vloge med projekti zamenjajo. Priporočljivo je, da se za izbrano snemanje določi, da dijaki vloge med seboj določijo tudi sami ter tudi sami pripravijo snemalni načrt (v načrt npr. zapišejo, koliko časa bodo snemali določen kader, kdo bo sestavljal filmsko ekipo in kdo igralsko zasedbo). Učitelj preveri, če je načrta ustrezen, in dijake opozori na pomanjkljivosti ali težave pri načrtovanju. Tako vsak dijak razvija tehnične spretnosti, organizacijske sposobnosti in komunikacijo znotraj ekipe.

7. Priporočila za vrednotenje znanja (priporočeni načini izkazovanja znanja, opisni kriteriji)

Preverjanje in ocenjevanje znanja naj v skladu z upoštevanjem načela individualizacije potekata na različne načine, ki omogočajo didaktično pestrost in uravnotežijo prednostna in šibkejša področja dijakov. Učitelj skozi celoten ustvarjalni proces sistematično ugotavlja doseganje zastavljenih ciljev in na podlagi pridobljenih informacij sproti prilagaja svoje pedagoške pristope. Povratne informacije so usmerjene v spodbujanje dijakovega razvoja, samostojnosti in ustvarjalnega izražanja.

Preverjanje znanja v delavnici ves čas poteka na osnovi formativnega spremljanja. Povratna informacija nenehno teče v smeri od mentorja k dijaku, saj lahko na podlagi tega dijak spremeni svoje vedenje ter izboljša svoje znanje in veščine. Povratna informacija je objektivna, konkretna in neposredna, a izrečena na spoštljiv in spodbuden način. Priporočene oblike preverjanja vključujejo praktične vaje, izdelke ter demonstracijo pridobljenih veščin. Izbira načina preverjanja naj ustreza naravi dejavnosti in ciljem izobraževalnega procesa.

V nadaljevanju učitelj izpelje ocenjevanje dijakovega ustvarjanja. Priporočene oblike ocenjevanja vključujejo praktične vaje, izdelke ter demonstracijo pridobljenih veščin. Izbira načina ocenjevanja naj ustreza naravi dejavnosti in ciljem izobraževalnega procesa.

Znanje v okviru vizualne delavnice naj se primarno izkazuje prek praktičnih vaj in praktičnih končnih izdelkov. Praktične vaje se izvedejo po uvodu v spoznavanje in razumevanje posameznega cilja. Na primer dijaki po spoznavanju osnov o osvetljavi izvedejo vajo osvetljevanja prizora v trdi in mehki svetlobi. Končni izdelek po drugi strani navadno izvedemo v drugi polovici leta ali po obravnavanju večjega sklopa ciljev. Vključujejo več kreativnega razmisleka dijakov in kombiniranja več znanj in praktičnih izkušenj, ki so jih pridobili med poukom. Končni izdelek navadno tudi nastane v sodelovanju z drugimi delavnicami oz. v okviru priprave na gledališko predstavo. Dijak na primer pripravi načrt za fotografsko serijo, ki jo posname, in se potem uporabi v gledališkem listu. Dijak lahko kot končni izdelek v manjši skupini

izdela tudi glasbeni video spot, plesni video ipd. Ob predložitvi praktičnih vaj in končnih izdelkov naj dijaki svoje izdelke tudi ustno zagovarjajo.

Dodatno je mogoče pridobiti oceno tudi z ustnim spraševanjem o uporabi različnih digitalnih orodij in materialov. Predlagamo ustno pojasnjevanje s hkratnim praktičnim prikazom uporabe izbrane programske opreme, ki se jo je učil uporabljati v okviru delavnice in/ali ustno spraševanje o pomenu različnih vizualnih elementov, ki jih je obravnaval v okviru delavnice.

8. Minimalni materialni pogoji za izvedbo pouka

Minimalni materialni pogoji za izvajanje pouka v delavnici Fotografija in film vključujejo digitalne fotoaparate (najmanj pet naprav), digitalne kamere (najmanj pet naprav), računalniško učilnico s projektorjem, programi za montažo in s slušalkami (en montažni komplet na dva dijaka) in studio oz. provizorično urejeno učilnico, primerno za vaje iz snemanja. Priporočljivo je, da se praktične fotografske in video vaje izvajajo tudi izven šolskih prostorov (v okolici šole).

Pri opremljanju učilnic z navedeno tehnologijo je treba upoštevati sprotni tehnološki razvoj. Zgornji seznam je zato treba letno dopolnjevati, izpopolnjevati in nadgrajevati.

SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA DELAVNICE IGRA IN GOVOR

1. Didaktične strategije in metode

Izhodišče pri poučevanju umetnosti igre v delavnici Igra in govor je človek – enkratni individuum. Posebnost pri učenju igre pa v tem, da sta instrument, ki ga učeči se uporablja za igranje, ter ustvarjalec, ki na ta instrument igra, v istem telesu. Večinoma je namreč v umetnosti instrument ločen od ustvarjalca. To pomeni, da se pri igri učeči se uči igrati sam nase. V začetnem obdobju učenja učeči se svojega instrumenta še ne pozna, zato se mora najprej izkustveno seznaniti s principi človeškega delovanja, svojimi potenciali in omejitvami. Potem se uči vzpostavljati distanco do instrumenta, ki je on sam. To mu omogoči zavest. Kasneje se ustvarjalec začne samostojno odločati v zvezi s svojimi ustvarjalnimi izbiri in jih zna ovrednotiti. Takrat zna ovrednotiti tudi ustvarjalno delo nekoga drugega.

Pomembno je, da učitelj k poučevanju pristopa nenasilno, z velikim občutkom za posameznika in skupino. Vaje v skupini so bistven del učenja igre. Sem spadajo družabne igre, ki vključujejo telo, prostor in glas; vaje v krogu; vaje za aktivacijo čutil (čutim, vidim, slišim, vonjam, okušam); vaje za telesna in glasovna izrazna sredstva; vaje za zbranost; vaje za pozornost in hiter odziv; vaje za delo z imaginarnimi predmeti, vaje za razvijanje domišljije, vaje za občutek odskega časa, vaje za namero ali intenco. Spadajo v področje ogrevalnih vaj, ki naj se izvajajo na začetku vsake (blok)ure. Lahko se ponavljajo večkrat in izvajajo na vedno višjem nivoju. Učitelj je pri izbiri vaj avtonomen. Za dosego učnih ciljev izbira vaje, ki skupino navdihujejo in aktivirajo, in opusti vaje, ki napredek zavirajo. Ustvari naj vedro, aktivno in varno okolje, ki dijakom omogoča prostor za »napake« in omili neugodje pred izpostavljenostjo. Priporočljivo je, da so ogrevalne vaje smiselno povezane z obravnavanimi temami.

Učitelj se potrudi, da jasno razloži namen vsake vaje, ki jo izvaja, in si vzame čas, da ovrednoti videno. V vrednotenje vključuje tudi skupino (gledalce) in jo usmerja v smeri konstruktivnega dialoga. Izogiba se sodbam dobro ali slabo. Namesto tega naj uporablja besedi deluje, ne deluje (funkcionira/ne funkcionira). Kakovostna povratna informacija je za učečega se ključnega pomena.

2. Elementi diferenciacije, individualizacije ali personalizacije in formativno spremljanje

Pri delavnici Igra in govor gre za izkustveno učenje. Enakovredno vključuje mentalno, fizično in čustveno sfero posameznika. Zato za učečega se ni dovolj, da samo razume. Da zna, lahko rečemo šele, ko nad svojim delovanjem vzpostavi zavest in začne usmerjati, oblikovati svoje delovanje. Zato je pri delu v skupini zelo pomembno, da sodeluje z različnimi posamezniki. Tako spoznava različne načine človeškega delovanja in odzivanja v odnosih in situacijah ter krepi zmožnosti razumevanja in prevzemanja perspektive drugega pri ustvarjalnem delu. Pravilo, da se uspešnost skupine se meri po najšibkejšem členu, vzpodbudi skupino k izvirnim pristopom vzpostavljanja odnosa z namenom, da vaje izvajajo čim učinkoviteje. Spontano se jih navaja k zbranemu in doslednemu opazovanju, poslušanju ter upoštevanju soigralcev in soigralk, torej k stalnemu vzpostavljanju predvsem tistih temeljnih razmerij v skupini, ki so potrebna, še preden se skupina spopade z reševanjem ustvarjalnih igralskih nalog na odru. Znanja in sposobnosti dijakov se na tak način ne koristijo več strogo individualno, temveč se začnejo prenašati z enega na drugega, mešati med sabo in nadgrajevati.

Ker gre pri učenju tehnike igre za delo na sebi, učitelj posebno pozornost posveča individualnemu napredku in se zaveda, da je čas, ki ga posameznik potrebuje za usvojitev znanja pri dijakih različen. Vezan je na mentalno, čustveno, telesno in izkustveno pripravljenost posameznika. Zato naj učitelj pomembne stvari velikokrat ponavlja in jih osvetljuje iz različnih zornih kotov. Da lahko skrbi za postopnost in sistematičnost pri delu, naj si sproti beleži svoja opažanja v zvezi z napredkom, stagnacijo ali nazadovanjem posameznika. Posameznikovo delo naj bo sproti vrednoteno. Izpostavljena naj bodo najprej njegova močna področja, nato šibkejša. Učitelj skupaj s posameznikom domisli načrt za izboljšanje delovanja. Na ta način omogoči posamezniku občutek zmožnosti in večjo odgovornost za rezultat. Upošteva posameznikovo počutje pri soočanju z ustvarjalno nalogo in išče rešitve v smeri uporabe ali spremembe tega počutja. Osredotočen je na to, kaj posameznik potrebuje, da dobro izvede nalogo.

Pri raziskovalnem delu z besedilom in pri uprizarjanju naj bo vsak posameznik vedno aktivno vključen. Skupinsko in individualno delo naj bo načrtovano tako, da je rezultat delo vseh. Mentor pristopa k delu kot nevedni učitelj. Namesto, da ponuja rešitve in zaključke, naj dijaka vodi tako, da odpira polja možnosti, usmerja, sprašuje, problematizira, posluša, je vzgled ustvarjalnega delovanja.

3. Učenje izven učilnice

Najprimernejši prostor za poučevanje umetnosti igre je gledališka učilnica ali gledališka dvorana z odrom in možnostjo prezračevanja. Število stolov naj bo usklajeno s številom dijakov, nekaj miz. Vendar pa prostor igranja ni nujno vezan na določen gledališki prostor. V dogovoru z dijaki se igralske akcije lahko izvajajo v različnih prostorskih in okoljskih ambientih. Pomemben vidik pri

učenju igre je opazovanje sebe in drugega; gledanje, poslušanje, čutenje, doživljanje. Opazuje lahko dijak kjerkoli in kadarkoli. Vaje opazovanja lahko izvaja v »resničnem svetu« sam ali kot del pouka. Učitelj naj jih problemsko zastavi in tudi preverja. Prav tako so priporočljiv del pouka ogledi predstav ali ustvarjalnih vaj drugih skupin, kjer dijaki zamenjajo prostor. Ogrevalne vaje se po presoji učitelja lahko izvajajo tudi na prostem.

4. Povezovanje znanja (transfer, medpredmetnost)

Pouk umetnosti igre v delavnici Igra in govor ponuja veliko možnosti sodelovanja in povezovanja z drugimi delavnicami in predmeti. Takšno povezovanje je priporočljivo in nujno, saj pogloblja ustvarjalno izkušnjo in učečemu se omogoča, da začne svoje znanje povezovati s sorodnimi umetniškimi praksami ter iskati navdih na širšem polju možnosti. Povezovanje in prepletanje postopkov uprizoritvenega (impro, gledališkega in govornega, gibalnega), filmskega, zvočnega, glasbenega, avdiovizualnega izražanja je organska spojina uprizoritve. Sodelovanje z delavnicami Impro, Gib, Zvok in glasba ter Fotografija in film je zato smiselno in zaželeno. Do vsebinskih sklopov lahko pristopamo homogeno ali heterogeno. Homogeno, kjer s pomočjo sodelovalnega poučevanja sledimo tradiciji dramskega gledališča, ki predvideva hierarhijo organske enovitosti uprizoritvenih in avdiovizualnih elementov, ki so skladni s predhodno skupno dogovorjenimi cilji. In heterogeno, kjer se posamezni uprizoritveni, zvočni in vizualni elementi iz vsebin delavnic razstavljajo, se razvijajo kot samostojne entitete in se na novo povezujejo. Čeprav gre za znanje, ki ga posameznik usvaja z delom na sebi, igra veliko vlogo tudi dijakova razgledanost in sposobnost povezovanja znanja z zgodovinskimi, geografskimi, političnimi, filozofskimi, psihološkimi in jezikovnimi področji. Zato je smiselno izkoristiti možnosti za sodelovanje s predmeti Zgodovina in teorija gledališča in filma, Zgodovina, Geografija, Državljanstva vzgoja, Filozofija, Psihologija, slovenščina ter ostalimi. Učitelj naj bo naklonjen medpredmetno zasnovanim uram.

5. Vključenost področij skupnih ciljev

Interdisciplinarna narava umetnosti igre, ki se ukvarja s področjem kulture, umetnosti in ožje uprizoritvenimi umetnostmi, najučinkoviteje vključuje področja skupnih ciljev: zdravje in dobrobit, jezik, državljanstvo, kultura in umetnost ter podjetnost, prav tako pa vključuje digitalne veščine in je trajnostno naravnana.

Izhodišče delavnice je odnos do **jezika, kulture, umetnosti ter doživljanje umetnostne izkušnje**. Vzpostavlja se takoj in nenehno. Poglobljeno spoznavanje, analiziranje, interpretiranje, uprizarjanje ter ustvarjanje umetniških predlog od dramatike, proze, poezije pa tudi do vizualnih in slušnih prvin umetnosti omogoča posamezniku in skupini širši in globlji vpogled ter izkušnjo jezika pri branju in ubesedovanju raznih bralnih gradiv, prek katerih razvija lastne sporazumevalne zmožnosti z ustvarjalno in nenasilno komunikacijo, upoštevajoč družbeni kontekst; vzpostavljanje razmerja do preteklosti pa spodbuja in razvija tudi kritičen odnos do sodobnega dogajanja. Z izkušnjo tako dejavno prispeva k doumevanju človeka kot telesnega, intelektualnega in duhovnega bitja ter k razumevanju civilizacijskega razvoja človeštva.

Cilji delavnice imajo izrazito vzgojni pomen, saj posameznik dela na sebi, ozavešča principe delovanja organske narave, kar se odraža v razumevanju skupinskega delovanja in v vrednotah

solidarnosti, pomoči in skupnega vzajemnega ali participatornega ustvarjanja. S prepoznavanjem teh vrednot ter prek poznavanja in prevzemanja človekovih pravic in dolžnosti, se oblikuje zavedanje pomena aktivnega državljanstva in politične angažiranosti. V sodelovanju z drugimi v ustvarjalni skupnosti in za ustvarjalno skupnost ter v refleksiji tovrstne ustvarjalnosti se uri v razvijanju kritičnega mišljenja, ponotranji kulturo dialoga ter gradi lastni svetovni nazor.

Cilji s področja **zdravja in dobrobiti** so intenzivno usmerjeni v duševno dobrobit, kjer se učijo zaznavati, prepoznavati in usmerjati lastno doživljanje in vedenje skozi izkušnjsko delo na osebem telesnem, mentalnem in čustvenem področju, kar vodi v večjo samozavedanje, zato lažje samouravnavanje in lahkotnejše spoprijemanje z negotovostjo in kompleksnostjo. Kreativno vzdusje na delavnici igre nudi dijakom prostor za »napake« in jih vzpodbuja k prožnemu in nekonvencionalnemu načinu razmišljanja. Tako jih pripravi na igrivo spoprijemanje s problemskimi situacijami in razrešitvijo teh, hkrati pa krepi odgovornost, samostojnost in skrb za osebno integriteto prek nenehnega stika s samim seboj in drugimi.

Velik poudarek delavnica namenja delu s telesom, saj telo v igralski umetnosti ni samo nekaj osebnega, temveč postane javno, vidno in vedno nekaj izraža in sporoča. Pozitiven odnos do lastnega telesa kot izraznega sredstva se krepi s sproščanjem, gibanjem in aktiviranjem čutil, ki so eno od osnovnih orodij igranja. Zavest o delovanju lastnega telesa oblikuje pozitiven odnos tudi do drugih teles in spoštovanje ter razumevanje lastnih in tujih občutkov.

Gledališče je skupinska dejavnost, zato je znanje o delovanju skupine bistvenega pomena za učinkovito delo. Z različnimi skupinskimi vajami se dijaki soočajo z družbenimi situacijami v malem. Tako se začnejo zavedati različnosti ter svojega lastnega doživljanja in vedenja v odnosih. S pogovorom in vrednotenjem vaje in lastnega počutja v njej se učijo aktivno poslušati, asertivno komunicirati in konstruktivno izražati svoje mnenje v skrbi za drugega. Za učinkovito delovanje skupine krepijo sodelovalne veščine ter zmožnost razumevanja in prevzemanja perspektive drugega. Skrb za drugega je nujen element za kakovostno delovanje skupine, saj drži, da je skupina dobra toliko, kot njen najšibkejši člen. Zato so dijaki pri iskanju rešitev in nudenju pomoči šibkejšemu zelo inovativni.

Pri delu z že obstoječim (dramskim, pesniškim, proznim esejističnim ipd.) besedilom se dijak sooči z nujo po razumevanju vsebine. Le tako lahko umesti svoj lik v zgodovinski družbenopolitični kontekst. S premišljeno uporabo informacijsko-komunikacijske tehnologije razvija **digitalne veščine**, ki mu omogočajo usmerjeno iskanje potrebnih podatkov, informacij in vsebin v digitalnih okoljih, ter tako analizira, primerja in kritično ovrednoti verodostojnost in zanesljivost podatkov, ki pripeljejo do izbire pravega podatka za odrsko uporabo. Prav tako uporablja digitalno tehnologijo pri preverjanju jezikovnih zakonitosti – glasovno in pravorečno ter pisno izražanje in kritično mišljenje. Digitalne veščine lahko razvija s popolnoma svojstvenimi in inovativnimi pristopi, saj se v gledališki uprizoritvi večkrat pojavi potreba ali samo želja po vizualijah, ki nadgrajujejo konceptualno zasnovo, bodisi vsebinsko bodisi scenografsko tehnično. Spretnost mlajše generacije z digitalnimi orodji ponuja prostor inovativnosti ter pozicijo »nevednega učitelja«, ki le usmerja in ozavešča komunikacijske in sodelovalne prvine, spletni bonton in varnostne vidike uporabe digitalne tehnologije.

Digitalna tehnologija naj pri učenju tehnike igre in odrskih izrazilih pripomore k večji učinkovitosti uprizorjenega. Prevzame lahko funkcijo »pomočnika« pri iskanju in analizi podatkov, vezanih na predlagane okoliščine zgodbe, ki se vsebinsko vežejo na zgodovinski družbenopolitični kontekst besedila ter pri preverjanju in določanju jezikovnih zakonitosti – glasovno in pravorečno. Prav tako je lahko uporaba digitalne tehnologije ustvarjalno vpeta v uprizoritveni dogodek, ki obogati, razširi ali poudari vsebinsko ali estetsko razsežnost uprizoritve.

Uprizoritvene prakse, izvajane pri delavnici Igra in govor, v veliki meri dosegajo cilje **podjetnosti**, saj je narava gledališkega dela podvržena iskanju zamisli, reševanju ustvarjalnih izzivov, ustvarjanju vizije ter vrednotenju zamisli in postopkov za cilj uprizoritve ali samo ustvarjalne vaje. Pozornost, usmerjena v uresničevanje lastnih zamisli in sodelovanje pri izpeljavi zamisli drugih od njih zahteva motiviranost in vztrajnost, ki se pokaže v odrskem izdelku. Na poti do uresnitve svoje/skupinske vizije nujno prepozna svoja močna in šibka področja ter išče načine za učinkovito delovanje znotraj delovne skupine. Krepi zaupanje v soigralce, jih motivira pri reševanju skupnih nalog ter se pusti motivirati tudi sam. Komunicira spoštljivo, posluša, kar imajo povedati drugi, in se v skupnem duhu odloča o najučinkovitejši igralski ali odrski rešitvi. Njegov cilj, da ustvarjalno nalogo dobro zastavi, prepričljivo odigra in da smiselno (naravno in verjetno) deluje v odrski situaciji, vzpodbuja prevzemanje individualne in skupinske odgovornosti. Hitro in učinkovito se prilagaja spremembam, ki so stalnica pri odrskem ustvarjanju, ne boji se preizkusiti v različnih ustvarjalnih izzivih na odru in zna ovrednotiti svoje delo, kakor tudi delo sošolk in sošolcev. To mu pomaga pri doseganju vedno boljših rezultatih pri igri in nastopu.

Tudi k **trajnostnemu razvoju** delavnica Igre in govora prispeva na več ravneh – osebni, družbeni in okoljski. Dijak z ustvarjalno igro, izražanjem in aktivnim poslušanjem razvija ključne mehe veščine, kot so empatična komunikacija, sodelovanje, spoštovanje različnosti ter odgovorno izražanje mnenj. Te sposobnosti so temelj za trajnostne in vključujoče odnose, ki so nujni za zdravo skupnost in družbo.

Obenem pa delavnica dijake spodbuja k razmišljanju o odgovornem ravnanju do okolja – prek tem, ki jih v igri obravnavamo, ali prek načina izvedbe, kjer se daje poudarek na minimalni porabi materialov, ponovni uporabi pripomočkov, ozaveščanju o odtisu človeka na planetu ... Dijak tako krepi osebno in družbeno odgovornost s skrbjo za naravno okolje, kar je v skladu s celostnim pojmovanjem trajnostnega razvoja.

Delavnica tako prispeva k oblikovanju kritično mislečih, ustvarjalnih in sočutnih posameznikov, ki razumejo, da so trajnostni odnosi med ljudmi neločljivo povezani s trajnostnim odnosom do planeta. Vzgoja za okoljsko in družbeno zavest poteka z izkustvenim učenjem, kar omogoča dijakom, da te vrednote ponotranjijo in jih prenašajo v svoje vsakdanje življenje.

6. Priporočila za vrednotenje znanja (priporočeni načini izkazovanja znanja, opisni kriteriji)

Spremljanje, preverjanje in ocenjevanje znanja temelji na praktičnem delu in nastopu.

Pod praktično delo spadajo vse vaje, izvedene na delavnici, skupinske in individualne, načrtovanje ustvarjalnih izzivov, kakor tudi sodelovanje pri ovrednotenju izvedenega in videnega. Učitelj spremlja posameznikovo delo, trud, napredek in razumevanje. Učitelj sistematično, kontinuirano in načrtno pridobiva informacije o tem, kako dijak dosega učne cilje in usvaja

standarde znanja. Dijaku sproti daje kakovostne povratne informacije, ki vključujejo usmeritve za nadaljnje delo in učenje. Ob koncu ocenjevalnega obdobja učitelj znanje, ki ga je dijak izkazal v procesu učenja, oceni.

Ocena nastopa je zajeta v nastopu ali kreativni vaji, ki ga/jo pripravi in izvede dijak pred skupino ali občinstvom.

Oblikovanju **procesne ocene** in **ocene nastopa** naj učitelj posveti vsaj eno do dve uri časa na skupino ob koncu vsakega ocenjevalnega obdobja. Posameznik naj bo v skladu z merili in kriteriji deležen natančnega ovrednotenja svojega dela in napredka. Učitelj naj izpostavi njegova močna in šibka področja pri izvajanju vaj in odrskih prvin, ter skupaj z njim že vzpostavi strategijo nadaljnjega dela. Ocene daje ob prisotnosti skupine.

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo, uporabimo pri ocenjevanju.

V **procesno oceno** so vključeni trije razdelki, in sicer:

1. Delo v skupini (sodelovanje)

- Odlično znanje: posameznik pri reševanju nalog in skupinskih vajah aktivno sodeluje (posluša in upošteva druge, jih dopolnjuje, nadgrajuje in pomaga, zna se prilagoditi skupinski dinamiki);
- prav dobro znanje: posameznik pri reševanju nalog in skupinskih vajah samoiniciativno sodeluje, sicer posluša, a ni nadgradnje, raje si pusti pomagati, kot pomaga. Včasih se prilagaja skupinski dinamiki;
- dobro znanje: pri reševanju nalog in skupinskih vajah posameznik sodeluje, vendar ne posluša, samo izvede. Slabo se prilagaja skupinski dinamiki;
- zadostno znanje: pri reševanju nalog in skupinskih vajah ne prispeva enakega deleža, to stori le na izrecno pobudo soigralcev;
- nezadostno znanje: posameznik noče sodelovati (blokira skupino).

2. Uporaba igralskih tehnik in govornih veščin (razumevanje, natančnost, izvajanje, (naravnost, sproščenost, suverenost, vztrajnost, govorna ustreznost))

- Odlično znanje: pravilno in natančno uporabi naučeno igralsko orodje, govorne značilnosti svojega govora uporablja zavestno in namerno – deluje naravno in samostojno, je sproščen in odločen speljati proces;
- prav dobro znanje: primerno uporabi naučeno igralsko orodje, zaveda se govornih značilnosti svojega govora – deluje naravno, vendar je manj samostojen in vztrajen;
- dobro znanje: poskuša uporabiti spoznano igralsko orodje, vendar pri tem še potrebuje mentorjevo pomoč. Hitro obupa. Govornih značilnosti svojega govora se zaveda, če je nanje opozorjen;
- zadostno znanje: pomanjkljivo uporabi izbrano igralsko orodje, sliši razliko med govornimi značilnostmi različnih govorcev – deluje nenaravno, ni sproščen in ne ve, kaj točno počne.

– nezadostno znanje: ne trudi se uporabljati predlaganih igralskih orodij, ne sliši razlike med govornimi značilnostmi različnih govorcev.

3. Ustvarjalno reševanje igralskih nalog (govorno, fizično, z uporabo prostora)

– Odlično znanje: prepričljivo in ustvarjalno rešuje zadane igralske naloge ter pokaže izvirno rešitev. Je govorno spreten, gibalno aktiven ter ustvarjalno odziven na dogajanje v prostoru;

– prav dobro znanje: primerno rešuje zadane igralske naloge in pokaže smiselno rešitev. Je govorno spreten, gibalno primeren ter se dobro odziva na dogajanje v prostoru;

– dobro znanje: nepopolno rešuje zadane igralske naloge in pokaže stereotipno rešitev. Izraža se neživo, neprimerno in se površno odziva na dogajanje v prostoru;

– zadostno znanje: napravi bistvene napake pri reševanju zadanih igralskih nalog ter nepopolno in neustrezno interpretira odsko situacijo. Nespretno se odziva na dogajanje v prostoru;

– nezadostno znanje: ne rešuje zadanih igralskih nalog in ne izpelje odsko situacije/zgreši njen smisel. Dogajanja v prostoru sploh ne upošteva.

Ocena nastopa ali ustvarjalne vaje zajema vsebinski in estetski prikaz naučenega. Upoštevajo se govorna in telesna kultiviranost, izvirnost in prepričljiva interpretacija, prvine kakovosti, odnos do skupine, prostora in predmetov, vztrajnost, celoten vtis in kritični odmevi.

– Odlično znanje: nastop je domisel, opazen in odmeven, govorno (ritmično, melodično) zelo razgiban, jezikovno brez napak; nastopajoči se prepričljivo in izvirno (telesno, gibalno, gestikulacijsko) vživi v odsko osebo; njegovo strokovno znanje je dobro in široko; vsebuje pomembne prvine kakovosti;

– prav dobro znanje: nastop pokaže več govorne in telesne domiselnosti; nastopajoči se poskuša vživeti v odsko osebo tudi telesno, gibalno, gestikulacijsko; govorno izvajanje je skoraj brez napak, prepričljivo; dobro strokovno znanje, spretnosti in več izvirnosti; dosti prvin kakovosti;

– dobro znanje: nastop izraža nekaj domiselnosti ter je vsaj tu in tam prepričljiv; nastopajoči pokaže osnovno strokovno znanje in spretnosti; izrazno (telesno, gibalno, gestikulacijsko) in govorno je razgiban, jezikovno le z nekaj napakami; pokaže več prvin kakovosti;

– zadostno znanje: nastop je nedomisel, neprepričljiv; nastopajoči pokaže malo strokovnega znanja in spretnosti; izrazno (telesno, gibalno, gestikulacijsko) je tog, jezikovno površen, z napakami; pokaže le nekaj prvin kakovosti;

– nezadostno znanje: nastop je neopazen, nedomisel, neprepričljiv. Nastopajoči ne pokaže strokovnega znanja, ne spretnosti; izrazno (telesno, gibalno, gestikulacijsko) je tog, govorno slab, z mnogimi napakami; v njem ni prvin kakovosti.

SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA DELAVNICE IMPRO

1. Didaktične strategije in metode

Impro je praktična delavnica, ki na osnovi igranja ogrevalnih igric, impro igric in disciplin ter daljših impro oblik (ali struktur) ter prek intuitivnega izziva, ki je lahko samo takojšen, razvija zanimanje in občutljivost za igranje, nastopanje, komunikacijo, zakonitosti dramaturgije, za besedilo, dramo, gledališče, uprizoritev, oblikovanje zgodb ter hkrati lahko reflektira tudi svoj trenutni položaj v konkretni družbeni resničnosti. Delavnica s stalno psihofizično akcijo motivira spoznavno radovednost, moralno občutljivost, aktivno družbeno držo ter zanimanje za čustveno življenje človeka in njegov položaj v svetu.

Izhodišče za pouk delavnice Impro je sledenje načinu **poučevanja z umetniškimi ali estetskimi izkušnjami**. Ta temelji na prizadevanjih, da se dijaku zagotovi ključna aktivna prvoosebna umetniška oz. estetska izkušnja igranja oz. improviziranja v času in prostoru. Izhodišče pogloblja **model globalnega učenja**, saj v središče umešča dijaka kot posameznika z vsemi njegovimi subjektivnimi posebnostmi, ki vstopa v takojšnjo odrsko umetniško izkušnjo. Delavnica omogoča sledenje učnim procesom, ki izhajajo iz notranje motivacije dijaka.

Naloga delavnice je pridobitev impro odrskih veščin, ki se uvrščajo v spontan in participatoren način uprizarjanja in zavedanje pomena načel impro ustvarjalnosti za dobrobit ljudi. Poudarek je na razvoju sposobnosti za **impro igralske izkušnje**, za enkratna igralska in performativna doživetja, ki v dijaku/improvizatorju sprožijo inovativno iskanje subjektivnega pomena, ključnega za njegovo življenje. Šolski razred ali dvorana je prostor, kjer se ob igranju ogrevalnih igric, impro disciplin, daljših impro oblik ustvari skupnost, v kateri se udeleženci povežejo v čustvenih in telesnih odzivih ter skupinsko izkušnjo dopolnijo v skupinskem igranju ogrevalnih igric, impro disciplin, daljših impro oblik. Proces delavnice poteka s **takojšnjo ekspresijo**, z gledališkimi ali uprizoritvenimi izraznimi sredstvi. Tak proces pomaga razumeti sodobni svet in ljudi ter dogajanja okoli sebe, hkrati pa nadgrajuje družbeno zavest in občutljivost za drugega.

Delavnica nudi in spodbuja občutljivo, induktivno, interaktivno in intuitivno praktično udejstvovanje in izobraževanje ter prinaša impro znanja in možnost dialoga med impro igro in gledališko igro ter uprizoritvijo ali konkretizacijo v času in prostoru, z uprizarjanjem oz. gledališkimi izraznimi sredstvi.

Tako na osnovi izbranih ogrevalnih igric, impro disciplin, daljših impro oblik dijaki oblikujejo generalizacije, ki dokazujejo razumevanje in hkrati omogočijo prenos impro veščin v nove učne, ustvarjalne in življenjske situacije ter odprti razvoj osebne identitete v duhu sprejemanja realnih življenjskih perspektiv.

Načrtovanje pouka s svojimi načeli, strategijami in oblikami sledi impro metodam, ki izhajajo iz performativnega dejstva, ki zajema široko področje današnjega življenja, v katerem lahko nenehno insceniramo dogodke, ki potekajo v živo, interaktivno in participatorno. Vsak lahko vstopi v prostor in čas in igra svojo vlogo.

Pri poučevanju sledimo **socialno-konstruktivističnim didaktičnim metodam in oblikam odprtega pouka**, pri čemer sledimo aktivnim skupinskim učnim oblikam, ki vzpostavljajo takojšen odziv in

vzpostavljajo enakovrednost v skupini. Približujejo se avtentičnim situacijam, v katerih oblikujemo najprej spontane in intuitivne celostne odzive, ki jih nato oblikujemo v posamezni slogovni ali tehnični izraz. Sledijo učne oblike v dvojicah (dialog) in individualne (monolog, govorne ploskve). Učne metode so verbalne, razlagalne, obogatene z metodami (nenehne) demonstracije, delom v skupini v krogu, kar omogoča očesni stik, pozornost do drugega in drugačnega in medsebojno solidarno ravnanje. K **operacijsko-praktičnim metodam** ali metodam praktičnih del lahko uvrščamo igranje impro disciplin, daljših impro oblik, ki so obenem verbalne, gibalne in vizualne, ter prek igre in igranja nudijo prepoznavanje telesnih občutkov, čustev, misli, vrednot, potreb in želja.

Dijak dosega učne cilje s postopki dejavnega, sodelovalnega, ustvarjalnega in raziskujočega učenja, igranja ogrevalnih igrice, impro disciplin, daljših impro oblik, opazovanja, poslušanja, raziskovanja, pa tudi s pomočjo refleksije, opisovanja, primerjanja in razvrščanja impro nalog posameznih disciplin in njihovih nalog ter njihovega vrednotenja oz. presojanja.

Ključno vlogo igrajo inscenirani **dogodki kot del učnega procesa**, kjer dijaki praktično preizkušajo impro znanja. Ob igranju se ustvari **skupnost**, v kateri se gledalci povežejo v čustvenih in telesnih odzivih ter skupinsko izkušnjo dopolnijo v družnem improviziranju, interpretiranju, analiziranju in vrednotenju. Ta oblika pouka ni samo posredovanje in izmenjava nabora določenih performativnih nalog, ampak utelešeni angažma dijakov v skupnosti, kjer proces učenja poteka z ekspresijo.

Za motiviranje samostojnega in izvirnega izražanja spoznanj, do katerih ob impro znanjih prihajajo dijaki, naj bo na voljo širok spekter možnosti njihove artikulacije. Dijaki aktivno sodelujejo pri pouku na različne načine, predvsem z igranjem in reševanjem impro odrskih nalog, pa tudi z refleksijami, s poročili z obiskov impro, uprizoritvenih dogodkov, s predstavitvami lastnega doživetja ob igranju impro disciplin, daljših impro oblik. Nepogrešljiv je tudi medsebojni dialog, deljenje mnenj in kritično izražanje spoznanj v obliki pogovorov, skupinskih analiz. Ob tovrstnih dejavnostih se dijaki navajajo na aktivno in kritično iskanje ter vrednotenje bistvenih informacij. S tem razvijajo sposobnost samostojnega učenja in pridobivajo izkušnje za čim bolj samostojno delovanje.

2. Elementi diferenciacije, individualizacije ali personalizacije in formativno spremljanje

Enega ključnih vzvodov individualizacije predstavlja metoda dela z impro nalogo posamezne bodisi impro discipline bodisi snovanja daljših impro oblik. Aktivno igranje omogoča z vstopanjem v aktivno in intuitivno igralsko izkušnjo pri izbiri vlog in oblikovanju statusa znotraj posamezne discipline, kar dijaku razkriva njegove lastne zmožnosti, interese in zanimanja. Priporočljivo je, da lahko dijak impro spoznava na primerih in s procesi, ki so zanj aktualni, zanimivi in vznemirljivi tako na vsebinski in estetski kakor tudi na intuitivni in praktični ravni, saj so mu tako ustrezen izziv za raziskovanje, igranje; oblikovanje impro situacij pa mu predstavlja notranjo spodbudo in navdušenje.

Ob načrtovanju in izvedbi pouka pri dijakih upoštevamo različne sloge sprejemanja, zaznavanja, mišljenja in odločanja. Že v izhodišču se vzpostavi **veččutno poučevanje in učenje**, ki sta premišljeno usmerjena v oblikovanje kompleksnejše predstave o oblikah improviziranih

fenomenov, ki vključuje tudi dožemanje na nediskurzivni ravni. Učitelj upošteva, da dijak lahko vstopa v impro na več načinov, z aktivnim igranjem ali samo z aktivnim opazovanjem, usmerjanjem in razmislekom o impro situacijah. Izbira tiste načine, ki so zanj zanimivejši in pri katerih je spretnější, bodisi da ob njih kaže in uri uprizoritvena izrazna sredstva, spretnosti pomnjenja in odzivanja, kritični odziv in aktualizacijo, bodisi so mu vsebinsko oziroma intuitivno bližje. Učitelj sledi **notranjim oziroma intrinzičnim motivacijam** kot tistim, ki jih lahko doživlja dijak na osnovi učiteljeve opore in vzpostavljanja ustreznega učnega okolja, v katerem mu je omogočeno zadovoljevanje temeljnih potreb po samostojnosti, kompetentnosti in kreativnosti, predvsem pa po povezanosti z drugimi. Intrinzična motivacija pa se pojavi samo pri aktivnostih, za katere pri posamezniku obstaja pristi interes, torej pri dejavnostih in procesih, ki so mu izziv ali novost, oziroma imajo zanj estetsko vrednost.

Učenje spodbujamo z različnimi oblikami notranjega navdušenja – motiviranosti za vednostjo (izvajanje impro disciplin zaradi užitka in zadovoljstva, ki ga doživlja med igranjem, nastopanjem ali prizadevanjem, da bi razumel nekaj novega), motiviranosti za dosežke (igranje v impro disciplinah zaradi užitka in zadovoljstva, ker poskuša nekaj doseči ali ustvariti) in motiviranosti po občutenju stimulacije (vključevanje v impro aktivnost z namenom doživljanja občutij, kot so čutni ali čustveni užitek, estetska doživetja, zabava, vznemirjenje ipd.).

Formativno spremljanje daje poudarek na nenehno spremljanje dijakovega napredka, ki mu v nadaljevanju prilagajamo proces formiranja veščin in impro odrskega izraza. V pouk lahko zajamemo vseh pet elementov formativnega spremljanja: namene učenja in kriterije uspešnosti, ki jih izpeljemo iz ciljev in standardov znanja, dokaze o učenju, povratno informacijo, vprašanja v podporo učenju ter samovrednotenje in vrstniško vrednotenje. Poudarek je na sprotni povratni informaciji, ki naj dijaku odgovori na naslednja vprašanja: 1) Kje sem trenutno? 2) Kje so moje pomanjkljivosti? 3) Kaj moram narediti drugače, da bom izboljšal svoje znanje? Razlaga naj bo pravočasna, spoštljiva, a jasna, konkretna in uporabna s predlogi za izboljšave, sledi naj ji priložnost za napredovanje.

3. Učenje izven učilnic

Spoznavanje impro ustvarjanja se začne z aktivnim vstopanjem v odrski ali uprizoritveni prostor, ki je lahko kjer koli, tudi v učilnici. Vendar zaradi zagotavljanja pristnosti stika z zmožnostmi impro ustvarjanja je seveda priporočljivo, da se izvaja v primerni dvorani, ki je opremljena tako z akustičnimi kot s svetlobnimi sredstvi in med delom po izboru nudi možnost tako uporabe scenografije, kostumov kot ostalih vizualnih sredstev.

Ob organiziranem ogledu impro uprizoritev je občasno dobrodošel tudi obisk gledaliških vzgojno-izobraževalnih programov, ki jih organizirajo posamezni inštituti in slovenska gledališča in zavodi. Kadar pogoji ne omogočajo spoznavanja v resničnem okolju, si lahko pomagamo s spletnimi stranmi ustanov, z digitalnimi zbirkami, z možnostmi virtualnih sprehodov ali z uporabo učnih gradiv, ki jih ponujajo na svojih platformah.

V obliki impro tekem, impro večerov, projektov, predstav, uprizoritev spodbujamo dijake k samostojnemu organiziranju, samostojnemu oblikovanju impro ali scenskega dogodka, predstave in podobnih dejavnosti, pri katerih lahko samostojno nadgradijo učni proces. V formatu

projektnega učnega dela v šoli, kot npr. meddelavniška ali medpredmetna organizacija letne posamezne ali skupinske uprizoritve, oblikovanje plakatov, gledaliških listov pa tudi v sodelovanju z lokalnimi ustanovami, lahko prakticiramo izkustveno učenje, ki združuje teoretično pridobljena posplošena znanja s posameznikovo subjektivno izkušnjo. Sestavni del učenja izven učilnic je tudi snovanje lastnih impro, gledaliških, uprizoritvenih in scenskih del, s katerimi dijaki dopolnjujejo refleksivna spoznanja in praktično delo pri delavnicah gledališke smeri.

4. Povezovanje znanja (transfer, medpredmetnost)

Procesi povezovanja znanja so pri obravnavi impro ustvarjalnosti še posebej pomembni že zaradi izhodiščne predpostavke, da gre za intuitivni vstop v gledališče kot **ene od oblik najstarejše umetnosti**, ki je nastala iz skoraj **antropološkega dejstva**, kar ji zagotavlja status ene od avtentičnih oblik vstopanja posameznika v odnose z življenjskim okoljem in spoznavanje resnice lastnega bivanja. Vznik gledališča, gledališkega ustvarjanja in prav tako impro ima svojo antropološko, ritualno, obredno podstat in njegov začetek in nadaljevanje se časovno in prostorsko umeščata. Je akcija v konkretnem času in prostoru, ki jo lahko realiziramo kadar koli. Impro sledi performativnim izhodiščem (performativni obrat) v uprizoritveni umetnosti druge polovice 20. stoletja in 21. stoletja, kjer se umetniška resničnost realizira v dogodkih, ki so nadomestili avantgardne akcije; kjer je lahko umetniški dogodek vse, le da ima utemeljitev v konceptu.

Načrtovanje in usklajevanje povezovanja je konstruktiven proces, prek katerega mentor deluje skozi učne pristope, ki presegajo samo naključne posamične povezave ter omogočajo dobrodošlo koordinacijo in komunikacijo med sodelujočimi učitelji. Predvsem pa organiziranje povezovanja omogoča, da mentor podrobno premisli, kaj želi z dijaki doseči, kakšni so temeljni nameni sodelovanja, kakšno znanje naj bi s solidarno skupnostjo in z dogodkom, z inscenacijo dosegli, če naj bi bilo učenje čim bolj poglobljeno in naj bi resnično privedlo do polnega razumevanja in vsesplošne uporabnosti.

Impro delavnica je sestavni del predmetnika gledališke smeri, zato je strokovno upravičeno, da se izvaja v povezavi z vsebinami in cilji praktičnega dela **gledaliških in filmskih delavnic**, predmeta **Gledališko ustvarjanje, pa tudi predmeta Zgodovina in teorija gledališča in filma**. V vsakem primeru **povezovanje, medpredmetnost** in tudi **meddelavniškost** (saj gre tudi za povezovanje strokovnih delavnic) pomeni nadgradnjo in sistematično razvijanje zavesti o kompleksnosti področja ustvarjalnih delavnic.

Učitelja ali učitelji posameznih sklopov lahko v obliki **timskega pouka** v sodelovanju pripravita/jo medsebojno nadgradnjo vsebin, ciljev in veščin. Dijaki lahko z impro znanjem dejavno sodelujejo v gledaliških in filmskih ustvarjalnih delavnicah, domišljajo in načrtujejo različne možnosti impro, pa tudi drugih uprizoritvenih, gledaliških ali filmskih stvaritev. Snujejo možnosti impro ali gledališke predstave, uprizoritvenega dogodka, performansa, videa in filma ter pomagajo stvaritve realizirati in arhivirati. Prav tako lahko sodelujejo v problemsko-kritični diskusiji in pri vrednotenju ustvarjene uprizoritve, inscenacije, dogodka ali dela. Takšna sodelovanja predpostavljajo načrtovanje dejavnosti tako za posamezne delavnice kakor za skupne aktivnosti povezanih delavnic, ki dosežejo vrh denimo v zaključnih predstavah in končnih izdelkih. Tako so za doseganje ciljev ali za izkazovanje rezultatov odločilnega pomena premišljeno izbrane in

razporejene dejavnosti, ki posredujejo pri spoznavnem procesu. Priporočljive so tudi **vertikalne povezave** znotraj iste delavnice, ko lahko dijaki nižjih letnikov višjim letnikom predstavijo svoje impro koncepte in obratno, ti pa jih kritično ovrednotijo na osnovi lastnih učnih izkušenj in pridobljenega znanja.

Kontekstualizacija in aktualizacija sta pogojeni z **interdisciplinarnim pristopom**. Najbolj intenzivno je povezovanje z gledališkim ustvarjanjem in s filmskimi strokovnimi delavnicami, gibom, glasbo in vizualnimi delavnicami. Prav tako so ustvarjene medpredmetne korelacije in povezave s sorodnimi humanističnimi in družboslovnimi predmeti.

Nepogrešljive so medpredmetne odvisnosti in povezave z ostalimi umetnostnimi predmeti in pa tudi s sorodnimi humanističnimi in družboslovnimi predmeti. Pomemben izziv si lahko zastavimo ob posameznih impro primerih, ki se posvečajo problemom naravoslovnih predmetov in naravoslovne znanosti. Ob tem so zaželeni tudi strnjene oblike pouka za večdelavniške **povezave**, najpogostejše v obliki uprizoritvenega učnega dela s pristopom avtentičnega učenja, ki simulira resnične uprizoritvene situacije ter predpostavlja vključevanje znanja in veščin različnih impro ali gledališkoizraznih pristopov, tehnik in disciplin.

V povezavi z vsebinami in cilji impro delavnice med priporočljive oblike **medpredmetnosti** lahko uvrstimo tudi **intermedialni pristop**, kjer lahko impro obravnavamo v soodnosnosti z različnimi medijskimi in umetnostnimi formati posameznih predmetov.

Učitelj pri vodenju delavnice izpostavlja predvsem vlogo **mentorja** in moderatorja, ki načrtuje, organizira in vzpostavlja ugodno učno okolje, v katerem dijaki dobijo spodbudo igranja, doživljanja, učenja in razmišljanja. Prizadeva si za doseganje zadovoljstva ob uspehu, ki oblikuje samozavest in prispeva k osebnostni rasti. Kadar je treba, popravi napake in nudi oporo v obliki dodatnih demonstracij in razlag. Z vsem tem pomaga dijakom kar se da učinkovito in hitro dosegati učne cilje.

5. Vključenost področij skupnih ciljev

Obravnavanje impro ustvarjalnosti ima z vzpostavljanjem odnosa z drugimi praktičnimi delavnicami v gimnazijskem izobraževanju pomembno splošnoizobraževalno funkcijo.

Z doživljanjem umetnostne izkušnje se v impro delavnici vzpostavlja odnos do skupnega cilja **jezik, državljanstvo, kultura in umetnost**, in to tako na individualni kot skupinski ravni. Z igranjem, spoznavanjem in analiziranjem se zavemo moči gledaliških improvizacij in njihove umeščenosti v širši družbeni kontekst. Tako to prispeva k doumevanju človeka kot telesnega, intelektualnega in duhovnega bitja ter k razumevanju civilizacijskega razvoja človeštva.

Cilji delavnice intenzivno obravnavajo njen vzgojni pomen, saj impro vselej odraža vrednote solidarnosti, pomoči in skupnega vzajemnega ali participatornega ustvarjanja ali sodelujejo v boju zanje. S prepoznavanjem teh vrednot ter prek poznavanja in prevzemanja človekovih pravic in dolžnosti se oblikuje zavedanje pomena aktivnega državljanstva in politične angažiranosti, hkrati pa se ponotranji občečloveške vrednote, na katerih temelji etika sodobne pluralistične družbe. V sodelovanju z drugimi v ustvarjalni skupnosti in za ustvarjalno skupnost ter v refleksiji

tovrstne ustvarjalnosti se dijak uri v razvijanju kritičnega mišljenja, ponotranji kulturo dialoga ter oblikuje lasten svetovni nazor.

Cilji s področja **zdravja in dobrobiti** obravnavajo oz. so usmerjeni v zaznavanje in prepoznavanje lastnega doživljanja ter zmožnosti razumevanja in prevzemanja perspektive drugega. Ob igranju impro disciplin ali impro oblik gledališča mentor dijake spodbuja in usmerja k prožnemu, odprtemu načinu razmišljanja, prek katerega ozaveščajo lastno doživljanje in vedenje, prepoznavajo različnost v ožjem in širšem okolju ter krepijo zmožnost razumevanja in prevzemanja perspektive drugega. Impro naloge nudijo dijakom bolj sproščeno, kreativno vzdušje, ki jim omogoča notranje umirjanje in vzpostavljanje stika s samim seboj. Poleg tega neposredno srečevanje z impro zmožnostmi ustvarjanja dogodkov nudi možnosti za kakovostno preživljanje prostega časa in osebno izpolnitev, ki je pomemben del psihofizičnega zdravja in dobrobiti pa tudi trajnostnega razvoja. V delavnici Impro se vrednote trajnostnega razvoja ves čas poosebljajo, delavnica jih praktično in psihofizično osmišlja, saj gre za aktivnost z namenom doživljanja občutij, kot so čutni ali čustveni užitki, estetska doživetja, zabava, vznemirjenje ipd., pri čemer se ves čas upoštevajo etična načela pravičnosti, enakopravnosti in sočutja in presojo dejanja, ki so potrebna za doseg želene, tudi trajnostne prihodnosti.

Hkrati z razvijanjem intuitivnega odziva dijak uresničuje in razvija gledališka izrazila, ki izhajajo iz jezikovnih veščin – glasovno in pravorečno ter pisno izražanje in kritično mišljenje. S premišljeno uporabo informacijsko-komunikacijske tehnologije razvija **digitalno kompetenco**, ki jo krepi z vključevanjem v lastne dejavnosti ustvarjanja impro vsebin.

Impro je delavnica, ki se sicer odvija v živo, vendar s svojim impro principom lahko deluje tudi v digitalnem okolju, ki dodaja performativnosti nove možnosti raziskovanja. Za tak princip impro delovanja je nujna povezava s svetovnim spletom, prek katerega dostopamo do najrazličnejših virov informacij, podatkovnih baz, virtualnih zbirk, posnetkov, pa tudi do vzgojno-izobraževalnih vsebin različnih domačih in tujih ustanov, združenj ali ustvarjalcev.

Navezava na ožje okolje in zmožnost hitre impro intervencije omogočata iskanje priložnosti za delovanje v njem, kar skupaj z ustvarjalnim in inovativnim pristopom k obravnavi različnih vidikov impro ustvarjalnosti izpolnjuje cilje **podjetnosti**. Aktivno doživljanje impro ustvarjalnosti – tako na ravni dejstva, da se impro izvaja v živo – začrtuje okvir za oblikovanje osebne in kolektivne identitete ter dijake pripravlja na aktivno državljanstvo.

Impro delavnica prispeva tudi razvoju elementov in načel **trajnostnega razvoja**. Dijaki z ustvarjalno igro, izražanjem in aktivnim poslušanjem ocenjujejo povezanost lastnih vrednot in vrednot družbe s trajnostnostjo. Glede na svoje trenutne zmožnosti in družbeni položaj gradijo odgovoren odnos do naravnih sistemov, njihove kompleksnosti in razmerij med naravnimi in družbenimi sistemi.

8. Priporočila za vrednotenje znanja (priporočeni načini izkazovanja znanja, opisni kriteriji)

Preverjanje in ocenjevanje znanja naj v skladu z upoštevanjem načela individualizacije potekata na različne načine, ki omogočajo didaktično pestrost in uravnotežijo prednostna in šibkejša področja dijakov.

Preverjanje znanja v delavnici ves čas spremlja obravnavanje na osnovi formativnega spremljanja. V obliki povratne informacije se od dijaka k mentorju usmerja nadaljnje delovanje v delavnici. Povratna informacija nenehno poteka tudi v smeri od mentorja k dijaku, saj lahko na podlagi tega dijak spremeni svoje vedenje ter izboljša svoje znanje in veščine. Povratna informacija je objektivna, konkretna in neposredna, a izrečena na spoštljiv in spodbuden način.

Ocenjevanje znanja lahko poteka na različne načine, vendar gre večinoma za praktično ocenjevanje pri praktičnih predstavitvah, ki jih mentor smiselno vključi v svoj načrt ocenjevanja glede na zaporedje in način doseganja ciljev. Pri drugih načinih ocenjevanja znanja (s pisnimi izdelki in vizualnimi nalogami) oceno oblikuje na podlagi opisnikov, ki jih prav tako pripravi do začetka šolskega leta. Na začetku šolskega leta dijake seznani s številom ocen, načini ocenjevanja, mejami za ocene in opisniki.

SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA DELAVNICE GIB

1. Didaktične strategije in metode

Pri poučevanju delavnice Gib, je ključno upoštevanje posebnih didaktičnih pristopov, ki temeljijo na telesni izkušnji, ustvarjalnosti in refleksivnem načinu učenja. Pouk se osredotoča na celostni razvoj dijaka prek gibanja in telesnega doživljanja, kar spodbuja tako izrazne kot spoznavne procese. Učenje poteka s telesno izkušnjo, kjer gib predstavlja temeljno orodje raziskovanja, doživljanja in razumevanja sveta. Proces je strukturiran v faze doživljanja, refleksije, analize in ponovne izvedbe, kar omogoča poglobljeno razumevanje gibalnega izraza in njegove funkcije v kontekstu gledališkega in filmskega ustvarjanja.

V ospredju je sodelovalno učenje, ki se razvija z delom v parih, manjših skupinah ali celotnem razredu. Skupinske improvizacije, ustvarjalne naloge in vzajemno ustvarjanje prispevajo k občutku skupnosti in razvijajo medsebojno odgovornost za učni proces. Pomembno vlogo ima refleksivna praksa, ki jo dijaki izvajajo ustno, pisno ali vizualno. Ta praksa pogloblja zavedanje lastnega telesa, notranjih občutij, miselnih odzivov in odnosa do drugih ter do prostora, v katerem se gibljejo.

Med specifičnimi učnimi metodami izstopa metoda »vprašanj v gibu«, kjer učitelj dijake spodbuja k raziskovanju z vprašanji, ki izzovejo gibalni odziv – na primer: »Kako se tvoje telo giblje, ko je radovedno?«

Metoda zrcaljenja, kjer en dijak vodi gib, drugi pa ga natančno posnema, krepi opazovanje, empatijo in telesno sinhronost.

Pomembna je tudi metoda asociacij, kjer gib izhaja iz slikovitih izhodišč, kot je npr. »gib kot voda«, s čimer se aktivira domišljija in sposobnost telesne transformacije. Učenci pri tem razvijajo svojo sposobnost povezovanja notranjih in zunanjih dražljajev v smiselni, estetski in ekspresiven gib.

Poleg tega je učinkovita tudi metoda ponavljanja in variacije, kjer dijaki večkrat ponovijo določeno gibalno frazo in jo postopno spreminjajo – v tempu, smeri, dinamiki – kar pripomore h krepitvi gibalnega spomina in razvoju občutka za obliko in strukturo gibanja.

2. Diferenciacija, individualizacija, personalizacija in formativno spremljanje

V procesu poučevanja se upošteva različnost dijakov z diferenciacijo, individualizacijo in personalizacijo. Diferenciacija se uresničuje tako v vsebini, procesih kot tudi produktih učenja. Učenci se soočajo z nalogami različnih težavnostnih stopenj, različnimi izhodišči (kot so ritem, prostor ali emocija) ter raznimi načini izraza. Naloge so lahko strukturirane za individualno delo, delo v parih ali skupinsko ustvarjanje. Prav tako imajo učenci možnost, da se izražajo z uporabo lastnega giba, zvoka, glasu ali drugih umetniških sredstev. Individualizacija pa pomeni prilagajanje nalog glede na motorične, senzorne in čustvene zmožnosti posameznika. Učenci izbirajo način izvedbe glede na svoje zmožnosti – denimo višino, tempo ali dinamiko giba – in se tudi sami vključujejo v vrednotenje svojega napredka s samoevalvacijo. Personalizacija se osredotoča na dijakovo notranjo motivacijo in identiteto. Ples in gibanje se uporabljata kot orodje izražanja osebnih tem, čustev in življenjskih izkušenj. S pomočjo refleksije in pogovora se osebna simbolika dodatno pogloblja, s čimer učenec razvija svojo umetniško izraznost in samozavedanje.

Posebno mesto v tem procesu ima formativno spremljanje, ki temelji na sprotne opazovanju napredka. Učitelj spremlja ustvarjalno angažiranost, izražanje in telesni razvoj učencev. Povratna informacija je opisna, usmerjena v proces in vključuje tudi povratno informacijo med učenci, pri čemer uporabljajo strukturirana opazovanja, kot so: »Kaj sem opazil v tvojem gibanju?« Refleksivne prakse se dodatno izvajajo v obliki dnevnikov, risanja občutij po aktivnosti ter portfolia, v katerega dijaki vključujejo skice, osebne zapise, refleksije in video posnetke svojih gibalnih raziskovanj.

3. Didaktična gradiva

Učiteljem so pri delu na voljo kakovostna didaktična gradiva, ki ponujajo teoretične in praktične usmeritve za izvajanje pouka. Med ključne vire sodijo knjiga *Minds in Motion* avtorice Susan Griss, ki predstavi uporabo gibanja kot pristopa k učenju, delo Brede Kroflič *Ustvarjalni gib – tretja razsežnost pouka*, ki obravnava gib kot temeljni steber celostnega izobraževanja, ter priročnik *Plesna umetnost* Nine Meško in sodelavcev, ki vsebuje številne primere dobre prakse iz slovenskega vzgojno-izobraževalnega prostora. Koristna je tudi publikacija Mojce Vogeltnik *Tehnika gibanja v plesu*, ki sistematično predstavi osnovna načela gibanja za razvoj tehnične pripravljenosti dijakov. Vsa ta gradiva so pomemben temelj za strokovno rast učitelja in inovativno oblikovanje učnega procesa.

- » Griss, S. (1998). *Minds in motion: A kinesthetic approach to teaching elementary curriculum*. Heinemann.
- » Kroflič, B. (2007). *Ustvarjalni gib – tretja razsežnost pouka*. Zavod RS za šolstvo.
- » Meško, N. idr. (2015). *Plesna umetnost: Priročnik za učitelje in mentorje*. Zavod RS za šolstvo.
- » Vogeltnik, M. (1994). *Tehnika gibanja v plesu*. Zavod RS za šolstvo.

4. Učenje izven učilnice

Posebno dimenzijo učenju dodaja izvajanje dejavnosti izven učilnice – predvsem v naravi, kjer se poglobljata telesna in čutna zaznava ter spontano izražanje. Naravno okolje deluje kot prostor navdih in raziskovanja. Gibanje vetra, oblika dreves, zvoki in prostorska dinamika postanejo izhodišča za telesni izraz. Učenje v naravi tako širi učne cilje – spodbuja ustvarjalnost, razvija interakcijo z naravnimi elementi, krepi sposobnost sodelovanja ter omogoča globoko refleksijo s telesnim doživetjem prostora. Pri tem je pomembno poskrbeti za varnost, jasno določene meje prostora ter spoštljiv odnos do narave. Naravni elementi – kot so drevesa, klopi, voda – se vključujejo v ustvarjalni proces, učenju pa se dodajajo tudi tišina, počasno gibanje in opazovanje kot metode poglobljanja pozornosti. Proces se pogosto dokumentira z uporabo fotografije, videa ali zapisov, kar pripomore k nadaljnji refleksiji in povezovanju izkustvenih vsebin.

Tovrstno učenje v naravi ne pomeni samo spremembe okolja, ampak vpeljuje novo kakovost telesnega doživljanja, učenja in ustvarjanja, ki se zasidra globlje v dijakovo zaznavo in izražanje. V kontekstu gledališkega in filmskega ustvarjanja tovrstna gibalna praksa ne le bogati telesno izraznost, temveč tudi krepi prisotnost, domišljijo in notranji stik z umetniškim izrazom.

5. Povezovanje znanja, transfer in medpredmetnost

Pomemben vidik celostnega pristopa k poučevanju gibalne delavnice je izvajanje učnih aktivnosti izven tradicionalnega razreda, predvsem v naravnem okolju. Stik z naravo poglobi telesno in čutno zaznavo, spodbuja spontanost, senzibilnost in ustvarjalnost ter učencem omogoča neposredno doživljanje prostora, telesa in naravnih pojavov. Naravno okolje postane prostor navdih, opazovanja in raziskovanja, kjer gib ni več zaprt v učilniški okvir, temveč se odpira v dialog z zunanjim svetom. Učenci z gibanjem raziskujejo dinamiko vetra, teksturo terena, oblike rastlin, zvočne pokrajine in odziv telesa na temperaturne spremembe. Ta neposredna telesna izkušnja prispeva k razumevanju prostora, telesa in okolja na nov način. Gibalna delavnica v naravi tako omogoča nadgradnjo učnih ciljev: spodbuja ustvarjalni gib ob naravnih dražljajih, razvija telesno-čutno zaznavo v odnosu do okolja, krepi skupinsko sodelovanje in odpira možnosti za refleksijo prek izkušnje v gibanju. Ob tem je ključnega pomena tudi ustrezna priprava: varna izbira terena, upoštevanje vremenskih pogojev, uporaba naravnih elementov v ustvarjalnem procesu, trenutki tišine in opazovanja ter vključitev dokumentacije (fotografije, videi, zapisi) kot sredstva refleksije. Takšno učenje ne pomeni le spremembe prostora, temveč oblikuje novo kakovost doživljanja, ki bistveno poglobi učni proces.

Poleg učenja izven učilnice ima gibalna delavnica tudi velik potencial za **povezovanje znanja** in razvijanje **medpredmetnih povezav**, kar je eden od osrednjih ciljev sodobnega vzgojno-izobraževalnega sistema. Učenci s telesno izkušnjo povezujejo vsebine iz različnih predmetnih področij in razvijajo sposobnost razumevanja sveta v njegovi kompleksnosti. Gibalni procesi se naravno prepletajo z biologijo (anatomija, fiziologija gibanja), zgodovino (plesi različnih obdobj), fiziko (prostor, energija, čas), književnostjo (interpretacija besedil skozi gib), matematiko (ritmi, simetrije), glasbo (tempo, dinamika), umetnostjo (gib kot risba) ter tujimi jeziki (igrivost in telesna artikulacija jezika). Takšna medpredmetna prepletenost učencem omogoča, da znanje ne le osvojijo, temveč ga znajo tudi uporabiti in transformirati.

Zmožnost **transferja znanja**, torej prenosa naučenega iz ene situacije v drugo, je ključna za razvoj funkcionalnega znanja. Gibalna delavnica razvija to kompetenco na več ravneh: učenci ustvarjajo lastne koreografije iz prej naučenih vzorcev, interpretirajo družbene in čustvene vsebine z gibom, uporabljajo naravne dražljaje kot izhodišče za ustvarjanje in gibalno ponazarjajo naravne ali družbene procese. S tem krepijo fleksibilnost mišljenja, sposobnost reševanja problemov in čustveno inteligenco.

Medpredmetnost in prenos znanja nista samo didaktični strategiji, temveč sta način razmišljanja, ki celostno vključuje telo, um in okolje. Plesno-gibalni proces tako postaja izhodišče za razumevanje kompleksnosti sodobnega sveta, razvoj ustvarjalnosti in oblikovanje odgovornih posameznikov z občutkom za skupnost, kulturo in naravo.

6. Vključenost področij skupnih ciljev

Urjenje telesnih veščin in razvoj umetniškega plesnega izraza nista le sredstvi za doseganje ciljev, temveč tudi učinkovita platforma za uresničevanje skupnih področnih ciljev vzgoje in izobraževanja, ki presegajo posamezne predmete in oblikujejo celostnega, odgovornega in ustvarjalnega posameznika. Ples in gibanje tako postaneta celovito učno okolje, ki omogočata integracijo različnih znanj in vrednot, razvijanje ključnih kompetenc ter povezovanje telesnega, čustvenega in kognitivnega razvoja učencev v sodobni vzgojno-izobraževalni praksi.

Skupni cilj **jezik, državljanstvo, kultura in umetnost** dijaki razvijajo prek refleksije, opisa gibalnih procesov in interpretacije lastnih ustvarjalnih rešitev. Učijo se razvijati besedni zaklad, povezovati čutenje z izražanjem in jasno artikulirati namen giba. Govorna interpretacija koreografij spodbuja povezovanje giba in jezika, kar vpliva na samozavestno in ustvarjalno sporazumevanje. Ples omogoča raziskovanje kulturne dediščine, različnih identitet in oblik telesnega izraza skozi čas in prostor. Skupinsko delo krepi odgovornost, spoštovanje različnosti, sodelovanje in aktivno vlogo posameznika v skupnosti. Dijaki razvijajo tudi kritičen odnos do družbenih norm, ki se odražajo v gibanju, telesnosti in izrazu. Skrb za zdravje in dobrobit – predmet Gibalna delavnica neposredno prispeva k fizičnemu zdravju, razvijanju telesne zavednosti, obvladovanju stresa in čustvenemu ravnovesju. Redna plesna praksa spodbuja pozitiven odnos do telesa, sprostitvev in krepitev samopodobe, hkrati pa dijake usmerja v oblikovanje zdravih življenjskih navad.

Digitalno pismenost dijaki razvijajo s snemanjem plesnih sekvenc, uporabo videoanalize in digitalne refleksije, z iskanjem navdiha v spletnih umetniških vsebinah in z digitalnim ustvarjanjem (npr. montaža plesnega videa). Razvijajo tudi kritično in ustvarjalno rabo tehnologije. Poudarek je na uporabi digitalnih orodij za samostojno učenje, refleksijo in predstavitev.

Vključevanje digitalne tehnologije v pedagoški proces ne pomeni le modernizacije pouka, temveč odpira nove možnosti za spodbujanje ustvarjalnosti, refleksije in medpredmetnega povezovanja. Na področju plesa in gibalne delavnice digitalna orodja postajajo podporni element, ki omogoča učencem poglobljeno raziskovanje gibanja, izražanja in ustvarjalnih postopkov.

Uporaba video posnetkov omogoča samoopazovanje in refleksijo, kar je pri učenju giba in koreografije ključno za razvoj zavedanja telesa, prostorske orientacije in izvajalske natančnosti.

Dijaki lahko s pomočjo snemanja beležijo svoje ustvarjalne procese, jih primerjajo, ovrednotijo in nadgrajujejo.

Aplikacije za montažo, risanje ali snemanje zvoka omogočajo izdelavo gibalno-zvočnih kolažev, video koreografij in multimedijskih plesnih projektov. Digitalna orodja ponujajo tudi možnost sodelovanja na daljavo (npr. soustvarjanje gibalnih projektov z vrstniki iz drugih šol), raziskovanja umetniških praks (prek digitalnih arhivov plesnih predstav, intervjujev in dokumentarcev) ter povezovanja z drugimi učnimi področji – npr. jezikom, glasbo, likovno umetnostjo, znanostjo.

Pomembno je, da tehnologija v procesu ne nadomesti telesne izkušnje, temveč jo nadgradi, osmisli in omogoči boljšo refleksijo. V tem okviru profesor postane mentor ustvarjalnega procesa, ki usmerja rabo digitalnih orodij kot orodij razumevanja, eksperimentiranja in izražanja. Sodobni pristop k celostnemu poučevanju v gibalni delavnici vključuje tudi digitalna sredstva. Na ta način dijakom ne nudi le raziskovanje plesnega izraza in možnosti, ampak tudi kompetence prihodnosti: digitalno pismenost, estetsko občutljivost, sodelovanje, inovativnost in ustvarjalno razmišljanje.

Učenje in ustvarjanje v naravnem okolju (ples v parku, gozdu, urbanem okolju) razvija zavedanje o prostoru kot vrednoti. Spoštovanje narave in razumevanje telesa kot dela ekosistema je eden temeljnih elementov **trajnostnega razvoja**. Dijaki lahko ustvarjajo z recikliranimi materiali, obravnavajo teme okoljske občutljivosti z gibom in sporočajo trajnostna sporočila na performativen način. K Izbranim problemom pristopajo celostno, pri čemer upoštevajo okoljski, gospodarski in družbeni vidik.

Pesna ustvarjalnost spodbuja samoiniciativnost, raziskovanje, tveganje in vztrajnost – temeljne kompetence **podjetnosti**. Dijaki razvijajo ideje, jih uresničujejo, sodelujejo v skupinskih projektih, načrtujejo procese in jih reflektirajo. S tem krepijo ustvarjalno mišljenje, organizacijske sposobnosti in samozavest pri predstavitvi svojega dela.

Cilji s področja **zdravja in dobrobiti** obravnavajo oz. so usmerjeni v zaznavanje in prepoznavanje lastnega doživljanja ter zmožnosti razumevanje in prevzemanja perspektive drugega. Delavnica z osredotočenostjo na anatomsko poravnavo, propriocepcijo, fraziranje in ustvarjalno interpretacijo gradi telesno pismenost, varno in trajnostno gibanje, duševno odpornost ter kakovostne socialne odnose – in to na način, ki je prenosljiv v druge umetniške in športne prakse ter v vsakdanje življenje.

Učne strategije in praksa pri gibalni delavnici so naravna stičišča številnih vrednot in kompetenc sodobne vzgoje. Ko profesorji načrtujejo učni proces celostno – kot umetniško, telesno in življenjsko izkušnjo – prispevajo k oblikovanju odprtih, samostojnih, sočutnih in ustvarjalnih mladih ljudi.

7. Priporočila za vrednotenje znanja (priporočeni načini izkazovanja znanja, opisni kriteriji)

Učitelj med učnim procesom kontinuirano spremlja dijakov napredek in pridobiva informacije o doseganju učnih ciljev. Sproti daje kakovostne povratne informacije in formativno spremljanje smiselno vključuje v pedagoški proces.

Povratne informacije daje sproti, med izvajanjem nalog, hkrati pa dijaki dajejo povratno informacijo tudi drug drugemu z opazovanjem in natančnim beleženjem. Tak primer sta že prej opisani gibalna refleksija in snemanje in samoanaliza.

Pri vrednotenju znanja v umetniškem procesu je ključno, da temelji na opisnih kriterijih, ki upoštevajo ne le končni izdelek, temveč tudi sam proces, ustvarjalnost, sodelovanje, telesno prisotnost in refleksijo. Pomembno je, da vrednotenje ne temelji samo na rezultatu, ampak tudi na pripravljenosti na sodelovanje, sposobnosti izražanja s telesom in razvoju individualnega izraza.

Med priporočene načine izkazovanja znanja sodijo refleksivni dnevnik, predstavitev lastnega gibalnega izdelka, skupinske gibalne kompozicije, samoevalvacija in skupinska refleksija. Pri tem naj bodo ocene podprte z ustnimi ali pisnimi obrazložitvami, kar zagotavlja pravičnost, preglednost ter podporo učenčevemu razvoju v ustvarjalnem in pedagoškem procesu.

8. Minimalni prostorski in materialni pogoji za izvedbo pouka:

Delavnica se izvaja v skupinah po največ 16 dijakov in v prostoru, ki je primerno opremljen za izvajanje delavnice Gib (velikost najmanj 10 m x 10 m, primerno opremljena tla s plnim podom, ozvočenje za predvajanje glasbe, garderobe za preoblačenje).

Pri izvajanju delavnice se občasno uporablja gumijaste podlage za vadbo, večje in manjše žoge, model okostnjaka, elastične trakove za razteg ... Oprema je namenjena boljši razlagi in praktičnemu delu za doseganje dobrega razumevanja funkcionalnosti telesa v gibanju.

SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA DELAVNICE ZVOK IN GLASBA

1. Didaktične strategije in metode

Učenje v delavnici Zvok in glasba temelji na aktivnem in izkustvenem pristopu, kjer je v ospredju praktično izvajanje – petje, igranje in ustvarjanje glasbe. Proces dela poteka predvsem skupinsko, prek vokalnih, instrumentalnih ali vokalno-instrumentalnih zasedb, pri čemer je poudarek na usklajenosti, medsebojnem poslušanju in skupnem oblikovanju zvoka.

Metode dela vključujejo demonstracijo, skupinsko analizo, vodeno improvizacijo ter samorefleksijo. Pri delu z glasbenim gradivom se uporablja postopnost, ki omogoča razvoj od osnovne intonacije, ritma in tehnike do kompleksnejše interpretacije in umetniškega izraza.

V ospredju je celostno glasbeno doživljanje, ki se povezuje s čustvenim, socialnim in estetskim razvojem dijaka. Učitelj nastopa kot mentor in soustvarjalec procesa, ki dijakom omogoča samostojnost, eksperimentiranje in ustvarjalno svobodo.

2. Elementi diferenciacije, individualizacije in formativno spremljanje

Delo poteka v mešanih skupinah, ki vključujejo dijake z različnim predznanjem in izkušnjami. Diferenciacija se zagotavlja s prilagajanjem repertoarja in izvajalskih nalog glede na zmožnosti

dijakov, z možnostjo menjave vlog (izvajanje na različne instrumente, petje, aranžiranje, pisanje besedil) in prilagojeno podporo pri učenju tehnik ali ustvarjanju.

Individualizacija se uresničuje tudi z možnostjo izbire glasbila, tipa zasedbe ali načina izvajanja. Učitelj dijake spodbuja k osebemu izrazu, raziskovanju zvočnih možnosti, tehnik izvajanja in sodelovanju pri oblikovanju zasedb in aranžmajev.

Formativno spremljanje poteka kontinuirano, s poudarkom kakovostni povratni informaciji o izvedbi, ustvarjalnosti in sodelovanju. Uporabljajo se tudi metode samovrednotenja in vrstniške evalvacije, ki spodbujajo refleksijo, samozavedanje in odgovornost za glasbeni prispevek.

3. Didaktično gradivo

Didaktično gradivo vključuje note, šifre akordov, zvočne posnetke, posnetke izvedb in aranžmaje, ki jih ustvarijo dijaki sami ali jih izbere učitelj. Uporabljajo se tudi posnetki iz filmov in muzikalov, ritmične in melodične vaje, besedila za uglasbitve ter programska orodja za glasbeno produkcijo.

Pomemben vir so tudi izkušnje dijakov – njihov lasten repertoar, predlogi skladb ter avtorske ideje, ki jih vključujemo v delo. Učitelj lahko po potrebi pripravi prilagojene aranžmaje za različne zasedbe.

4. Učenje izven učilnic

Pouk se lahko odvija v šolskih ali javnih prostorih (avle, dvorane, snemalne sobe in studii), kjer potekajo vaje, snemanja ali nastopi. Pomemben del učenja so nastopi za občinstvo – interno (v razredu ali šoli) ali javno (na prireditvah, festivalih, kulturnih dnevih), saj omogočajo dijakom izkušnjo odra, soočanje s tremo in razvoj samozavesti.

Dijaki obiskujejo koncerte, vaje profesionalnih zasedb, snemalne studie ali druge kulturne ustanove, kar širi razumevanje glasbene prakse in glasbenega poklicnega sveta.

5. Povezovanje znanja (transfer, medpredmetnost)

Delavnica se naravno povezuje z drugimi umetniškimi področji/delavnicami v programu (Igra in govor, Impro, Gib, Fotografija in film), kjer dijaki sodelujejo pri glasbeni opremi predstav, filmov ali koreografij. Glasbene vsebine postanejo sestavni del kompleksnejših umetniških projektov – muzikalov, performansov, produkcij ali kratkih filmov.

Dijaki pri tem razvijajo sposobnost sodelovanja, načrtovanja, prilagajanja ter razumevanja glasbe kot sestavnega dela širše umetniške celote, kar krepi njihove ustvarjalne, organizacijske in komunikacijske kompetence.

6. Vključenost področij skupnih ciljev

Cilji delavnice podpirajo razvijanje vseh petih skupnih ciljev. Skupni cilj **jezik, državljanstvo, kultura in umetnost** dijaki razvijajo z učenjem in uporabo strokovne terminologije glasbenega jezika, analizo različnih glasbenih zapisov in drugega gradiva o glasbi ter z vzpostavljanjem odnosa do umetnosti in ozaveščanjem lastnega doživljanja. Ob tem razvijajo lastne

sporazumevalne zmožnosti z nenasilno komunikacijo, se svobodno izražajo in uresničujejo ustvarjalne ideje. Spoznavajo umetniške zvrsti, njihova izrazna sredstva in kulturno-zgodovinski kontekst, v katerem so nastajala. Uživajo ob ustvarjanju glasbe ter se veselijo lastnih dosežkov in dosežkov drugih.

Skupni cilj **trajnostni razvoj** dijaki razvijajo s prepoznavanjem lastnih vrednot v povezavi s trajnostnostjo. Gradijo odgovoren odnos do naravnih sistemov, kritično presojaajo informacije z vidika okolja, živih bitij in družbe ob upoštevanju različnih perspektiv.

Ob uravnavanju lastnega doživljanja razvijajo samozavest in samospoštovanje in uravnavajo lastno doživljanje ter tako podpirajo **zdravje in dobrobit**. Razne glasbene dejavnosti spodbujajo radovednost in sprostitev, razvijajo spretnost aktivnega poslušanja in sodelovalne veščine. Poudarek na skupinskem delu, aktivnem poslušanju, samoevalvaciji in javnem nastopanju prispeva k razvoju socialnih veščin in zmožnosti refleksije – tako do sebe kot do drugih.

Digitalno kompetentnost razvijajo ob iskanju informacij o glasbi, ob uporabi (ustvarjanju), urejanju in deljenju digitalne tehnologije. Upravljajo svojo digitalno identiteto. Ob delu z digitalno tehnologijo prepoznavajo tehnične težave in se jih učijo reševati.

Dijaki uporabljajo glasbeno znanje in izkušnje pri reševanju izzivov in tako razvijajo **podjetnost**. Ovrednotijo lastne dosežke ustvarjanja ter uspešnost pri doseganju zastavljenih ciljev. Uporabljajo pridobljeno glasbeno znanje v novih situacijah, npr. pri ustvarjanju.

7. Podpora digitalne tehnologije in spodbujanje ustvarjalnega procesa

Uporaba digitalnih orodij podpira ustvarjalnost in produkcijske procese v delavnici. Aplikacije za snemanje, uglasčevanje, montažo in notacijo omogočajo dijakom beleženje, analiziranje in razvijanje lastnih glasbenih zamisli. Zvočni posnetki se uporabljajo za samorefleksijo, poslušanje napredka in pripravo na pouk ali javno izvedbo.

Dijaki lahko s pomočjo digitalne tehnologije oblikujejo aranžmaje, komponirajo lastne osnutke ali skladbe, izdelajo zvočne podlage za film ali oblikujejo elektronske zvočne ambiente. Na ta način se spodbuja samoiniciativnost, eksperimentiranje in večja samostojnost v ustvarjalnem procesu.

8. Viri in literatura

Izvajanje pouka temelji na uporabi širokega nabora glasbenih, didaktičnih in izvajalskih virov, ki podpirajo razvoj vokalnih, instrumentalnih in ustvarjalnih kompetenc dijakov. Izbor literature vključuje:

- » **strokovna dela o vokalni tehniki in glasbenem poučevanju**, kot so:
 - » Feguš, R. (2015, 2016): *Osnove vokalne tehnike*.
 - » Slokar Bajc, A. (2017): *Osnove vokalne tehnike s podporo funkcionalne vadbe*.
- » **specializirana gradiva za posamezna glasbila (zlasti tolkala)**:
 - » Strajnar, J. (2013): *Cajon: slovenska šola cajona*.

- » Korošec, A. (2019): *Bobnarski S.O.S.*
- » **pesmarice in zbirke slovenskih ljudskih pesmi**, kot so:
 - » Kumer, Z. (1999, 2001): *Eno si zapojmo, Je ohcet vesela.*
 - » Gobec, M. (1999): *Ljudske in ponarodele pesmi s klavirjem* (zv. 1 in 2).
 - » Šivic, U. (2002): *Družinska pesmarica.*
- » **zbirke skladb za mladinske in mešane zasedbe**, npr.:
 - » Habe, T. (2016): *Naj doni do neba.*
 - » Vodopivec, B. (2010): *Skladbe za mladinski pevski zbor.*
 - » Mežek, A. (2011): *Podarjeno srcu.*
- » **zbirke popularne, rockovske in musikalske glasbe**, ki so primerne za sodobno interpretacijo ali priredbe:
 - » *Pure Abba Gold, First 50 Popular Songs, The Beach Boys Complete, Les Misérables, The Sound of Music* ipd.

Ti viri so učiteljem v pomoč pri izbiri repertoarja, pripravi učnega gradiva in strukturiranju glasbenih nalog, dijakom pa omogočajo stik z različnimi glasbenimi oblikami in praksami.

9. Primeri dobre prakse učiteljev

Pri pouku se pogosto uporabljajo fleksibilne in praktično naravnane strategije, ki dijakom omogočajo aktivno udeležbo, izražanje in raziskovanje. V nadaljevanju so predstavljeni primeri dobre prakse, ki jih učitelji lahko prilagodijo glede na zasedbo, predznanje in cilje.

- » **Vokalna vadba z mikrofonom:** Učitelj pri pevskih zasedbah vključi individualno delo z mikrofonom, pri čemer dijaki vadijo v različnih postavitvah (solistično, v paru, v zboru). Vadba vključuje tudi usmerjanje na izgovorjavo, dihanje in držo mikrofona. V razredu se pogosto uporablja preprosto ozvočenje z dinamičnimi mikrofoni.
- » **Igranje ritmičnih glasbil:** Delo v zasedbi se začne z enostavnim usklajevanjem ritmičnih vzorcev na tolkalih (npr. cajon, djembe, tamburin), pri čemer učitelj vodi skupinsko vadbo s poudarkom na poslušanju, imitirajočem igranju in ritmični usklajenosti.
- » **Akordična glasbila:** Po uvodnem delu z ritmičnimi glasbili se skupina usmeri na ukulele, kitaro ali klaviature. Učitelj predstavi osnovne akorde (npr. C, G, F, Am), ki jih dijaki hitro osvojijo. Uporabijo se lahko pesmarice z akordi (npr. *Družinska pesmarica, Zapojmo in zaigrajmo*) za izvedbo preprostih pesmi.
- » **Sestavljanje zasedb:** V praksi se izkaže kot učinkovita metoda, če učitelj oblikuje zasedbe tako, da vključujejo tako izkušene kot manj izkušene dijake. Mešanje vlog v skupini (instrumentalist-vokalist) je zaželena, saj spodbuja vsestranskost in razumevanje vloge v zasedbi.

- » **Ustvarjanje aranžmajev:** Pri skladbah z značilno strukturo (kitica, refren, most) dijaki skupaj z učiteljem oblikujejo aranžma. Učitelj vodi pogovor o tem, kdo igra v posameznem delu, kdaj se vključujejo posamezni instrumenti in kako se ustvarja glasbeni lok. Rezultat je skupinski aranžma, ki ga dijaki izvedejo ob koncu sklopa.
- » **Ambientalni zvočni projekti:** Učitelj vključi nalogo, kjer dijaki ne izvajajo pesmi, temveč oblikujejo zvočno kuliso za izbrano pesniško ali pripovedno besedilo, prizor iz filma ali gledališko sliko. Uporabijo različna glasbila, predmete ali digitalne zvočne vire.
- » **Povezovanje z drugimi delavnicami:** Primer dobre prakse je sodelovanje z delavnico Gib, kjer dijaki na lastno izvedbo ustvarijo koreografijo; z delavnico Fotografija in film, kjer snemajo videospot; ali z Umetnostjo igre, kjer oblikujejo prizor z živo glasbeno spremljavo. Učitelj usmerja sodelovanje in skrbi za funkcionalno vpetost glasbe.
- » **Vključevanje improvizacije:** Učitelj lahko da dijakom nalogo, da na dano akordično podlago ali ritmični vzorec improvizirajo vokalno linijo, instrumentalni solo ali melodični vzorec. S tem razvijajo občutek za obliko, izražanje in ustvarjalno zaupanje.
- » **Snemanje in poslušanje izvedb:** Redno snemanje vaj in izvedb omogoča refleksijo. Učitelj skupaj z dijaki posluša posnetke, izpostavi uspešne vidike in predlaga konkretne izboljšave, kar podpira razvoj samoevalvacije in odgovornega glasbenega izraza.

10. Priporočila za vrednotenje znanja (priporočeni načini izkazovanja znanja, opisni kriteriji)

Vrednotenje temelji na spremljanju napredka dijaka in spodbuja uravnotežen razvoj tehničnih, izvajalskih, ustvarjalnih in socialnih vidikov glasbenega udejstvovanja. Priporočeni način preverjanja znanja je izvedba glasbenih vsebin, pri čemer dijak izkazuje znanje s petjem ali igranjem na izbrano glasbilo.

Vrednotenje poteka procesno po elementih formativnega spremljanja z zapisom ocene vsaj enkrat na ocenjevalno obdobje. Upošteva se tudi prispevek k skupinskemu muziciranju in samostojnemu ustvarjanju glasbenih vsebin.

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo uporabimo pri ocenjevanju. Ocenjevalno lestvico pripravimo v skladu s cilji, ki jih zasledujemo.

» Glasbena pismenost

Dijak razume in uporablja osnovne oziroma nadgrajene glasbene pojme, termine in simbole pri izvajanju ali razlagi glasbenih del.

» Tehnična natančnost

Glasbena izvedba je intonančno in ritmično zanesljiva. Dijak obvladuje osnovne ali napredne tehnične prvine igranja oziroma petja. Pri skupinski izvedbi zna prisluhniti soizvajalcem.

» Muzikalnost

Dijak v izvedbi pokaže občutek za dinamiko, frazo in slogovno ustreznost. Izraža lastno interpretacijo in povezanost z glasbenim gradivom.

» Delavnost in samoevalvacija

Redno in zavzeto sodeluje pri delu, razvija koncentracijo in vztrajnost, zna ovrednotiti svoj napredek ter sprejema konstruktivno povratno informacijo.

» Ustvarjalnost

Samostojno ali v skupini soustvarja aranžmaje, melodije, besedila, spremljave ali improvizacije. Izkazuje domišljijo in samoiniciativnost.

» Delo v skupini

Aktivno sodeluje v skupinskem muziciranju, se usklajuje z drugimi, prispeva k skupni izvedbi in kaže odgovoren odnos do dela in soizvajalcev.

Vrednotenje naj podpira proces učenja, spodbuja razvoj potencialov posameznega dijaka in omogoča različne načine izkazovanja znanja – od praktične izvedbe do refleksije in ustvarjalnega izraza.

TEME, CILJI, STANDARDI ZNANJA

FOTOGRAFIJA IN FILM

OBVEZNO

OPIS TEME

Delavnica Fotografija in film je uvod v praktično ustvarjanje na področju filma. Delavnica je razdeljena v dva vsebinska sklopa, sklop fotografija in sklop film.

Dijaki se najprej seznani z osnovami fotografije, spoznajo ročne nastavitve fotoaparata, fotografske tehnike in tehnologije, izrazna fotografska sredstva in fotografske zvrsti ter med vajami raziskujejo tehnologijo in razvijajo občutek za kompozicijo in estetiko. V drugem delu se dijaki podrobneje spoznajo s praktičnimi veščinami, povezanimi s snemanjem filma, nadgradijo znanje, ki so ga pridobili ob delu s fotoaparatom, se preizkušajo v snemanju različnih gibanj kamere, se učijo uporabe stojala in drugih pripomočkov za snemanje in v skupini posnamejo kratek prizor ali kratek film. Med vajami se opolnomočijo za delo s fotografsko in video kamero. Praktično spoznajo izražanje z različnimi filmskimi izraznimi sredstvi, v okviru delavnice pa spoznajo tudi osnove filmske montaže.

Bistveno je praktično učenje uporabe fotoaparata/video kamere in razvijanje tehničnih spretnosti in ustvarjalnosti prek izvajanja različnih fotografskih in filmskih praktičnih vaj.

Dijaki se prek uporabe ročnih nastavitev fotoaparata privajajo na posebnosti fotografije, na to, kako na videz fotografiranega subjekta vpliva izbira objektiva, zaslonke, zaklopa, časa, osvetlitve, kako je pomembna nastavek beline, kako na videz kadra vpliva globinska ostrina ipd. S praktičnimi vajami preizkušajo uporabo različnih filmskih izraznih sredstev in se privajajo na filmski jezik tako, da se skozenj izražajo in ga na lastnih primerih in na ogledu primerov iz različnih filmov tudi analizirajo.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

Učitelj je pri izbiri metod, vizualnega gradiva in literature, s katerimi dosega cilje učnega sklopa, avtonomen. Njegova vloga je na začetku predvsem posredovanje osnovnih tehničnih informacij, postopoma pa naj prehaja v odgovorno vlogo mentorja, ki dijake spodbuja k ustvarjalnosti in jih usmerja pri razvijanju osebnega vizualnega razmišljanja. Priporočljivo je, da se dijaki in dijakinje pri praktičnem delu z različnimi nalogami in vajami najprej spoznajo z osnovami fotografije, kasneje pa jim bo pri prehodu v filmsko razmišljanje pomagala izdelava fotostripa. Zgodbo fotostripa naj od zasnove, razvoja in izvedbe oblikujejo sami, v paru ali manjši skupini. Prehod k praktičnim vajam v obliki snemanja krajših prizorov ali kratkega filma priporočamo v poznejših fazah, ko bodo dijaki že dobro seznanjeni s tehnologijo (ob koncu prvega letnika ali šele v drugem letniku). V okviru delavnice v času postprodukcije se dijaki s praktičnim sestavljanjem

kadrov učijo tudi osnov montaže. Če čas dopušča, se lahko posvetijo tudi izdelavi promocijskih materialov za film, kot je na primer plakat.

Pri vsaki nalogi v učnem procesu je treba upoštevati posebnosti vsakega dijaka, njegove intelektualne potenciale, motiviranost za samostojno delo, vendar z jasno načrtovanimi nalogami. Kontinuiteta dvigovanja težavnosti mora biti enakomerna. Nadarjenim in ambicioznejšim dijakom je smiselno postaviti višje umetniške zahteve. Dijaki in dijakinje se učijo in znanja poglobljajo tudi ob obiskovanju razstav, ogledih filmov ali umetniških videov. Sestavna dela obiska razstave ali ogleda avdiovizualnih del naj bosta diskusija in refleksija po ogledu.

Praktične vaje ali zahtevnejši končni izdelki nastajajo znotraj delavnice FIF, možna pa so tudi sodelovanja z drugimi gledališkimi in filmskimi delavnicami. V sodelovanju z delavnicami Igra in govor, Impro ali Gib lahko dijaki na primer posnamejo krajši igrani prizor, posnamejo fotografije ali video za gledališko predstavo. V sodelovanju z zvokom in glasbo lahko pripravijo kratek prizor z glasbeno podlago ali enostavnejši glasbeni spot, v sodelovanju z delavnico Umetnost giba pa lahko ustvarijo film s plesnim prizorom. Sodelovanje je možno tudi s predmetom Zgodovina in teorija filma (ZTGF). Tu je najbolj smiselno sodelovanje v okviru tem spoznavanja filmskih izraznih sredstev, saj lahko teoretično znanje, pridobljeno znotraj ZTGF, dijaki nadgradijo s praktičnimi vajami v okviru delavnice FIF. Možno je tudi sodelovanje v okviru drugih tem, na primer spoznavanja žanrov ali filmskih zvrsti. Tudi tu se teoretično znanje lahko nadgradi z vajami (primer snemanje prizora v slogu filma noir).

Priporoča se delo v manjših ali večjih skupinah. Posebej za kompleksnejše naloge je zelo priporočljivo delo v večji skupini ali za enostavnejše fotografske vaje delo v parih. Dijaki naj ob koncu procesa analizirajo zaključni izdelek in predstavijo potek svojega razmišljanja in raziskovanja, ki so ga prehodili med celotnim procesom dela. Ker film vedno nastaja v filmskih ekipah, je pomembna tudi analiza sodelovanja, načrtovanja dela in učinkovitosti. Dijaki naj snemanja skrbno načrtujejo, si razdelijo naloge, v fazi analize pa razmislijo, kako bi lahko bili pri naslednjem snemanju bolj učinkoviti, kako bolje sodelovati in se na snemanje pripraviti.

Pouk delavnice Fotografija in film naj poteka v strnjenem sklopu po več (najmanj dveh) šolskih ur skupaj. Delo lahko poteka tudi strnjeno v večjih časovnih sklopih (popoldanske ali celodnevne dejavnosti).

FOTOGRAFIJA

CILJI

Dijak:

O: se seznani z DIGITALNO fotografsko tehniko in tehnologijo (kompakt, dsrl in brezzrcalni fotoaparati, digitalni zapis – formati shranjevanja); **SC** (1.3.3.1)

I: spozna, kako deluje camera obscura in se seznani z ANALOGNO fotografsko tehniko in tehnologijo (različni formati); **SC** (1.3.3.1)

O: spozna in praktično uporabi osnovna izrazna fotografska sredstva: zaslonka, čas, globinska ostrina, objektiv, format, svetloba, kompozicija;

I: spozna in uporablja programsko opremo za obdelavo fotografij in/ali izdelavo stop animacije; **SC** (4.3.1.1)

I: se seznani z vrstmi fotografije (portret, pejsaž, dokumentarna fotografija itd.);

O: samostojno ali v skupini ustvarja fotografije v različnih fotografskih formatih in žanrih; **SC** (4.3.1.1)

O: se seznani z značilnostmi fotostripa, analizira različne primere in v praktični vaji izdelava lasten fotostrip in z njim nagovarja gledalca k odgovornemu odnosu do okolja in družbe. **SC** (2.1.3.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » pozna ključne razlike med digitalno in analogno fotografsko tehnologijo in zna pojasniti razlike med vrstami fotoaparata in naštetih različnih formatov shranjevanja digitalne fotografije;
- » izdelava enostavno camera obscura in razlikuje različne formate analogne fotografije;
- » izvede različne fotografske vaje (objektivi, izrezi, kompozicija ...) in na primeru pokaže, kako uporablja različne ročne nastavitve fotoaparata in pojasni, kako objektiv, zaslonka, čas in globinska ostrina vplivajo na videz fotografije;
- » samostojno ali v skupini izdelava digitalno obdelano fotografijo, plakat s fotografijo, serijo fotografij ali kratko stop motion animacijo;
- » izdelava serijo fotografij v izbranem fotografskem žanru (portret, pejsaž, dokumentarna fotografija itd.) in razloži postopek dela;
- » izdelava fotostrip in ga argumentira.

TERMINI

- format ◦ kompozicija ◦ digitalna fotografija ◦ analogna fotografija ◦ čas osvetlitve
- zaslonka ◦ ISO ◦ globinska ostrina ◦ barvna temperatura ◦ širokokotni objektiv
- teleobjektiv ◦ svetlomer ◦ fokus ◦ kader ◦ plan ◦ zlati rez ◦ fotostrip

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

V okviru sklopa fotografija se dijaki privajajo na delo s fotoaparatom.

Prek praktičnih vaj, kot so vaje fotografiranja z različnimi objektivi, fotografiranje subjekta v različnih planih, fotografiranje v različnih okoljih in preizkušanje različnih kompozicij se dijaki praktično privajajo na filmska izrazna sredstva in pomen kadriranja prizorov.

V poznejših fazah naj v okviru pouka izvedejo tudi zahtevnejše praktične vaje oz. izdelke, ki zahtevajo več načrtovanja in kreativnega razmisleka, npr. izdelava fotostripa. Ob izdelavi fotostripa se bodo dijaki že privajali na naslednjo skupino ciljev – film, hkrati pa bodo v nalogi pokazali vse znanje, ki so ga pridobili o kompoziciji, uporabi fotoaparata, tehnično korektno izpeljani fotografiji, o globinski ostrini ipd.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Učitelj pri izvajanju pouka kontinuirano spremlja napredek dijaka pri ustvarjanju ter zagotavlja kakovostne in pravočasne povratne informacije. Med celotnim ustvarjalnim procesom sistematično ugotavlja doseganje zastavljenih ciljev in na podlagi pridobljenih informacij sproti prilagaja svoje pedagoške pristope. Povratne informacije so usmerjene v spodbujanje dijakovega razvoja, samostojnosti in ustvarjalnega izražanja.

V nadaljevanju učitelj izpelje preverjanje dijakovega ustvarjanja. Priporočene oblike preverjanja vključujejo praktične vaje, izdelke ter demonstracijo pridobljenih veščin.

Preverjanju naj sledi ocenjevanje. Izbira načina ocenjevanja naj ustreza naravi dejavnosti in ciljem izobraževalnega procesa. Priporočljivo je, da se znanje v okviru delavnice Fotografija in film primarno ocenjuje prek praktičnih vaj in praktičnih končnih izdelkov. Ob tem naj bodo jasno zastavljeni kriteriji ocenjevanja.

Praktične vaje so krajše in se jih lahko izvede v eni blok uri. Na primer dijaki v okviru spoznavanja ročnih nastavitev fotoaparata izvedejo kratko praktično vajo fotografiranja portretov.

Končni izdelek je po drugi strani zahtevnejši, navadno ga izvedemo po obravnavanju večjega sklopa ciljev in vključuje več načrtovanja in kreativnega razmisleka dijakov in kombiniranja več znanj in praktičnih izkušenj, ki so jih pridobili med poukom. Končni izdelek lahko nastane v sodelovanju z drugimi delavnicami ali tudi samostojno. Dijak na primer izdela fotostrip. Ob predložitvi praktičnih vaj in končnih izdelkov naj dijaki svoje izdelke tudi ustno zagovarjajo.

Priporočeno je, da svoje znanje izkažejo z vsaj eno krajšo praktično vajo in enim končnim izdelkom.

Dodatno lahko dijaki oceno pridobijo tudi z ustnim spraševanjem, pri čemer izkažejo praktično znanje in poznavanje uporabe tehnologije. K praktičnemu prikazu naj bo vključeno tudi ustno pojasnjevanje.

OPISNI KRITERIJI

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo uporabimo pri ocenjevanju praktičnih vaj ali končnih izdelkov:

Pojasnilo: Kakovostne prvine za področje fotografije so: jasna kompozicija – barvitost – strogost – sproščenost – ekspresivnost – realističnost – stiliziranost – natančnost – čustvenost – duhovitost – pripovednost – poetičnost – abstraktnost – simbolnost.

Odlično znanje – delo je inovativno in dovolj dovršeno, kandidat izkazuje dobro obvladovanje fotografskega jezika in poznavanje uporabe izraznih sredstev; kaže tendenco po avtorski izraznosti in ustvarjalno vizijo; delo je vsebinsko močno in intenzivno, vsebuje pomembne prvine kakovosti.

Prav dobro znanje – izdelek izkazuje dobro obvladovanje tehnike in suvereno obvladovanje elementov fotografskega jezika, ki jih zna uporabljati skladno z namenom; delo je inovativno in dodelano; vsebuje dosti prvin kakovosti.

Dobro znanje – izdelek izraža nekaj iskrenosti, je precej dodelan in inovativen; kandidat izkazuje določeno usposobljenost in poznavanje tehničnih znanj; pokaže več prvin kakovosti.

Zadostno znanje – izdelek je nedomiseln, neprepričljiv; kandidat pokaže malo strokovnega znanja in spretnosti; izrazno je okoren, površen, nedodelan, z napakami; pokaže le nekaj prvin kakovosti.

Nezadostno znanje – izdelek je nedomiseln in neprepričljiv; kaže na veliko pomanjkanje strokovnega znanja in spretnosti; delo je brez ustvarjalne vizije in angažmaja, v njem ni prvin kakovosti.

FILM

CILJI

Dijak:

O: spozna delovanje filmske/video kamere, razlikuje različne formate shranjevanja in filmsko/video kamero samostojno uporablja;

SC (1.3.3.1 | 4.5.1.1)

O: ob snemanju prizora ali dokumentiranju dogodka uporablja različne objektivne in razume njihove lastnosti;

SC (1.3.3.1)

I: ob snemanju prizora ali dokumentiranju dogodka uporablja različna gibanja kamere in razume njihove lastnosti;

O: v skupini sodeluje pri pisanju osnutka scenarija, organiziranju manjše filmske ekipe, oblikovanju časovnice za snemanje in pri snemanju prizora ali kratkega filma. Pri tem povezuje znanja in metode, pridobljene pri drugih delavnicah in predmetih, ter predlaga ustvarjalne in inovativne ideje in rešitve;

SC (2.3.3.1)

I: spoznava osnove filmske montaže in uporablja programsko opremo za montažo.

SC (4.1.3.1 | 4.3.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

» z različnimi objektivni posname različne filmske plane;

» v paru ali manjši skupini zasnuje in posname prizor z različnimi gibanji kamere;

» samostojno ali v manjši skupini izdelava krajši filmski izdelek (animacija, igrani/dokumentarni film, umetniški video, video za gledališče, plesni film, kratek prizor ...);

» v paru tvorno sodeluje pri montaži kratkega prizora, kratkega filma ali drugega avdiovizualnega dela.

TERMINI

◦ število sličic na sekundo ◦ ločljivost slike ◦ kader ◦ rakurz ◦ zasuk ◦ montaža ◦ rez
◦ preliv ◦ klapa ◦ približanje (zoom)

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Prek praktičnih vaj, kot so vaje snemanja portreta v različnih planih, snemanja prizora v gibanju ali snemanja krajše akcije v različnih planih, se dijaki praktično privajajo na filmska izrazna sredstva in pomen kadriranja prizorov.

V poznejših fazah naj v okviru pouka izvedejo tudi zahtevnejše praktične vaje oz. izdelke, ki zahtevajo več načrtovanja in kreativnega razmisleka, kot sta priprava in snemanje krajšega igranega prizora ali krajšega filma v skupini.

Priporočljivo je, da se pri razdelitvi nalog, ki jih dijaki opravljajo znotraj posamezne filmske ekipe, čim natančneje definira naloge, ki naj jih posamezni dijak opravi in se hkrati privaja na organiziranost pri delu in odgovorno soustvarjanje v skupini. Glede na številčnost skupine dijakov in njihovo motiviranost mentor določi število filmskih/avdiovizualnih projektov, ki jih bodo dijaki izvedli. Spodbuja naj jih k odgovornemu sodelovanju ter pravočasnemu in vestnemu načrtovanju snemanj.

Faza snemanja/produkcije filmov naj se izvaja v daljših, strnjenih sklopih ur v okviru rednega pouka fotografija in film ali v obliki projektnih dni. Mentor naj dijake spodbuja k pravočasnemu načrtovanju in izvedbi faze produkcije, k samoorganizaciji in odgovornemu sodelovanju v timskem delu.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Učitelj pri izvajanju pouka kontinuirano spremlja napredek dijaka pri ustvarjanju ter zagotavlja kakovostne in pravočasne povratne informacije. Med celotnim ustvarjalnim procesom sistematično ugotavlja doseganje zastavljenih ciljev in na podlagi pridobljenih informacij sproti prilagaja svoje pedagoške pristope. Povratne informacije so usmerjene v spodbujanje dijakovega razvoja, samostojnosti in ustvarjalnega izražanja.

V nadaljevanju učitelj izpelje preverjanje dijakovega ustvarjanja. Priporočene oblike preverjanja vključujejo praktične vaje, izdelke ter demonstracijo pridobljenih veščin.

Preverjanju naj sledi ocenjevanje. Izbira načina ocenjevanja naj ustreza naravi dejavnosti in ciljem izobraževalnega procesa. Priporočljivo je, da se znanje v okviru delavnice Fotografija in film primarno ocenjuje prek praktičnih vaj in praktičnih končnih izdelkov. Ob tem naj bodo jasno zastavljeni kriteriji ocenjevanja.

Praktične vaje so krajše in se jih lahko izvede v eni blok uri. Tako dijaki v okviru filmskih skupnih ciljev izvedejo kratko praktično vajo snemanja portretov v različnih planih, lahko tudi v gibanju.

Končni izdelek je po drugi strani zahtevnejši, navadno ga izvedemo po obravnavanju večjega sklopa ciljev in vključuje več načrtovanja in kreativnega razmisleka dijakov in kombiniranja več znanj in praktičnih izkušenj, ki so jih pridobili med poukom. Končni izdelek lahko nastane v sodelovanju z drugimi delavnicami ali tudi samostojno. Dijak na primer v okviru filmskih ciljev posname krajši igrani prizor. Ob predložitvi praktičnih vaj in končnih izdelkov naj dijaki svoje

izdelke tudi ustno zagovarjajo. Priporočeno je, da dijaki svoje znanje izkažejo vsaj z eno krajšo praktično vajo in enim končnim izdelkom.

Dodatno lahko dijaki oceno pridobijo tudi z ustnim spraševanjem, pri čemer izkažejo praktično znanje in poznavanje uporabe tehnologije. K praktičnemu prikazu naj bo vključeno tudi ustno pojasnjevanje.

OPISNI KRITERIJI

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo uporabimo pri ocenjevanju praktičnih vaj ali končnih izdelkov.

Pojasnilo: Kakovostne prvine posameznega filmskega področja za različne vidike filmskega jezika so: za filmsko fotografijo: natančnost – stiliziranost – jasna kompozicija – barvitost – strogost – sproščenost; za montažo: ritmičnost – hitrost – počasnost – eksperimentalnost – abstraktnost – simbolnost.

Odlično znanje – delo je inovativno in dovolj dovršeno, kandidat izkazuje dobro obvladovanje fotografskega jezika in poznavanje uporabe izraznih sredstev; kaže tendenco po avtorski izraznosti in ustvarjalno vizijo; vsebuje pomembne prvine kakovosti.

Prav dobro znanje – izdelek izkazuje dobro obvladovanje tehnike in suvereno obvladovanje elementov fotografskega jezika, ki jih zna uporabljati skladno z namenom; delo je dodelano; vsebuje dosti prvin kakovosti;

Dobro znanje – izdelek je bolj dodelan in inovativen; kandidat izkazuje določeno usposobljenost in poznavanje tehničnih znanj; pokaže več prvin kakovosti;

Zadostno znanje – izdelek je nedomiseln in neprepričljiv; kandidat pokaže malo strokovnega znanja in spretnosti; izrazno je okoren, površen, nedodelan, z napakami; pokaže le nekaj prvin kakovosti;

Nezadostno znanje – izdelek je nedomiseln in neprepričljiv; kaže na veliko pomanjkanje strokovnega znanja in spretnosti, v njem ni prvin kakovosti (te so navedene v nadaljevanju);

IGRA IN GOVOR

OBVEZNO

OPIS TEME

Delavnica Igra in govor dijakinjam in dijakom nudi aktivno psihofizično, praktično preizkušanje temeljnih igralskih orodij in postopkov uprizoritvenega izražanja. S pomočjo vstopanja v različne uprizoritvene in govorne prakse, ponuja povečanje zmožnosti doživljanja na fizični, intelektualni in intuitivni ravni. V delavnici dijakinje in dijaki pridobivajo temeljne igralske izkušnje, spoznavajo uprizoritveni prostor ter zakonitosti igranja in gibanja v njem. Razumejo in razvijajo občutek odgovornosti za svoj prispevek k skupinskemu delovanju. Ozaveščajo estetsko izkušnjo uprizoritvene umetnosti z lastnim delovanjem in vrednotenjem vidnega.

Pri delavnici Igra in govor gre za izkustveno učenje. Enakovredno vključuje mentalno, fizično in čustveno sfero posameznika. Zato za učečega se ni dovolj, da samo razume. Da zna, lahko rečemo šele, ko nad svojim delovanjem vzpostavi zavest in začne usmerjati, oblikovati svoje delovanje.

Specifika učenja umetnosti igre je tudi v tem, da sta instrument, ki ga učeči se uporablja za igranje, ter ustvarjalec, ki na ta instrument igra, v istem telesu. Večinoma je v umetnosti instrument ločen od ustvarjalca. To pomeni, da se pri igri učeči se uči igrati sam nase. V začetnem obdobju učenja učeči se svojega instrumenta še ne pozna, zato se mora najprej izkustveno seznaniti s principi človeškega delovanja, svojimi potenciali in omejitvami. Potem se uči vzpostavljati distanco do instrumenta, ki je on sam. To mu omogoči zavest. Kasneje se ustvarjalec začne samostojno odločati v zvezi s svojimi ustvarjalnimi izbirami in jih zna ovrednotiti. Takrat zna ovrednotiti tudi ustvarjalno delo nekoga drugega.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

Učitelj je pri izbiri metod, naboru vaj, s katerimi dosega cilje učnega sklopa, avtonomen. Za dosego učnih ciljev naj izbira vaje, ki skupino navdihujejo in aktivirajo, in opusti vaje, ki napredek zavirajo. Ustvari naj vedro, aktivno in varno okolje, ki bo dijakom omogočalo prostor za »napake« in omililo neugodje pred izpostavljenostjo. Ker gre pri učenju tehnike igre za delo na sebi, naj posebno pozornost posveča individualnemu napredku in se zaveda, da je čas, ki ga posameznik potrebuje za usvojitev znanja, pri različnih posameznikih različen. Vezan je na mentalno, čustveno, telesno in izkustveno pripravljenost posameznika. Zato naj pomembne stvari velikokrat ponavlja in jih osvetljuje iz različnih zornih kotov.

Učitelj naj se potrudi, da jasno razloži namen vsake vaje, ki jo izvaja, in si vzame čas, da ovrednoti videno. V vrednotenju naj čim večkrat vključi tudi skupino (gledalce) in jo usmerja v smeri konstruktivnega dialoga. Sodbam dobro ali slabo naj se izogiba.

Najbolje je, da se pouk izvaja v sklopih najmanj dveh šolskih ur. Vsaka blok ura se začne z igralskim ogrevanjem. Priporočljivo je, da je ogrevanje že sorodno z obravnavano temo. Z vajami v krogu in drugačnimi skupinskimi vajami se da dobro poskrbeti za odnose med sodelujočimi, saj jih usmerjajo v opazovanje drug drugega in v skupni cilj, kjer je vsak posameznik odgovoren za uspeh skupine. Ogrevalne vaje se lahko ponavljajo in izvajajo na vedno višjem nivoju zahtevnosti. Z njimi na svojstven način in kontinuirano dosegamo prvine kakovosti pri odrskem uprizarjanju, saj poskrbijo za doseganje gibčnosti in energičnosti telesnega izraza, s svojimi pravili pozivajo k vzdržljivosti in vztrajnosti pri opravljanju odrske akcije, urijo sposobnost aktualiziranja, pomnjenja, predstavitve uprizoritvenih zamisli in hitro prilagajanje na menjave v situaciji. Spontano navajajo k zbranemu in doslednemu opazovanju, poslušanju ter upoštevanju soigralcev in soigralk, torej k stalnemu vzpostavljanju predvsem tistih temeljnih razmerij v skupini, ki morajo biti vzpostavljena, še preden se skupina spopade z reševanjem ustvarjalnih igralskih nalog na odru.

Učitelj pri izvajanju vaj kontinuirano spremlja napredek dijaka pri ustvarjanju ter zagotavlja kakovostne in pravočasne povratne informacije. Skozi ustvarjalni proces sistematično ugotavlja doseganje zastavljenih ciljev. Povratne informacije so usmerjene v spodbujanje dijakovega razvoja, samostojnosti in ustvarjalnega izražanja. Ob koncu ocenjevalnega obdobja učitelj znanje oceni in da procesno oceno in oceno nastopa. Podajanju procesne ocene in ocene nastopa naj učitelj posveti vsaj eno do dve uri časa na skupino ob koncu ocenjevalnega obdobja. Posameznik naj bo v skladu z merili in kriteriji deležen natančnega ovrednotenja svojega dela. Učitelj naj izpostavi posameznikova močna in šibka področja pri izvajanju vaj in odrskih prvin, ter skupaj z njim že vzpostavi strategijo nadaljnega dela. Ocene da ob prisotnosti skupine.

V procesno oceno so vključeni trije razdelki: 1. delo v skupini (sodelovanje), 2. uporaba igralskih tehnik in govornih veščin (razumevanje, natančnost, izvajanje (pristnost, sproščenost, suverenost, vztrajnost, govorna ustreznost)), 3. ustvarjalno reševanje igralskih nalog (govorno, fizično, z uporabo prostora).

Ocena nastopa ali ustvarjalne vaje zajemajo vsebinsko in estetsko manifestacijo naučenega. Upoštevajo se govorna in telesna kultiviranost, izvirnost in prepričljivost interpretacije, prvine kakovosti, odnos do skupine, prostora in predmetov, vztrajnost, celoten vtis in kritični odmevi.

USTVARJANJE V SKUPINI

CILJI

Dijak:

O: spoznava različne strategije povezovalnega dela, ozavešča lastno doživljanje in vedenje v odnosih z drugimi pri ustvarjalnem delu;

SC (3.3.1.1)

O: prepozna namen namere v odnosu do drugega in s tem krepi zmožnosti razumevanja in prevzemanja perspektive drugega, prepozna meje med doživljanjem sebe in drugega ter uravnava lastno vedenje v odnosih upoštevajoč več perspektiv hkrati;

SC (3.3.4.1 | 3.3.4.2 | 3.3.4.3)

O: soustvarja skupinsko dinamiko, deluje konstruktivno in se trudi za dober rezultat skupine. Tako ozavešča lastno doživljanje in vedenje v odnosih z drugimi ter razvija spretnosti aktivnega poslušanja, asertivne komunikacije, izražanja zanimanja in skrbi za druge.

SC (3.3.1.1 | 3.3.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » zna izvesti več skupinskih ogrevalnih vaj;
- » hitro in natančno se odziva na pobude v skupini in tudi sam večkrat da pobudo;
- » ima pregled nad delovanjem celotne skupine;
- » v delo vstopa s celim telesom in primerno glasnostjo;
- » organizira in vodi ogrevanje;
- » razume in z odrskim delovanjem pokaže, kaj je namerava;
- » izmisli si izvirne namere in jih izvede;
- » posluša, sprejema in izvaja predlagane skupinske naloge;
- » upošteva skupino v celoti in posameznika v njej;
- » trudi se za dober rezultat skupine;
- » usmerjen je k reševanju ovir;
- » sam poišče in predlaga rešitev za boljšo skupinsko dinamiko ter jo s skupino preizkusi.

TERMINI

- namera ali intenca

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Namera (intenca, s katero dijak deluje) naj bo čim pogostejše usmerjena v drugega. Recimo: v vaji podajanja žogic naj bo namera namesto *želim čim lepše ujeti žogico* prevedena v namero *želim, da partner čim lepše ujame žogico*. Tako se spontano vzpostavlja odnos.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Spremljanje, preverjanje in ocenjevanje znanja temelji na praktičnem delu in nastopu.

Pod praktično delo spadajo vse vaje, izvedene na delavnici, skupinske in individualne, načrtovanje ustvarjalnih izzivov, kakor tudi sodelovanje pri vrednotenju izvedenega in videnega. Učitelj v procesu dela spremlja posameznikovo delovanje, trud, napredek in razumevanje. Sistematično, kontinuirano in načrtno pridobiva informacije o tem, kako dijak dosegla učne cilje in usvaja standarde znanja. Dijaku sproti daje kakovostne povratne informacije, ki vključujejo usmeritve za nadaljnje delo in učenje. Ob koncu ocenjevalnega obdobja učitelj znanje, ki ga je dijak izkazal v procesu učenja, oceni.

Ocena nastopa je zajeta v nastopu ali kreativni vaji, ki ga/jo pripravi in izvede dijak pred skupino ali občinstvom.

OPISNI KRITERIJI

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo uporabimo pri ocenjevanju, so vključeni v didaktična priporočila.

OSNOVE NASTOPANJA

CILJI

Dijak:

○: prepozna osebne ovire za dober nastop in se uči spopadati s tremo tako, da zaznava in prepozna lastno doživljanje (telesne občutke, čustva, misli, vrednote, potrebe, želje) in lastno vedenje pred in med nastopom;

SC (3.1.1.1)

○: usvaja princip aktiviranja vseh čutil, s katerimi vzpostavlja odrsko prisotnost;

○: spozna in ozavešča prozodične prvine glasu;

○: smiselno in z zavedanjem uporablja svoje telo v prostoru uprizarjanja in s tem razvija pozitiven odnos do gibanja v ustvarjalnem procesu;

SC (3.2.1.2)

○: smiselno in z zavedanjem določi časovni okvir akcije v prostoru uprizarjanja.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

» opiše občutek nelagodja ob nastopu in ga locira v telesu;

» sprejme nelagodje ob nastopu in z njim vred deluje;

» pred občinstvom zavestno uporablja čutila. Pove, kaj čuti, sliši, vidi, vonja in okuša;

» aktivira vseh pet čutil hkrati in s tem vzpostavi zbranost;

» iz zbranosti suvereno izjavlja resnične podatke o sebi (ime, priimek, višina ...);

» suvereno izjavlja neresnične podatke o sebi.

» govori povezano brez mašil, smiselno tvori pomen govorne vsebine in bere z razumevanjem;

» govori jasno, razločno in s primerno glasnostjo, določi logični poudarek v stavku in stavčnih sklopih in ga izgovori;

» določi nelogične poudarke v stavku in jih izgovarja;

» spreminja višino glasu in tempo govorjenja;

» samoiniciativno nastopi z daljšim besedilnim sklopom.

» prilagodi svojo držo telesa, mimiko in kretnje zahtevani vsebini prizora oziroma igralske naloge;

- » premika se sproščeno in naravno;
- » uporablja ves prostor, določen za uprizoritev;
- » poišče izvirno rešitev uporabe telesa v prostoru;
- » zna začeti in končati nastop;
- » upošteva časovni okvir nastopa;
- » deluje z občutkom za tempo in ritem prizora.

TERMINI

◦ prozodične prvine glasu ◦ tempo ◦ ritem ◦ akcija ◦ mimika ◦ zbranost

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Spremljanje, preverjanje in ocenjevanje znanja temelji na praktičnem delu in nastopu. Natančneje je razdelano v didaktičnih priporočilih.

OPISNI KRITERIJI

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo uporabimo pri ocenjevanju, so vključeni v didaktična priporočila.

ZAKONITOSTI IGRE IN UPRIZARJANJA

CILJI

Dijak:

○: razvija in se uri v tehnikah uporabe imaginacije in prepoznava avtentične izzive kot priložnosti za ustvarjanje vrednosti zase in za druge;

SC (5.1.1.1)

○: improvizira enostavne odrske situacije in se pristno odziva na imaginarne impulze, pri čemer upošteva etična načela pravičnosti, enakopravnosti in sočutja;

SC (2.1.2.1)

○: prepričljivo rokuje z navideznimi predmeti in vzpostavlja navidezni prostor;

○: izraža se razumljivo in deluje verjetno;

○: spoznava principe človeškega delovanja in odzivanja v različnih odnosih in situacijah ter tako krepi zmožnosti razumevanja in prevzemanja perspektive drugega pri ustvarjalnem delu;

SC (3.3.4.1)

○: prek ozaveščanja lastnega doživljanja in vedenja v odnosih z drugimi pri ustvarjanju in nastopanju ima skrben in spoštljiv odnos do sebe, igralskega partnerja, rekvizitov, prostora in občinstva.

SC (3.3.1.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » iz pomanjkljivih podatkov sestavi konsistentno zgodbo;
- » iz statične pozicije telesa preide v igrano akcijo;
- » na podano imaginarno situacijo reagira v hipu, brez razmišljanja;
- » nastopi v predlagani improvizirani situaciji;
- » v nastopu upošteva predlagane imaginarne okoliščine in se nanje odziva;
- » v nastopu upošteva igralskega partnerja in se odziva na njegove pobude;
- » deluje živo, razumljivo in resnično;
- » prepričljivo rokuje z navideznimi predmeti;
- » pristno se obnaša v namišljenem prostoru;
- » zamisli si imaginarni prostor, čas in dogodek ter izvede krajši prizor;

- » besedilo izreka smiselno glede na predlagane okoliščine;
- » govori razgibano, glasno in razumljivo;
- » med nastopom deluje avtentično;
- » pripravi in izvede krajši prizor;
- » vzpostavi osebni (čustveni) odnos do partnerja, do stališča, do predmeta, do situacije – vživljanje;
- » ovrednoti svoje odrske odločitve;
- » med nastopom deluje resnično in verjetno;
- » izvede vajo substitucije;
- » spoštljivo se vede do drugih in sebe;
- » skrbno ravna z rekviziti, scenografijo, kostumi;
- » ima spoštljiv odnos do občinstva;
- » k temu spodbuja tudi druge.

TERMINI

◦ improvizacija ◦ imaginarni impulz ◦ avtentičnost ◦ imaginacija ◦ artikulacija ◦ predlagane okoliščine

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Spremljanje, preverjanje in ocenjevanje znanja temelji na praktičnem delu in nastopu. Natančneje je razdelano v didaktičnih priporočilih.

OPISNI KRITERIJI

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo uporabimo pri ocenjevanju, so vključeni v didaktična priporočila.

PRENOS BESEDILA V IGRALSKO PODOBO

CILJI

Dijak:

○: sodeluje v igralski analizi besedila. Pri predmetu redno bere razno bralno gradivo, ga razume, poglobljeno analizira in kritično ovrednoti;

SC (1.1.4.1)

○: pri igranju se odziva na predlagane okoliščine besedila ter uravnava lastno vedenje v odnosih, pri tem upošteva več perspektiv hkrati;

SC (3.3.4.3)

○: smiselno in odgovorno uporablja rekvizite in kostum;

○: kontinuirano vztraja v ustvarjalnem procesu in pri reševanju izzivov na ustvarjalen način uporablja znanje ter izkušnje za ustvarjanje boljših rešitev;

SC (5.1.2.1)

○: razume in suvereno uporablja osnovne principe govora in sporazumevanja na odru;

I: nastopi z upoštevanjem vseh naučenih prvin. Prek lastnega delovanja ozavešča pomen skrbi za skupnost ter krepi zavedanje o pomenu pripadnosti skupnosti za lastno dobrobit in dobrobit drugih.

SC (1.2.3.2)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » glasno, jasno in z razumevanjem prebere besedilo;
- » razbere in določi predlagane okoliščine zgodbe (čas, prostor, dogodek, odnos, čutne okoliščine prostora, vzdušje) in predstavi rezultate svoje igralske analize besedila;
- » določi cilj in motivacijo analiziranega lika ter iz tega izpelje namero;
- » predstavitev rezultatov igralske analize izvede kot nastop (samozavestno, zbrano, razločno in glasno, smiselno povezano);
- » ustvari svoj lik in se ustrezno odziva v igranem odnosu, pri oblikovanju prizora je vztrajen, dosleden, natančen in prepričljiv;
- » vadi, učinkovitost svojih igralskih odločitev preveri praktično in poišče mnenje zunanjega očesa;
- » poskrbi za svoje rekvizite in kostume (jih prinese, pripravi in pospravi);
- » odgovorno in spoštljivo ravna z rekviziti in kostumi ostalih;

- » med nastopom rokuje z rekviziti in kostumom naravno, smiselno in skrbno ter poskrbi za varnost;
- » k temu spodbuja tudi druge;
- » med vajo vztraja in ne preneha igrati, tudi če se pojavijo ovire,
- » za oviro najde ustvarjalno rešitev in jo izpelje;
- » z ustvarjalno rešitvijo nadgradi vajo ali prizor;
- » govori razločno, s primerno glasnostjo in z razgibano intonacijo.
- » upošteva pravilno ali dogovorjeno izgovorjavo,
- » svoj govor prilagodi velikosti uprizoritvenega prostora;
- » nastopi pred občinstvom;
- » nastopi v predstavi.

TERMINI

- igralska analiza ◦ predlagane okoliščine ◦ rekvizit ◦ kostum ◦ namera ◦ motivacija
- atmosfera ◦ avditorij ◦ improvizacija

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Spremljanje, preverjanje in ocenjevanje znanja temelji na praktičnem delu in nastopu. Natančneje je razdelano v didaktičnih priporočilih.

OPISNI KRITERIJI

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo uporabimo pri ocenjevanju, so vključeni v didaktična priporočila.

OPIS TEME

Impro je delavnica, kjer dijakinja in dijak s pomočjo kratkih gledaliških igrice ali impro disciplin (bodisi ogrevalnih, bodisi tekmovalnih (theatresports), bodisi daljših impro form) kolektivno, prek igranja impro disciplin vstopa v prostor uprizarjanja.

Impro discipline so gledališke igrice, imenujemo jih discipline, ker vsaka od njih rešuje določene uprizoritvene naloge, ki nastajajo improvizirano brez klasične predloge. Povzete so iz improvizacijskega gledališča ali impro gledališča (tudi Improv), ki ga izvirno poimenujemo tudi Theatresports. Impro discipline slonijo na moči posameznika v skupini, ki ob igranju kratkih, (v izhodišču) petminutnih igrice, praktično odkriva zakonitosti umetnosti igre, nastopanja, komunikacije, zakonitosti dramaturgije in oblikovanja zgodb ter lahko hkrati z vedno prisotno distanco reflektira tudi zgodovinskoteoretska izhodišča in svoj hkratni položaj v konkretni družbeni resničnosti.

Izvirno so impro discipline tekmovalne, v sebi nosijo izredno gledališko strukturo, ki na podlagi intuitivnega odziva nudi nepotvorjeno gledališko izkušnjo, ki jo lahko doživi vsak. Rešujejo jih posameznice in posamezniki s takojšnjimi, ponavadi komedijskimi rešitvami nastalih situacij brez prisile in konflikta v sozvočju s skupino, ki ji pripadajo. Dosledno skupinsko delo oblikuje in preverja posameznikovo odrsko identiteto, njegovo ljubezen do uprizoritvenega ustvarjanja, ga vrača k spontanosti, kjer se sproščata osebna svoboda in lastni ustvarjalni izraz.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

Učni načrt upošteva sistem izhodiščnih 47 impro disciplin, razdeljenih v šest sklopov, ki jih imenujemo z neuradnimi strokovnimi izrazi: eksperti, bla-bla, pripovedi, marš ven, zmigaj se, ta poskočne. Prav tako z neuradnimi strokovnimi izrazi imenujemo discipline, ki jih uvrščamo v posamezen sklop, npr.: eksperti: ekspert ekspert, ekspert džibriš, zgodovinski dogodek, ekspert za gluhoneme, roke ekspert, predavatelj džibriš, TV dnevnik). Discipline uvajajo ogrevalne igrice (kira rit, bibitibibitibop, Peter-Pavel, metanje asociacij ...).

Vsaka impro ura je sestavljena iz telesnih aktivnosti, igranja oz. uprizarjanje ogrevalnih igrice in impro disciplin. Vstop v aktivno gibanje se začne z aktivnostmi (na začetku večinoma) v krogu, kjer se poskrbi za poseben odnos med sodelujočimi. Sodelujoči se opazujejo in so skupaj odgovorni za uspeh. Ogrevalne igrice večinoma delujejo kot družabne igrice in ne kot igralske naloge ter vzpostavljajo dinamiko v skupini. Navajajo k zbranemu in doslednemu opazovanju, poslušanju ter upoštevanju soigralcev in soigralk, torej k stalnemu ohranjanju razmerij v skupini, ki morajo biti vzpostavljena, še preden se skupina spopade z lahkotnim reševanjem nalog impro

disciplin. Opozarjajo na izvirnost impro gledališča, ki nastaja sproti in na družaben način, in sicer z razmerji, ki jih lahko igramo, in po podobi, za katero si odgovornost večinoma lastijo vsi v skupini.

Cilj dobre impro skupine ni izluščiti pomembnega posameznika, ki bo v skupini izstopal, ostali pa mu bodo pri tem izstopanju pomagali, temveč v dobrem skupinskem delu, pri katerem vsak posameznik deluje v takih razmerjih, kjer je njegova odrska moč odraz moči vseh ostalih. Največja moč pa so dialog, sporazumevanje in pogovarjanje, zmožnost spoštovanja drugačnega mnenja, prilagajanje položaju in situaciji, prijaznost, strpnost in veder pogled na svet.

OSNOVE DELA V SKUPINI IN STATUSI

CILJI

Dijak:

🟡: vzpostavi očesni kontakt s soudeleženci v krogu in vstopa v odnos z drugimi, občuti delovanje v skupini in se zaveda skupinske odgovornosti za uspeh, razvija samozaupanje in samospoštovanje;

SC (3.1.2.2)

🟡: prepozna status oz. svoj položaj, ki vpliva na odnose likov med uprizarjanjem, pojasni, v katerem statusu se dobro počuti, ga v vsakdanjem življenju najpogosteje zavzema in ga tudi zamenja, pri čemer stremi k oblikovanju vrednosti za druge;

SC (5.1.2.2)

🟡: zna uprizoriti uvodne impro discipline ter zaznava in prepoznava lastno doživljanje (telesne občutke, čustva, misli, vrednote, potrebe, želje) in lastno vedenje.

SC (3.1.1.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » v ogrevalni igri (npr. z udeleženci, ki stojijo v krogu) vzpostavi očesni stik in vstopi v odnos s skupino;
- » takoj reagira na dano nalogo in vzpostavi visok ali nizek status oz. izpostavi svoj položaj pri oblikovanju odrske resničnosti;
- » vzpostavi kontinuiteto odrskih akcij s pomočjo igranja impro disciplin, oblikuje več različnih prizorov, gibalno/pantomimsko sledi in zna interpretirati abstraktne pojme s telesom.

TERMINI

◦ periferni vid ◦ akcija/reakcija ◦ bibitibibitibop ◦ impro discipline: stop, ekspert-ekspert, roke-ekspert, expert džibriš, kvadrat, tri minute ◦ očesni stik

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Impra ni mogoče doseči drugače kot z aktivnim igranjem in vstopanjem v impro discipline.

V vsaki posamezni impro uri se vzpostavi krog, v njem se udeleženci spodbujajo k medsebojni komunikaciji s pomočjo sklopa ogrevalnih iger. Igrajo jih vsi. Sledita ena ali dve disciplini, ki ju odigra vsak v skupini.

Impro ura se vzpostavlja od splošnega k posameznemu, z izbiro iger, ki podpirajo intuicijo, in napotki, da ni nič prav nič narobe, dokler znotraj skupine uresničujemo svojo domišljijo. Na vsako ponujeno akcijo v prostoru odgovorimo z: »Ja, in ...«

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Učitelj kontinuirano spremlja ustvarjanje in nudi kakovostne povratne informacije. Med učnim procesom ugotavlja napredek dijaka, pridobiva informacije o doseganju učnih ciljev, sproti daje kakovostne povratne informacije.

Znanje dijakov lahko ocenjuje na več načinov:

- » aktivno in praktično sodelovanje v nastopu ali ocenjevalni impro tekmi, kjer se dijaki razdelijo v dve skupini in v določenem času odigrajo nekaj impro disciplin. Impro tekma se ocenjuje po opisnih kriterijih;
- » sprotno pisanje impro dnevnih refleksij (dijaki posamezno opisujejo impro ure, zapisujejo njihov potek, se odzivajo na občutke, čustva, misli in vrednote v konkretnih uprizoritvenih izzivih, ki se ocenjuje po opisnih kriterijih kot npr.: opis lastne izkušnje s primeri, uporaba naučenega na (impro) odru, primerjava več disciplin, vrednotenje lastnega procesa).

OPISNI KRITERIJI

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo uporabimo pri ocenjevanju.

S pomočjo aktivnega sodelovanja in upoštevanja osnovnega načela: "Ja, in ..." dijak izkaže razumevanje nalog ter s pomočjo vstopa v prostor izvede izbrano impro disciplino.

V nenehnem pozitivnem sodelovanju z drugimi oblikuje govorno izkušnjo, gibčnost in energičnost telesnega izraza, vzdržljivost in vztrajnost pri svoji odrski akciji.

Odlično znanje – dijak izkaže popolno razumevanje načela in s pozitivnim odzivom energično odigra impro disciplino z upoštevanjem in pomnjenjem vseh nalog, ki jih rešuje v nenehnem

sodelovanju z drugimi.

Prav dobro znanje – dijak izkazuje razumevanje načela in z odzivom energično odigra impro disciplino z delnim upoštevanjem in pomnjenjem nalog, ki jih v sodelovanju z drugimi dobro rešuje.

Dobro znanje – dijakovo razumevanje načela je dobro, vendar je njegova uporaba nepopolna, primerno odigra impro disciplino z delnim upoštevanjem in pomnjenjem nalog, ki jih primerno rešuje.

Zadostno znanje – dijak izkazuje pomanjkljivo razumevanje načela, sicer odigra impro disciplino z zadovoljivim upoštevanjem in pomnjenjem nalog.

Nezadostno znanje – dijak ne izkaže razumevanje načela, ne upošteva nalog impro disciplin in jih ne rešuje.

OBLIKOVANJE LIKA IN PROSTOR

CILJI

Dijak:

○: iz takojšnje, intuitivne spodbude vstopi v lik, ki ga kasneje uredi v organizirano podobo, prepoznava lastne interese in lastnosti, močna in šibka področja;

SC (3.1.3.1)

○: uprizarja navidezne predmete, snuje like s pomočjo živalskih ali rastlinskih lastnosti ali lastnosti predmetov, pri tem gradi odgovoren odnos do naravnih sistemov z razumevanjem njihove kompleksnosti;

SC (2.1.3.1)

○: raziskuje značilnosti prostora in spozna osnovne principe ukvarjanja z navideznimi predmeti v prostoru, pri tem kritično presoja informacije, poglede in potrebe o trajnostnem razvoju z vidika naravnega okolja;

SC (2.2.2.1)

○: zna uprizoriti izbrane impro discipline. Razvija spretnosti aktivnega poslušanja in asertivne komunikacije.

SC (3.3.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » med reševanjem nalog izbrane impro discipline oblikuje in uprizarja lik v odnosu z drugimi;
- » uprizarja izbrane impro discipline, ki gradijo odrsko resničnost z navideznimi predmeti, oblikuje like s pomočjo živalskih ali rastlinskih lastnosti, tudi lastnosti predmetov;
- » z delom z navideznimi predmeti ustvarja prostorske značilnosti in se po njih orientira;
- » vzpostavi kontinuiteto lika in prostora odrskih akcij s pomočjo igranja izbranih impro disciplin.

TERMINI

○ imaginacija ○ lik in prostor, ○ lik in žival (predmet, rastlina) ○ impro discipline: neznani predmet, le kaj rabim, od p do p, didaskalije, knjižni molj, žur, dragi, odhajam. ○ intuicija

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Po aktivnem igranju ogrevalnih igric v krogu se vzpostavlja odrsko orientacijo s pomočjo igranja impro disciplin.

Navodila za uprizarjanje lahko izberemo predhodno, da med samim improviziranjem ne prekinjamo toka z iskanjem idej za odrsko akcijo, ali smo s skupino pripravljeni tudi na oblikovanje predlogov.

Vaje se ponavljajo, dokler udeleženci ne dosežejo stopnje lahkotnosti, verjetnosti in suverenosti.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Učitelj kontinuirano spremlja ustvarjanje in nudi kakovostne povratne informacije. Med učnim procesom ugotavlja napredek dijaka, pridobiva informacije o doseganju učnih ciljev, sproti daje kakovostne povratne informacije.

Znanje dijakov lahko ocenjuje na več načinov:

- » aktivno in praktično sodelovanje v nastopu ali ocenjevalni impro tekmi, kjer se dijaki razdelijo v dve skupini in v določenem času odigrajo nekaj impro disciplin. Impro tekma se ocenjuje po opisnih kriterijih;
- » sprotno pisanje (po končanih vsebinskih sklopih) impro dnevniških refleksij (dijaki posamezno opisujejo impro ure, zapisujejo njihov potek, se odzivajo na občutke, čustva, misli in vrednote v konkretnih uprizoritvenih izzivih, ki se ocenjuje po opisnih kriterijih kot npr.: opis lastne izkušnje s primeri, uporaba naučenega na (impro) odru, primerjava več disciplin, vrednotenje lastnega procesa).

OPISNI KRITERIJI

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo uporabimo pri ocenjevanju.

S pomočjo aktivnega sodelovanja in upoštevanja načel in nalog odigra izbrane impro discipline lahkotno, verjetno in suvereno.

Ob igranju dosega gibčnost in energičnost pri oblikovanju lika in prostora, rokuje z nevidnimi predmeti.

Oblikuje lik po živalskih ali rastlinskih (tudi predmetnih) lastnostih in pri tem vztraja, pokaže tudi lastno predstavitev uprizoritvenih zamisli ter se prilagaja menjavanju situacij.

Odlično znanje – dijak izkaže popolno razumevanje oblikovanja lika in prostora. Živo in verjetno uprizarja lik, v prostoru oblikuje navidezne predmete ter s pozitivnim odzivom lahkotno odigra izbrane impro discipline.

Prav dobro znanje – dijak izkazuje razumevanje oblikovanja lika in prostora; zadovoljivo uprizarja lik in oblikuje prostor ter s pozitivnim odzivom dovolj lahkotno odigra izbrane impro discipline.

Dobro znanje – dijakovo razumevanje oblikovanja lika in prostora je dobro, vendar je njegovo oblikovanje prostora nepopolno, primerno odigra impro disciplino.

Zadostno znanje – dijak izkazuje pomanjkljivo razumevanje oblikovanja lika in prostora, impro disciplino sicer odigra, vendar nalog ne upošteva in ne pomni.

Nezadostno znanje – dijak ne izkaže razumevanja oblikovanja lika in prostora, ne upošteva nalog impro disciplin in jih ne rešuje.

GOVORNE PLOSKVE IN MONOLOG

CILJI

Dijak:

O: raziskuje zakonitosti ustvarjanja monologa v liku in praktično spoznava svoje izrazne možnosti. Je radoveden in raziskuje materiale in umetniške jezike;

SC (1.3.3.1)

O: uprizarja kratek monolog, kjer združi spretnosti ustvarjanja monologa v liku in osebnega monologa ter pri reševanju izzivov uporablja ustvarjalne načine;

SC (5.1.2.1)

O: zna uprizoriti izbrane impro discipline in med uprizarjanjem upošteva načela pravičnosti, enakopravnosti in sočutja;

SC (2.1.2.1)

I: *ustvarja govorne ploskve in opazuje razliko med likom in nosilcem besedila, med nosilcem besedila in dodatnim besedilom.*

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

» s pomočjo aktivnega sodelovanja in upoštevanja igra, uprizarja monologe v izbranih impro disciplinah;

» razlikuje med osebnim monologom, med dramatično strukturo in dokumentaristično;

» vzpostavi kontinuiteto v pripovedovanju zgodbe s pomočjo rok, ki ilustrirajo ali vodijo pripoved, s pomočjo ilustracije pripovedovanja, dogajanja v prostoru, v sozvočju z njim, s pomočjo različnih vsebin in pripovednih tehnik;

» *razlikuje in oblikuje dramsko pripoved, postdramsko in ne več dramsko ter upošteva teoretične zakonitosti.*

TERMINI

◦ monolog ◦ nosilci besedila ◦ govorne ploskve ◦ izpoved ◦ izpoved ◦ pripoved
◦ dokument ◦ impro discipline: roke, roke-ekspert, trimono, zgodovinski dogodek, predavatelj, predavatelj v džibrišu, pisalni stroj, memoari, luzer ◦ dodatno besedilo

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Po sklopu ogrevalnih igric, ki izpostavljajo menjavanje odgovornosti posameznika, igra impro disciplino roke, kjer mora slediti gibanju izposojenih rok, in roke so tiste, ki vodijo pripoved.

Nato igra trimono, kjer raziskuje like in različne perspektive (ali predmete ali živali, tudi abstraktne pojme), ki so lahko nosilci pripovedi in vzpostavlja razliko med monologom in nosilcem besedila.

Sledi preskušanje v predavateljskih nalogah, raziskovanje zvrsti pripovednih besedil.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Učitelj spremlja ustvarjanje in nudi kakovostne povratne informacije. Med učnim procesom kontinuirano ugotavlja napredek dijaka, pridobiva informacije o doseganju učnih ciljev, sproti daje kakovostne povratne informacije.

Znanje dijakov lahko ocenjuje na več načinov:

- » aktivno in praktično sodelovanje v nastopu ali ocenjevalni impro tekmi, kjer se dijaki razdelijo v dve skupini in v določenem času odigrajo nekaj impro disciplin. Impro tekma se ocenjuje po opisnih kriterijih;
- » sprotno pisanje (po končanih vsebinskih sklopih) impro dnevniških refleksij (dijaki posamezno opisujejo impro ure, zapisujejo njihov potek, se odzivajo na občutke, čustva, misli in vrednote v konkretnih uprizoritvenih izzivih, ki se ocenjuje po opisnih kriterijih kot npr.: opis lastne izkušnje s primeri, uporaba naučenega na (impro) odru, primerjava več disciplin, vrednotenje lastnega procesa).

OPISNI KRITERIJI

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo uporabimo pri ocenjevanju.

S pomočjo aktivnega sodelovanja in upoštevanja načel ter nalog oblikuje in odigra osebni monolog.

Sodeluje s kretnjami rok soigralcev, ki ilustrirajo ali vodijo pripoved. Kakovostno in v govoru glasno in jasno oblikuje različne nosilce besedila v mešanju treh monologov iz različnih perspektiv pripovedovalca.

Oblikuje in odigra voditelja, predavatelja in razlikuje med različnimi vrstami pripovedovanja. Zbrano in dosledno opazuje, posluša ter upošteva akcije soigralcev in soigralk.

Odlično znanje – dijak izkaže popolno razumevanje oblikovanja in uprizarjanja monologa ali govorne ploskve. Pri uprizarjanju izbranih impro disciplin dosledno in živo sledi soigralcem, bodisi jih vodi, bodisi se jim prilagaja, vzpostavlja verjetnost pri oblikovanju in uprizarjanju različnih nosilcev besedila.

Prav dobro znanje – dijak izkazuje razumevanje oblikovanja in uprizarjanja monologa ali govorne

ploskve. Pri oblikovanju in uprizarjanju izbranih impro disciplin sledi soigralcem, se jim primerno prilagaja, kontinuiteta pri oblikovanju in uprizarjanju različnih nosilcev besedila je pomanjkljiva.

Dobro znanje – dijakovo razumevanje oblikovanja monologa ali govorne ploskve je dobro, vendar je njegovo uprizarjanje nepopolno. Pri uprizarjanju izbranih impro disciplin ne sledi soigralcem, se jim šibko prilagaja in pri oblikovanju in uprizarjanju ne vzpostavlja kontinuitete.

Zadostno znanje – dijak izkazuje pomanjkljivo razumevanje oblikovanja monologa ali govorne ploskve, impro disciplino sicer odigra, vendar nalog ne upošteva in ne pomni.

Nezadostno znanje – dijak ne izkaže razumevanja oblikovanja monologa ali govorne ploskve, ne upošteva nalog impro disciplin in jih ne rešuje.

ZVRSTI, ŽANRI, MEDIJI

CILJI

Dijak:

O: raziskuje različne zvrsti, žanre in medije (bodisi analogne bodisi digitalne, od prvih pisnih virov do 21. stoletja), njihove značilnosti in možnosti njihovega odrskega parodiranja ter pri tem išče podatke, informacije in vsebine v digitalnih okoljih ter izboljšuje osebne strategije iskanja;
SC (4.1.2.1)

O: med uprizarjanjem upošteva razlike med gledališkimi, uprizoritvenimi, filmskimi in literarnimi zvrstmi in žanri, oblikuje medijska sporočila, izraža informacijske potrebe, išče podatke in vsebine v več okoljih, tudi digitalnih;
SC (4.1.1.1)

O: uprizarja izbrane impro discipline in med uprizarjanjem uživa v ustvarjalnosti, se veseli lastnih dosežkov in dosežkov drugih.
SC (1.3.4.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » s pomočjo aktivnega sodelovanja razlikuje med določili za uprizarjanje posamezne zvrsti, žanra ali medija in poskuša prehajati od stereotipnih rešitev do izvirnih uprizoritvenih zamisli;
- » uprizarja gledališke, odrske, uprizoritvene zvrsti, filmske žanre, nove in nove digitalne formate;
- » vzpostavi kontinuiteto v zvrstnem, žanrskem ali medijskem oblikovanju in uprizarjanju odrskih akcij s pomočjo igranja izbranih impro disciplin.

TERMINI

◦ likovni žanr ◦ filmski žanr ◦ medijska krajina ◦ impro discipline: šizorandi/razcepljeni zmenek - žanri, čajnik box (džubox) - žanri ◦ literarna zvrst

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Po sklopu ogrevalnih igranic, ki izpostavljajo raziskovanje različnih zvrsti, žanrov, medijev, dijak s takojšnjo reakcijo opazuje prehajanje med določili za posamezne žanre, zvrsti ali medije.

Najprej v dialogu, nato pa tudi v množičnih prizorih spoznava žanre, zvrsti in medije, jih utrjuje s fizičnimi akcijami, s hitrimi menjavami pri oblikovanju odrske slike.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Učitelj kontinuirano spremlja ustvarjanje in nudi kakovostne povratne informacije. Med učnim procesom ugotavlja napredek dijaka, pridobiva informacije o doseganju učnih ciljev, sproti daje kakovostne povratne informacije.

Znanje dijakov lahko ocenjuje na več načinov:

- » aktivno in praktično sodelovanje v nastopu ali ocenjevalni impro tekmi, kjer se dijaki razdelijo v dve skupini in v določenem času odigrajo nekaj impro disciplin. Impro tekma se ocenjuje po opisnih kriterijih;
- » sprotno pisanje (po končanih vsebinskih sklopih) impro dnevniških refleksij (dijaki posamezno opisujejo impro ure, zapisujejo njihov potek, se odzivajo na občutke, čustva, misli in vrednote v konkretnih uprizoritvenih izzivih, ki se ocenjuje po opisnih kriterijih kot npr.: opis lastne izkušnje s primeri, uporaba naučenega na (impro) odru, primerjava več disciplin, vrednotenje lastnega procesa).

OPISNI KRITERIJI

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo uporabimo pri ocenjevanju.

Med uprizarjanjem izbranih impro disciplin hitro in logično prehaja med žanri, zvrstmi in mediji in upošteva kontinuiteto;

s pomočjo aktivnega sodelovanja in upoštevanja oblikuje in uprizarja (živo, energično, verjetno) večžanrsko, večzvrstno in večmedijsko odrsko ali filmsko, video sliko;

zbrano in dosledno opazuje, posluša ter upošteva akcije soigralcev in soigralk.

Odlično znanje – dijak izkaže popolno razumevanje zvrstnega, žanrskega, medijskega oblikovanja in uprizarjanja. Pri uprizarjanju izbranih impro disciplin dosledno in živo sledi soigralcem, vzpostavlja verjetnost pri oblikovanju in uprizarjanju različnih določil in snuje nove.

Prav dobro znanje – dijak izkazuje razumevanje zvrstnega, žanrskega, medijskega oblikovanja in uprizarjanja. Pri oblikovanju in uprizarjanju izbranih impro disciplin sledi soigralcem, se jim primerno prilagaja, kontinuiteta pri oblikovanju in uprizarjanju različnih določil je pomanjkljiva.

Dobro znanje – dijakovo razumevanje zvrstnega, žanrskega, medijskega oblikovanja in uprizarjanja je dobro, vendar je njegovo uprizarjanje nepopolno. Pri uprizarjanju izbranih impro disciplin ne sledi soigralcem, se jim šibko prilagaja in pri oblikovanju in uprizarjanju ne vzpostavlja kontinuitete.

Zadostno znanje – dijak izkazuje pomanjkljivo razumevanje zvrstnega, žanrskega, medijskega oblikovanja in uprizarjanja, impro disciplino sicer odigra, vendar nalog ne upošteva in ne pomni.

Nezadostno znanje – dijak ne izkaže razumevanja zvrstnega, žanrskega, medijskega oblikovanja in uprizarjanja, ne upošteva nalog impro disciplin in jih ne rešuje.

TVORJENJE PRIZOROV V IZMIŠLJENEM JEZIKU

CILJI

Dijak:

O: raziskuje specifične uprizorjanja v izmišljenem jeziku, uprizarja s pomočjo nebesednih prvin (bodisi govornih; kretnje, geste, mimika ... ali pisnih; slike, grafi, razpredelnice ...) in se zaveda jezika kot sistema ter zna primerjati jezike, ki se jih uči;

SC (1.3.4.1)

O: med skupnim sodelovanjem in uprizorjanjem ustvarja besedna in nebesedna jezikovna sredstva, z reševanjem izzivov pridobiva nove izkušnje in jih upošteva pri sprejemanju nadaljnjih odločitev;

SC (5.3.5.1)

O: zna uprizoriti izbrane impro discipline in razvija lastne sporazumevalne zmožnosti.

SC (1.1.5.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » s pomočjo aktivnega sodelovanja razloži in odigra izbrane impro discipline in razlikuje besedne in nebesedne jezikovne prvine;
- » posnema melodijo in ritem verbalnih jezikov, upošteva gibanje teles in njihovo zmožnost sporočanja;
- » med prevajanjem izmišljenega jezika v stvarnega ustvarja novo jezikovno podobo.

TERMINI

- melodija ◦ ritem ◦ kretanje ◦ impro disciplini: ekspert džibriš, ekspert za gluhoneme
- džibriš/latovščina

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Po sklopu ogrevalnih igrice, ki izpostavljajo raziskovanje različnih jezikov, poslušanje in izgovarjanje, posnemanje melodije, ritma, mimike in gestikulacije dijak vstopa v izbrane impro discipline in s pomočjo sodelovanja in vzajemnega prevajanja ustvarja nove jezikovne rešitve.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Učitelj kontinuirano spremlja ustvarjanje in nudi kakovostne povratne informacije. Med učnim procesom ugotavlja napredek dijaka, pridobiva informacije o doseganju učnih ciljev, sproti daje kakovostne povratne informacije.

Znanje dijakov lahko ocenjuje na več načinov:

- » aktivno in praktično sodelovanje v nastopu ali ocenjevalni impro tekmi, kjer se dijaki razdelijo v dve skupini in v določenem času odigrajo nekaj impro disciplin. Impro tekma se ocenjuje po opisnih kriterijih;
- » sprotno pisanje (po končanih vsebinskih sklopih) impro dnevniških refleksij (dijaki posamezno opisujejo impro ure, zapisujejo njihov potek, se odzivajo na občutke, čustva, misli in vrednote v konkretnih uprizoritvenih izzivih, ki se ocenjuje po opisnih kriterijih kot npr.: opis lastne izkušnje s primeri, uporaba naučenega na (impro) odru, primerjava več disciplin, vrednotenje lastnega procesa). odru, primerjava več disciplin, vrednotenje lastnega procesa).

OPISNI KRITERIJI

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo uporabimo pri ocenjevanju.

Hitro in logično prehaja med verbalno in neverbalno govorico, med besednim in fizičnim odzivom in obenem upošteva kontinuiteto.

S pomočjo aktivnega sodelovanja in upoštevanja soigralcev oblikuje, tvori in uprizarja (živo, energično, verjetno) odrsko resničnost v izmišljenem jeziku.

Odlično znanje – dijak izkaže popolno razumevanje oblikovanja in uprizarjanja prizorov v izmišljenem jeziku. Pri oblikovanju in uprizarjanju izbranih impro disciplin sledi soigralcem in vzpostavi kontinuiteto pri oblikovanju in uprizarjanju različnih določil.

Prav dobro znanje – dijak izkazuje razumevanje oblikovanja in uprizarjanja prizorov v izmišljenem jeziku. Pri oblikovanju in uprizarjanju izbranih impro disciplin primerno sledi soigralcem, kontinuiteta pri oblikovanju in uprizarjanju različnih določil pa je pomanjkljiva.

Dobro znanje – dijakovo razumevanje oblikovanja in uprizarjanja prizorov v izmišljenem jeziku je dobro, vendar je njegovo uprizarjanje nepopolno. Pri uprizarjanju izbranih impro disciplin ne sledi soigralcem, se jim šibko prilagaja in pri oblikovanju in uprizarjanju ne vzpostavlja kontinuitete.

Zadostno znanje – dijak izkazuje pomanjkljivo razumevanje oblikovanja in uprizarjanja prizorov v izmišljenem jeziku, izbrano impro disciplino sicer odigra, vendar nalog ne upošteva in ne pomni.

Nezadostno znanje – dijak ne izkaže razumevanja oblikovanja in uprizarjanja prizorov v izmišljenem jeziku, ne upošteva nalog izbranih impro disciplin in jih ne rešuje.

OPIS TEME

Delavnica Gib se osredotoča na delo z instrumentom nastopajočega. Nastopajoči je v procesu ustvarjanja in izvajanja dobesedno v svojem inštrumentu, zato delavnica Gib omogoča spoznavanje, usvajanje, razumevanje in uporabo osnovnih pojmov anatomske postavitve in poravnave telesa v mirovanju in v gibanju. Z zavedanjem težnosti telesa v gibanju, uporabo propriocepcije (čutno zaznavanje lastnega telesa), za orientiranost v prostoru, z usvajanjem postopno bolj zapletenih fraz in variacij, vzpostavljajo osveščeno, sproščeno in koordinirano gibanje v času in prostoru. V praktičnem učnem procesu usvojijo in poglobijo telesno moč, gibljivost, ravnotežje, muzikalnost, skladnost v gibanju in boljšo koordinacijo in te osvojene veščine smiselno uporabljajo v prenosu znanja v druge gledališke in filmske praktične delavnice in aktivnosti.

Vse to je temelj za vstopanje v individualno in skupinsko ustvarjanje gibalnih sekvenc in scen, ki jih v učnih procesih uprizarjajo in interpretirajo v skladu s svojimi doseženimi razvojnimi nalogami.

Delavnica Gib vključuje različen nabor metod in strategij pedagoškega in ustvarjalnega dela, ki vključujejo plesno tehniko (širok nabor znanj iz somatskih in kodificiranih sodobnih plesnih tehnik), plesno improvizacijo (improvizacije za razvijanje senzornega aparata, partiture za improvizacijske naloge, igre in koordinacijsko-plesne naloge odprtega tipa), kompozicijo plesa (instantno kompozicijo, partiture kompozicijskih postopkov, kompozicijo v realnem času, metode konstruiranja) in strategije uprizarjanja (odrske problemske naloge), ki so za smer gledališča in film komplementarna znanja in spretnosti za razvijanje, razumevanje, učenje in izvajanje uprizoritev in uprizarjanja.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

Pri poučevanju delavnice Gib je ključno upoštevanje posebnih didaktičnih pristopov, ki temeljijo na telesni izkušnji, ustvarjalnosti in refleksivnem načinu učenja. Pouk se osredotoča na celostni razvoj dijaka prek gibanja in telesnega doživljanja, kar spodbuja tako izrazne kot spoznavne procese. Učenje poteka s telesno izkušnjo, kjer gib predstavlja temeljno orodje raziskovanja, doživljanja in razumevanja sveta. Proces je strukturiran v faze doživljanja, refleksije, analize in ponovne izvedbe, kar omogoča poglobljeno razumevanje gibalnega izraza in njegove funkcije v kontekstu gledališkega in filmskega ustvarjanja.

V ospredju je sodelovalno učenje, ki se razvija z delom v parih, manjših skupinah ali celotnem razredu. Skupinske improvizacije, ustvarjalne naloge in vzajemno ustvarjanje prispevajo k

občutku skupnosti in razvijajo medsebojno odgovornost za učni proces. Pomembno vlogo ima refleksivna praksa, ki jo dijaki izvajajo ustno, pisno ali vizualno. Ta praksa pogloblja zavedanje lastnega telesa, notranjih občutij, miselnih odzivov in odnosa do drugih ter do prostora, v katerem se gibljejo.

Delavnica Gib v okviru predmeta Gledališko-filmske delavnice se izvaja v prvem in drugem letniku v skupnem okviru 70 ur. Možnosti za izvedbo so bodisi vsako leto 35 ur ali pa v enem letniku vseh 70 ur.

PRAVILNA ANATOMSKA POSTAVITEV IN PORAVNAVA TELESA

CILJI

Dijak:

O: se zaveda, da je učenje vsebine posameznega predmeta hkrati tudi spoznavanje njegove strokovne terminologije, ki zadeva anatomijo človeškega telesa, postavitev in poravnavo telesa v gibanju in usvojeno terminologijo logično uporablja;

SC (1.1.2.1)

I: razvija zmožnost izražanja o svojem praktičnem delu ali o ogledani predstavi v različnih besedilnih vrstah (povzetek ali opis ali pogovor);

O: intuitivno ali zavestno (individualno in v skupini) spoznava, razume in uporablja postavitev in poravnavo telesa za gibanje in vzpostavlja odnos do umetniške izkušnje in procesov ustvarjanja z gibom ter ob tem prepoznava lastna doživetja giba in gibanja in se vživlja v izkušnjo drugega;

SC (1.3.1.1 | 3.1.1.1)

O: zaznava in prepoznava lastno doživljanje skozi telesne občutke in uravnava lastno telesno postavitev;

SC (3.1.1.1)

O: razvija pozitiven odnos do gibanja.

SC (3.2.1.2)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » izvede in v gibanju uporabi pravilno anatomsko postavitev telesa;
- » demonstrira poravnavo telesnih linij in jih uporabi v gibalnih akcijah, kompozicijah in scenah;
- » pri gibanju zavestno uporabi zaznavanje in propriocepcijo za učinkovito gibanje;
- » samostojno izvede plesne materiale v pravilni anatomski postavitvi in poravnavi telesa;
- » samostojno pripravi in izvede kompleksne plesne materiale v pravilni anatomski postavitvi in poravnavi telesa;
- » samostojno pripravi in predstavi analizo predstave, nastopa in aktivno sodeluje v razpravi.

TERMINI

- propriocepcija
- pravilna anatomsko postavitev telesa
- poravnava telesa
- plesna tehnika

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Učitelj uporablja več različnih metod in pristopov za usvajanje pravilne anatomske postavitve in poravnave telesa. Razloži osnovno telesno strukturo človeka (kosti, mišični sklopi, sklepi) in si ob ponazoritvi pomaga z uporabo dostopnega vizualnega gradiva (slike, risbe, video posnetki ali model okostnjaka). Ob tem je smiselno uporabiti praktične vaje, kjer dijaki neposredno z dotikanjem delov telesa pri sebi ali sošolcu preizkušajo načine premikanja človekovega telesa. Učenje lahko poteka v celotni skupini dijakov ali pa jih učitelj razdeli v manjše skupine ali pare, kjer lahko preizkušajo gibe in premike telesa ter ob tem analizirajo možnosti premikanja in gibanja človeškega telesa.

Pri prepoznavanju snovi in terminov je priporočen individualen pristop, kjer lahko dijaki preizkusijo premike telesa, umetelne plesne gibe in fraze in jih poimenujejo. Pri tem je pomembno, da učitelj izvaja sočasno individualno delo pri prepoznavanju snovi in terminov s posamičnim dijakom in mu zagotavlja popravke ter vpenja v aktivnosti celotno skupino dijakov. Dijak ob tem preizkuša specifično plesno motoriko individualno in v delu v dvojicah ali trojicah.

Z metodo pogovora in analize učitelj z dijaki utrjuje in nadgrajuje usvojeno snov in sistematično ugotavlja potrebne dopolnitve v razlagi ali v izvajanju praktičnih vaj. Postopoma usvojeno znanje vpleta v bolj zahtevne in zapletene gibalne obrazce in fizične akcije. Kontinuirano postopno in v razponu vseh ur za delavnico Gib učitelj izvaja praktično delo od enostavnih do kompleksnejših nalog in variacij gibanja, ki jih lahko dijak izvaja samostojno, v parih, trojicah ali manjših in večjih skupinah.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Pri pouku delavnice Gib učitelj ocenjuje znanje dijakov na več načinov.:

- » z oceno dijakovega praktičnega dela ovrednoti in ocenjuje njegovo kontinuirano izvajanje vaj in nalog v učni situaciji v danem obdobju ocenjevanja glede na mrežni načrt ocenjevanja, ki ga določijo učitelji v strokovnem aktivu;
- » v enkratni situaciji nastopa, ki ga dijak izvede pred razredom v času učne ure. Predstavljeno nalogo (gibalno sekvenco, gibalni nastop ali demonstracijo gibalne naloge) dijak izvede samostojno in pri tem uporabi in izvede novo pridobljeno znanja pravilne anatomske postavitve.

OPISNI KRITERIJI

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo uporabimo pri ocenjevanju.

Dijak izkaže razumevanje načel in izvedbo pravilne telesne postavitve, kar vključuje točno gibalno koordinacijo, izvajanje giba natančno, točno in usklajeno.

Odlično znanje – dijak izkaže popolno razumevanje načel in pravilno telesno postavitvev in gibalno koordinacijo izvede natančno, točno in usklajeno.

Prav dobro znanje – dijak izkazuje razumevanje načel in delno netočno izvede postavitev telesa in gibalno koordinacijo.

Dobro znanje – dijakovo razumevanje načel je dobro, vendar je uporaba teh načel pri postavitvi telesa in gibalni koordinaciji večinoma nepopolna, neusklajena in netočna.

Zadostno znanje – dijak izkazuje pomanjkljivo razumevanje in nejasno uporabo načel in pravilne telesne postavitve v mirovanju in gibanju.

Nezadostno znanje – dijak ne izkaže razumevanja in izvedbe pravilne telesne postavitve, njegova gibalna koordinacija je netočna, površna in neusklajena.

ELEMENTI ČASA V GIBU

CILJI

Dijak:

- : v mirovanju, v gibanju in ob izvajanju fizičnih akcij izkazuje razumevanje pomena trajanja in teže z izkazovanjem različnih kakovosti gibanja;
- : samostojno uporablja različne kakovosti gibanja pri graditvi krajših gibalnih sekvenc in razvija pozitiven odnos do gibanja;
- SC (3.2.1.2)
- : pri reševanju nalog na ustvarjalen način uporablja znanje in izkušnje za ustvarjanje raznih kakovosti gibanja kot odziv na nalogo.
- SC (5.1.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » prepozna, razume in uporabi trajanje v gibalni improvizaciji;
- » krajši kompoziciji ali skupinski gibalni frazi; uporabi različne kakovosti gibanja v izvedbi gibalne sekvence ali variacije;
- » samostojno z uporabo različnih gibalnih kakovosti ustvari in izvede krajše solo in skupinske sekvence, kompozicije in scene.

TERMINI

- trajanje ○ tempo ○ muzikalnost ○ plesnost ○ kakovost gibanja

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Učitelj z individualno obliko dela dijaka usmerja in osredotoča na raziskovanje in reševanje nalog iskanja različnega gibanja z vidika trajanja in kakovosti. Pri tem učitelj ohranja in vzpodbuja dijakovo enkratnost in osebni zorni kot reševanja ustvarjalnih nalog kot izhodišče za razvijanje nadaljnjih korakov.

Pri reševanju in razvijanju nalog učitelj uporablja individualni pristop za pomoč pri delu dijaka in ga pedagoško smiselno umešča v delo v parih in manjših skupinah (združevanje ali multiplikacija gibalnega materiala, sodelovalno učenje, skupna analiza ...). V teh situacijah dijak razvija aktivno sodelovanje, prikazovanje in soočanje lastnih idej o gibanju z idejami vrstnikov. Učitelj vzpodbuja

razpravo in dialog med dijaki s soočanjem, pogovorom in vodeno razpravo v povezavi z učno snovjo, ki jo razvijajo pri praktičnem delu z gibalnim materialom.

Učitelj s pomočjo glasbe ustvarja nadaljnje ustvarjalne situacije za dijake. Dijak ob pomoči različne glasbene spremljave, ki je lahko v podporo, razišče razne gibalne kakovosti in se jih uči samostojno prepoznati, imenovati in jih deliti z drugimi v skupini.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Pri pouku delavnice Gib učitelj ocenjuje znanje dijakov na več načinov:

- » z oceno dijakovega praktičnega dela ovrednoti in ocenjuje njegovo kontinuirano izvajanje vaj in nalog v učni situaciji v danem obdobju ocenjevanja glede na mrežni načrt ocenjevanja, ki ga določijo učitelji v strokovnem aktivu;
- » v enkratni situaciji nastopa, ki ga dijak izvede pred razredom v času učne ure. Predstavljeno nalogo (gibalno sekvenco, gibalni nastop ali demonstracijo gibalne naloge) dijak izvede samostojno in pri tem uporabi in izvede novo pridobljeno znanje izvajanje elementov časa in trajanja v gibu.

OPISNI KRITERIJI

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo uporabimo pri ocenjevanju.

Dijak izkaže razumevanje trajanja giba in gibanja in uporabo časa za razvijanje različnih kakovosti gibanja in razumevanje pravilne ritmičnosti ob razvitem občutku za fraziranje (sposobnost, da se uporabi glasbo, da oblikuje dinamiko gibanja).

Odlično znanje – dijak izkaže popolno razumevanje trajanja giba in gibanja in točno uporabo časa za razvijanje različnih kakovosti gibanja in natančno razumevanje pravilne ritmičnosti z razvitim občutkom za fraziranje.

Prav dobro znanje – dijak izkazuje razumevanje trajanja giba in delno točno uporabo časa za razvijanje različnih kakovosti gibanja ter izkaže razumevanje ritmičnosti, a tega ne izvede točno.

Dobro znanje – dijakovo razumevanje načel trajanja giba in točna uporaba časa za razvijanje različnih kakovosti gibanja in natančno razumevanje pravilne ritmičnosti z razvitim občutkom za fraziranje je dobro, vendar je uporaba teh načel nepopolna, neusklajena in netočna.

Zadostno znanje – dijak izkazuje pomanjkljivo razumevanje in nejasno uporabo časa za razvijanje različnih kakovosti gibanja in minimalno izkazuje pravilno ritmičnost.

Nezadostno znanje – dijak ne izkaže razumevanja in izvedbe časa za razvijanje različnih kakovosti gibanja in ne razume pravilne ritmičnosti.

UPORABA PROSTORA V GIBU IN GIBANJU

CILJI

Dijak:

O: je radoveden, razvija in raziskuje propriocepcijo in se zaveda prostora, v katerem se giblje, se v njem izraža, razvija domišljijo ter pogloblja in širi znanje tudi na neumetniških področjih;

SC (1.3.3.1)

O: spoznava in uporablja različne nivoje, smeri, vzorce in dimenzije v prostoru za svoje gibanje in razvija pozitiven odnos do gibanja;

SC (3.2.1.2)

O: v skupinskem delu razvija spretnosti aktivnega poslušanja, asertivne komunikacije, izraža zanimanje in skrb za druge in njihove predloge.

SC (3.3.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

» pri gibanju zavestno in točno uporabi zaznavanje in propriocepcijo za učinkovito gibanje v prostoru;

» gibanje izvede sproščeno, usklajeno in se zaveda uporabe prostorskih značilnosti gibalne sekvence;

» po navodilu ustvari kratke gibalne improvizacije in pri tem zavestno izbira različne postavitve, oblike, poti v prostoru;

» uporabi različne komponente prostora v gibanju v krajši gibalni sekvenci posamično ali v skupini.

TERMINI

◦ instantna kompozicija ◦ propriocepcija ◦ improvizacija ◦ vzorci gibanja ◦ ikozaeder ◦ poti v prostoru ◦ gibalna partitura

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Učitelj s poudarkom razvija procese opazovanja, zaznavanja, občutenja in interpretiranja pojavov v prostoru (gibalni vzgibi, improvizacije in nastajanje manjših kompozicijskih nastavkov) in samega prostora kot celote in s tem dijake usmerja k učenju in opazovanju ter razbiranju objektivne stvarnosti, v kateri proces razumevanja kompozicije poteka.

Smiselno je, da dijaki s samostojnim in skupinskim delom razvijajo osnovne improvizirane in vnaprej določene kompozicijske postopke in jih uporabljajo za odkrivanje (z metodo viharjenja in zastavljanja vprašanj) lastnih idej o prostoru, v katerem se gibljejo. Didaktično priporočen je izkustven vstop v vsako učno uro. V ta namen mora učitelj pri dijakih vzpostaviti občutek varnega prostora za preizkušanje idej. Ustvarjanje varnega prostora je osnova za individualno in skupinsko delo, kjer dijak predstavi lastne ideje, razvija spretnosti s preizkušanjem in ponavljanjem ter išče alternativne rešitve.

Z uporabo metod dela z vizualnim gradivom (slike, fotografije, asociativni zapisi na listih, ki jih dijaki razporejajo po prostoru) dijak deluje v okolju, ki spodbuja domislice, razvija asociativno mišljenje in vzpodbuja predstavljanje in izpostavljanje lastnih idej (lažja predstavnost prostorskih kompozicij).

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Pri pouku delavnice Gib učitelj ocenjuje znanje dijakov na več načinov:

- » z oceno dijakovega praktičnega dela ovrednoti in ocenjuje dijakovo kontinuirano izvajanje vaj in nalog v učni situaciji v danem obdobju ocenjevanja glede na mrežni načrt ocenjevanja, ki ga določijo učitelji v strokovnem aktivu;
- » v enkratni situaciji nastopa, ki ga dijak izvede pred razredom v času učne ure. Predstavljeno nalogo (gibalno sekvenco, gibalni nastop ali demonstracijo gibalne naloge) dijak izvede samostojno in pri tem uporabi in izvede novo pridobljeno znanje o uporabi prostora;
- » v oceno nastopa lahko vključi tudi zapis partiture gibanja v prostoru (*score ali navodilo za gibanje*).

OPISNI KRITERIJI

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo uporabimo pri ocenjevanju.

Dijak energično in fizično izkazuje predanost in zadovoljstvo v poglobljenem delu s telesom in ob uporabi prostora ter ob tem uporablja energijo, ki pripada izvajanemu gibu ter samostojno in inovativno uporabi strategije kompozicijskega dela v improvizirani in določeni obliki in pripravi partituro in/ali zapis o kompoziciji v realnem času.

Odlično znanje – dijak izkaže energično in fizično predanost in zadovoljstvo ob poglobljenem delu s telesom in ob tem natančno uporabi prostor za energijo, ki pripada izvajanemu gibu, ter samostojno in inovativno uporabi strategije kompozicijskega dela v improvizirani in/ali določeni obliki in pripravi partituro in/ali zapis o kompoziciji v realnem času.

Prav dobro znanje – dijak izkazuje energično in fizično predanost in zadovoljstvo v poglobljenem delu s telesom in ob tem netočno uporabi prostor za energijo, ki pripada izvajanemu gibu, ter

uporabi strategije kompozicijskega dela v improvizirani in/ali določeni obliki in pripravi zapis o kompoziciji v realnem času.

Dobro znanje – dijak izkazuje predanost v poglobljenem delu s telesom in ob tem dobro uporabi prostor, a brez energije, ki pripada izvajanemu gibu; razume, a neustrezno uporabi strategije kompozicijskega dela v improvizirani in/ali določeni obliki in zadovoljivo pripravi zapis o kompoziciji v realnem času.

Zadostno znanje – dijak izkazuje pomanjkljivo predanost v poglobljenem delu s telesom in ob tem neustrezno uporabi prostor z energijo, ki pripada izvajanemu gibu, ter samo uporabi strategije kompozicijskega dela v improvizirani in/ali določeni obliki in pripravi ustrezen zapis o kompoziciji v realnem času.

Nezadostno znanje – dijak ne izkaže razumevanja in izvedbe pri delu s telesom in ob tem ne uporabi prostora z energijo, ki naj bi pripadala izvajanemu gibu, ter ne uspe uporabiti strategij kompozicijskega dela v improvizirani in/ali določeni obliki in ne pripravi zapisa o kompoziciji v realnem času.

INDIVIDUALNO IN SKUPINSKO GIBALNO USTVARJANJE

CILJI

Dijak:

O: je radoveden in razvija in raziskuje lastno gibalno ustvarjanje in različne umetniške jezike, se z njimi izraža tako v improvizaciji kot pri oblikovanju materialov, razvija domišljijo ter pogloblja in širi znanje tudi na neumetniških področjih v samostojnem in skupinskem delu; pri svojem delovanju upošteva etična načela pravičnosti, enakopravnosti ter sočutja;

SC (2.1.2.1)

I: samostojno ali v skupini pripravi zapis, plakat, poročilo umetniškega dogodka ali ustvarjalca in razvija zmožnost izražanja v različnih besedilnih vrstah ali v nastopu;

SC (1.1.1.1)

O: intuitivno ali zavestno (individualno in v skupini) vzpostavlja odnos do kulture, umetnosti, umetniške izkušnje in procesov ustvarjanja ter ob tem prepozna lastna doživetja in se vživlja v izkušnjo drugega in v skupinskem delu daje pobudo in se aktivno vključuje v sodelovanje, pri čemer prevzema individualno in skupinsko odgovornost.

SC (1.3.1.1 | 5.3.1.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » ustvari in izvede krajše solo in skupinske sekvence, kompozicije in scene;
- » uporabi pripravljene materiale za improvizacije, solo in skupinske sekvence, kompozicije in scene in jih izvede, tako samostojno kot v skupini, ritmično, muzikalično in z uporabo plesa;
- » opisno in analitično zapiše in oblikuje zapis, poročilo o umetniškem dogodku ali ustvarjalcu in ga predstavi.

TERMINI

◦ plesnost ◦ muzikalnost ◦ koreografija ◦ kompozicija

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Učitelj naj v kontekstu ustvarjanja vzpostavi varno okolje zaupanja, kjer lahko dijak z uporabo metod opazovanja, zaznavanja, občutenja in interpretiranja pojavov v prostoru in samega prostora kot celote spozna objektivno stvarnost in prepozna posamične dogodke v kompozicijskem razvoju. Učitelj vzpodbuja dijaka, da s samostojnim in skupinskim delom razvija

osnovne improvizirane in vnaprej določene kompozicijske postopke in jih uporablja za odkrivanje (z metodo viharjenja in zastavljanja vprašanj) lastnih idej o prostoru, v katerem se giblje. Takšen način praktičnega dela je nujno potreben kot vstop v vsako učno uro in je osnova za individualno in skupinsko delo, kjer dijak predstavi lastne ideje, razvija spretnosti s preizkušanjem in ponavljanjem ter išče alternativne rešitve.

Z uporabo metod dela z vizualnim gradivom (slike, fotografije, asociativni zapisi na listih, ki jih dijak razporeja po prostoru) dijak deluje v okolju, ki spodbuja domislice, razvija asociativno mišljenje in vzpodbuja predstavljanje in izpostavljanje lastnih idej (lažja predstavnost prostorskih kompozicij). Z vzpostavljanjem samostojne in skupinske ustvarjalne problemske situacije dijak ustvarja naloge, ki se nanašajo bodisi na njegovo samostojno delo ali pa pripravlja naloge za manjše skupine.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Pri pouku delavnice Gib učitelj ocenjuje znanje dijakov na več načinov:

- » z oceno dijakovega praktičnega dela ovrednoti in ocenjuje njegovo kontinuirano izvajanje vaj in nalog v učni situaciji v danem obdobju ocenjevanja glede na mrežni načrt ocenjevanja, ki ga določijo učitelji v strokovnem aktivu;
- » v enkratni situaciji nastopa, ki ga dijak izvede pred razredom v času učne ure. Predstavljeno nalogo (gibalno sekvenco, gibalni nastop ali demonstracijo gibalne naloge) dijak izvede samostojno in pri tem uporabi in izvede novo pridobljeno znanje individualnega in skupinskega ustvarjanja;
- » v oceno nastopa vključi tudi zapis partiture gibanja v prostoru (*score ali navodilo za gibanje*).

OPISNI KRITERIJI

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo uporabimo pri ocenjevanju.

Dijak z izražanjem na različne načine (govorno, fizično, z uporabo imaginativnega prostora) izkazuje zmožnost uporabe več načinov izražanja, gibalno spretnost ter se primerno odziva na dogajanje v prostoru, sodeluje v skupini ter izkazuje ustrezen splošen pozitiven odnos do ustvarjanja, kjer samoiniciativno aktivno sodeluje.

Odlično znanje – dijak odlično izkazuje izražanje na različne načine (govorno, fizično, z uporabo imaginativnega prostora) in s tem zmožnost uporabe več načinov izražanja, gibalno spretnost ter se primerno odziva na dogajanje v prostoru. Sodeluje v skupini ter izkazuje ustrezen splošen pozitiven odnos do ustvarjanja, kjer samoiniciativno aktivno sodeluje.

Prav dobro znanje – dijak izkazuje izražanje na večino različnih načinov (govorno, fizično, z uporabo imaginativnega prostora), primerno gibalno spretnost ter se odziva na dogajanje v

prostoru. Sodeluje v skupini ter večinoma izkazuje ustrezen splošen pozitiven odnos do ustvarjanja, kjer aktivno sodeluje.

Dobro znanje – dijak izkazuje izražanje na nekaj osnovnih načinov, gibalno spretnost ter se omejeno odziva na dogajanje v prostoru. Sodeluje v skupini ter izkazuje ustrezen splošen pozitiven odnos do ustvarjanja ob pozivu, kjer včasih aktivno sodeluje.

Zadostno znanje – dijak izkazuje pomanjkljivo izražanje v ustvarjanju (govorno, fizično, z uporabo imaginativnega prostora), slabšo gibalno spretnost ter se redko odziva na dogajanje v prostoru. Izkazuje osnoven pozitiven odnos do ustvarjanja, kjer sodeluje le ob pozivu.

Nezadostno znanje – dijak ne izkazuje izvajanja ustvarjalnih postopkov, izvedbe ne prikažejo gibalnih spretnosti ter se neustrezno odziva na dogajanje v prostoru. V skupini sodeluje minimalno ali sploh ne ter v skupinskem delu ne sodeluje.

INTERPRETACIJA IN NASTOP

CILJI

Dijak:

O: primerno uporablja principe, metode, strategije delavnice pri ustvarjanju gibalnega materiala, se ob delu izraža z ustrezno terminologijo predmeta in pri tem razvija osebno prožnost, razvojno miselno naravnost, radovednost, optimizem in ustvarjalnost;

SC (1.1.2.2 | 3.1.4.1)

O: je radoveden in raziskuje materiale in umetniške jezike, ustvarja solo in skupinske sekvence, scene v povezavi z zvokom, glasbo, jih izvaja pred drugimi, pri tem prepoznava avtentične izzive kot priložnost za ustvarjanje vrednosti zase in za druge;

SC (5.1.1.1)

O: individualno in skupinsko zbrano in strpno opazuje izdelke, jih ovrednoti in artikulirano posreduje povratno informacijo, živi kulturo in umetnost kot vrednoto v domačem in šolskem okolju ter prispeva k razvoju šole kot kulturnega središča;

SC (1.3.5.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

» sodelovalno in aktivno pripravi ter izvede krajše solo izvedbe;

» opisno in analitično zapiše in oblikuje zapis, poročilo o umetniškem dogodku, pojavu ali ustvarjalcu;

» zbrano in z aktivno odsko prisotnostjo izvede improvizacijske naloge in ustvari kompozicijske naloge po navodilih;

» točno izvede improvizirane ali vnaprej pripravljene skupinske gibalne sekvence, kompozicije in scene.

TERMINI

◦ kompozicije ◦ sekvence ◦ performativnost ◦ plesnost

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Učitelj naj ob ustvarjanju vzpostavi varno okolje zaupanja, kjer lahko dijak z uporabo metod opazovanja, zaznavanja, občutenja in interpretiranja pojavov v prostoru in samega prostora kot celote spozna objektivno stvarnost in prepoznava posamične dogodke v kompozicijskem

razvoju. Učitelj vzpodbuja dijaka, da s samostojnim in skupinskim delom razvija osnovne improvizirane in vnaprej določene kompozicijske postopke in jih uporablja za odkrivanje (z metodo viharjenja in zastavljanja vprašanj) lastnih idej o prostoru, v katerem se giblje. Takšen način praktičnega dela je nujno potreben kot vstop v vsako učno uro in osnova za individualno in skupinsko delo, kjer dijak predstavi lastne ideje, razvija spretnosti s preizkušanjem in ponavljanjem ter išče alternativne rešitve.

Z uporabo metod dela z vizualnim gradivom (slike, fotografije, asociativni zapisi na listih, ki jih dijak razporeja po prostoru) dijak deluje v okolju, ki spodbuja domislice, razvija asociativno mišljenje in vzpodbuja predstavljanje in izpostavljanje lastnih idej (lažja predstavnost prostorskih kompozicij). Z vzpostavljanjem samostojne in skupinske problemske situacije dijak ustvarja naloge, ki se nanašajo bodisi na njegovo samostojno delo, ali pa pripravlja naloge za manjše skupine.

Učitelj z dijaki oblikuje krajše in daljše nastope.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Pri pouku delavnice Gib učitelj ocenjuje znanje dijakov na več načinov:

- » z oceno dijakovega praktičnega dela ovrednoti in ocenjuje njegovo kontinuirano izvajanje vaj in nalog v učni situaciji v danem obdobju ocenjevanja glede na mrežni načrt ocenjevanja, ki ga določijo učitelji v strokovnem aktivu;
- » dijaka ocenjuje tudi v enkratni situaciji nastopa, ki ga dijak izvede pred razredom v času učne ure. Predstavljeno nalogo (gibalno sekvenco, gibalni nastop ali demonstracijo gibalne naloge) izvede samostojno in pri tem uporabi in izvede interpretacijo in nastop;
- » oceni še seminarsko nalogo ali poročilo v obliki zapisa predstave ali dnevniskega zapisa procesa ustvarjanja.

OPISNI KRITERIJI

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo uporabimo pri ocenjevanju.

Dijak interpretacijo in sintezo podatkov izkazuje z jasno izvedbo, razumevanjem in sposobnostjo umetniške imaginacije in praktično obvlada pojme improvizacije in osnove kompozicije, primerno rešuje zadane naloge in išče smiselne rešitve ter nastop izvede muzikalno in plesno ter odrsko točno.

Odlično znanje – dijak izkazuje točno interpretacijo in sintezo podatkov z jasno izvedbo, razumevanjem in sposobnostjo umetniške imaginacije in praktično obvlada pojme improvizacije in osnove kompozicije, primerno rešuje zadane naloge in išče smiselne rešitve ter nastop izvede muzikalno in plesno ter odrsko točno.

Prav dobro znanje – dijak izkazuje prav dobro interpretacijo in sintezo podatkov z izvedbo, ustreznim razumevanjem in praktično obvlada pojme improvizacije in osnove kompozicije, rešuje zadane naloge, išče rešitve in nastop izvede odrsko točno.

Dobro znanje – dijak izkazuje interpretacijo podatkov z osnovno izvedbo, razumevanjem pojmov improvizacije brez točne izvedbe, izkazuje osnovno reševanje zadanih nalog in nastop izvede ustrezno.

Zadostno znanje – dijak izvede interpretacijo podatkov z izvedbo z napakami, osnovnim razumevanjem pojmov improvizacije brez ustrezne izvedbe, izkazuje osnovno reševanje zadanih nalog in nastop komaj izvede.

Nezadostno znanje – dijak ne izvede interpretacije podatkov, prikaže neustrezno razumevanje pojmov improvizacije in jih ne uspe izvesti, izkazuje neprimerno reševanje zadanih nalog in nastopa ne izvede.

ZVOK IN GLASBA

IZBIRNO

OPIS TEME

Delavnica Zvok in glasba dijakom omogoča celostno spoznavanje glasbe s poslušanjem, izvajanjem in ustvarjanjem. Največji poudarek je na aktivnem glasbenem izražanju, predvsem na izvajanju glasbe v različnih zasedbah, pretežno komornih. Dijaki pri tem pojejo in igrajo na različna glasbila, s čimer se neposredno srečujejo z glasbenimi deli, značilnimi za klasično, ljudsko, popularno, filmsko in gledališko glasbo.

Spoznajajo osnovne vokalne in inštrumentalne tehnike ter usvajajo glasbene pojme in note, ki so potrebni za izvajanje skladb. Med vajami krepijo glasbeni spomin, pozornost, koncentracijo ter sposobnost poslušanja samega sebe in drugih. Ob tem rešujejo različne glasbene izzive – od intonacije in ritma do dinamike in izraza – kar jih spodbuja k natančnosti, usklajenosti in sodelovanju.

Program pomembno prispeva tudi k osebnostnemu razvoju dijakov. S skupinskim muziciranjem razvijajo odgovornost in obzirnost do drugih, z javnim nastopanjem pa krepijo samozavest in se soočajo s tremo. Učijo se ovrednotiti glasbo z razvijanjem kritične presoje ter oblikujejo spoštljiv odnos do slovenske in svetovne glasbene dediščine.

Ustvarjalno delo se pogosto povezuje z drugimi umetniškimi področji v okviru šolskih gledaliških in filmskih projektov ter tako spodbuja razumevanje glasbe kot pomembnega izraznega sredstva v uprizoritvenih umetnostih.

Takšno glasbeno udejstvovanje dijakom ne nudi le tehničnih znanj, temveč jih spodbuja k ustvarjalnosti, estetskemu glasbenemu doživljanju ter aktivni vlogi v kulturnem prostoru.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

Delavnica je v prvem in drugem letniku izbirna. Obsega 35–70 ur. Obseg ur se lahko porazdeli na oba letnika (po 35 ur v vsakem) ali v celoti izvede v enem izmed njiju. Prav tako je mogoče delavnico izvesti le v enem letniku v obsegu 35 ur.

Pri oblikovanju zasedb in izbiri repertoarja naj se upoštevajo predhodne glasbene izkušnje dijakov. Priporočljivo je, da se skupine oblikujejo tako, da združujejo dijake z različno stopnjo predznanja, saj to spodbuja medsebojno učenje in sodelovanje. Dijaki naj sodelujejo v različnih zasedbah: vokalnih, instrumentalnih ali vokalno-instrumentalnih, kar omogoča raznovrstno in celostno glasbeno izkušnjo.

Izbor učne snovi naj bo prilagojen tehničnim in muzikalnim zmožnostim dijakov, pri čemer naj bo pristop poučevanja usmerjen v razvijanje tako individualnih kot skupinskih glasbenih sposobnosti.

Delavnica Zvok in glasba se lahko smiselno povezuje z drugimi delavnicami znotraj programa, zlasti pri ustvarjanju šolskih gledaliških ali filmskih projektov. V sodelovanju z delavnico Fotografija in film lahko dijaki ustvarjajo videospote, zvočne posnetke živih izvedb ali izvirno glasbo za dijaške filme. Glasbene vsebine, ki jih dijaki izvajajo, so lahko izhodišče za oblikovanje koreografij pri delavnici Gib.

V povezavi z delavnicami Impro, Gib in Igra in govor pa se odpirajo možnosti za ustvarjanje zahtevnejših uprizoritvenih celot, v katerih se prepletajo glasba, gib in igra – denimo v obliki krajših glasbeno-gledaliških prizorov ali izsekov iz muzikala. Takšno sodelovanje spodbuja medpredmetno povezovanje, krepi ustvarjalnost in omogoča dijakom celostno umetniško izkušnjo.

GLASBENO OPISMENJEVANJE IN IZVAJALSKE TEHNIKE

CILJI

Dijak:

🟡: ko poje, usvaja osnove vokalne tehnike in pogloblja zanesljivost petja, pri tem pa razvija odgovoren odnos do svojega glasu in zdravja ter sodeluje z drugimi v skupini;

SC (2.1.3.1 | 5.3.4.1)

🟡: spoznavanje in razumevanje osnovnih glasbenih pojmov nadgrajuje z uporabo digitalnih orodij za iskanje, analizo in shranjevanje informacij o glasbi;

SC (1.1.2.2 | 4.1.1.1 | 4.1.3.1)

🟡: razvija glasbeni spomin s kompleksnostjo glasbenih del;

SC (3.1.2.3)

🟡: pri igranju na glasbeni instrument raziskuje in razvija glasbene veščine ter tehnike igranja, ki jih spoznava v različnih glasbenih zvrsteh in žanrih, hkrati pa na ustvarjalen način rešuje izzive in sodeluje z drugimi za doseganje skupnih ciljev.

SC (1.3.2.1 | 5.1.2.1 | 5.3.4.2)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » pozna in razume osnovne glasbene pojme ter jih zna ustrezno uporabljati pri izvajanju in razumevanju glasbenih del;
- » na akordična glasbila izvede predvsem durove in molove akorde;
- » *glasbene dele ali celote izvede po spominu, brez pomoči notnega zapisa ali zapisanega besedila;*
- » *glede na potrebe skladb na akordična glasbila izvede kompleksnejše akorde;*
- » **zaigra spremljave, instrumentalne dele in celote ter uporabi pravilno tehniko igranja;**
- » *uporabi napredne izvajalske tehnike glasbila, ki ga uporablja;*
- » *pri petju pravilno uporabi mikrofona;*
- » *pri petju pravilno uporabi prepono, izgovorjavo in obliko ustne votline.*

TERMINI

- intonacija ◦ akordi ◦ tonska trajanja ◦ taktovski načini ◦ tonska abeceda ◦ predznaki
- podaljševalna znamenja ◦ sinkopa ◦ tempo ◦ ukulele ◦ cajon ◦ djembe ◦ shaker ◦ alt
- tenor ◦ bas ◦ dinamični mikrofona ◦ sopran

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Pri oblikovanju vokalnih zasedb je priporočljivo vključiti dijake, ki že imajo osnovni pevski posluh. Zasedbe naj se posvečajo tako enoglasnemu kot večglasnemu petju, pri čemer se postopoma nadgrajuje intonacijska in ritmična natančnost. Če so na voljo tehnične možnosti, je smiselno vključiti tudi uporabo ozvočenja. Pri tem naj ima vsak pevec svoj dinamični mikrofona, kar omogoča vadbo pevskih tehnik z mikrofonom ter krepitev samozavesti pri solističnih in skupinskih nastopih.

Instrumentalne skupine so lahko sestavljene iz različnih vrst glasbil – od klasičnih in ljudskih do Orffovih instrumentov ter glasbil, značilnih za popularno glasbo. V vokalno-instrumentalnih zasedbah je priporočljivo, da delo poteka postopno. Začetek je lahko skupno izvajanje ritmičnih vzorcev na tolkalih (npr. cajon, djembe, bongos, tamburin, shaker ipd.), saj to spodbuja poslušanje, občutek za skupinski ritem in osnovno koordinacijo.

Ko dijaki osvojijo temeljne ritmične prvine, se lahko delo nadaljuje z uvajanjem akordičnih glasbil. Priporočljive so sopran ali tenor ukulele, saj omogočajo hitro usvajanje osnovnih akordov (npr. C, G, F, Am). Na tej osnovi lahko oblikujemo manjše zasedbe, v katerih posamezni dijaki

prevzamejo različne vloge – nekateri igrajo ritmična ali akordična glasbila, drugi pojejo – kar omogoča hitro napredovanje do izvedbe enostavnih vokalno-instrumentalnih skladb.

Kot alternativa izvedbi pesmi se lahko dijake usmerja tudi v ustvarjanje ambientalnih zvokov, kjer prek zvočnega eksperimentiranja razvijajo poslušalsko občutljivost, ustvarjalnost in zmožnost skupinskega oblikovanja glasbenega izraza.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Učitelj kontinuirano spremlja ustvarjanje in dijakom nudi kakovostne povratne informacije. Med učnim procesom ugotavlja napredek dijaka, pridobiva informacije o doseganju učnih ciljev, sproti daje kakovostne povratne informacije. Ob koncu ocenjevalnega obdobja učitelj znanje, ki ga je dijak izkazal v procesu učenja, oceni.

Dijak v osnovi izkazuje svoje znanje v obliki izvajanja glasbenih vsebin bodisi s petjem ali igranjem na instrument. Na oceno pa tudi vpliva njegova glasbena pismenost, ki to izvajanje podpira.

OPISNI KRITERIJI

Primer opisnih kriterijev procesnega dela, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo uporabimo pri ocenjevanju:

KRITERIJ	GLASBENA PISMENOST	TEHNIČNA NATANČNOST	MUZIKALNOST	DELAVNOST IN SAMOEVALVACIJA	USTVARJALNOST	DELO V SKUPINI
Razlaga kriterija	Razumljivost in uporaba glasbenih pojmov.	Natančnost glasbene izvedbe, nadzor zvoka in upoštevanje soizvajalca pri izvedbah.	Lastna interpretacija, doživetost izvedbe.	Razvijanje delovnih navad, zbranosti in samokritičnosti.	Sposobnost ustvarjanja lastnih glasbenih vsebin.	Odnos in sodelovanje v skupini pri učnih urah.
5 (odlično)	Odlično poznavanje in smiselna uporaba glasbenih vsebin in pojmov pri izvajanju ali ustvarjanju.	Obvladovanje tehnike izvajanja in odlično vključevanje v skupinskem muziciranju.	Poglobljeno poznavanje in upoštevanje vseh interpretacijskih elementov. Doživeta izvedba.	Popolna samostojnost in kritičnost pri izvajanju ter redna pripravljenost na uro.	Povsem samostojno ustvarjanje glasbenih vsebin.	Popolno sodelovanje v skupini (poslušanje, prilagajanje, pomaganje, dopolnjevanje in upoštevanje drugih).
4 (prav dobro)	Dobro poznavanje, povezovanje in uporaba glasbenega jezika.	Dobra tehnična spretnost in zmožnost upoštevanja soizvajalcev.	Upoštevanje osnovnih interpretacijskih elementov. Delno doživeta izvedba.	Samostojnost in delna kritičnost pri izvajanju ter pogosta pripravljenost na uro.	Samostojno ustvarjanje s pomočjo učitelja.	Dobro sodelovanje (samo občasno prilagajanje in pomaganje).
3 (dobro)	Delno poznavanje glasbenih vsebin, z manjšo pomočjo učitelja.	Poznavanje, a le delno obvladovanje tehnike izvajanja. Delno vključevanje v skupinsko muziciranje.	Smiselno, vendar ne poglobljeno interpretiranje in doživljanje glasbe.	Delna samostojnost in kritičnost pri izvajanju ter občasna pripravljenost na uro.	Delno samostojno ustvarjanje z večjo mero pomoči učitelja.	Nihanja v sodelovanju (slabo poslušanje in prilagajanje drugim).
2 (zadostno)	Poznavanje samo osnovnih glasbenih pojmov. Slaba implementacija pri izvedbi.	Slabša tehnična izvedba in občasno upoštevanje soizvajalcev.	Slabše poznavanje in občasno uporabljanje interpretacijskih elementov. Nedoživeta izvedba.	Pomanjkanje samostojnosti in kritičnosti pri izvajanju ter redka pripravljenost na uro.	Nesamostojno ustvarjanje, z veliko pomoči učitelja.	Slab odnos (minimalno sodelovanje in samo na pobudo ostalih v skupini).
1 (nezadostno)	Nepoznavanje glasbenega jezika in osnovnih zakonitosti pri izvajanju ali ustvarjanju.	Neupoštevanje tehnike pri izvajanju brez upoštevanja soizvajalcev.	Pomanjkljivo poznavanje in uporabljanje interpretacijskih elementov. Nedoživeta izvedba.	Nesamostojnost in nekritičnost pri izvajanju ter nepripravljenost na uro.	Nezmožnost ustvarjanja lastnih glasbenih vsebin.	Izražanje nezanimanja, slab odnos do drugih in zaviranje dela skupine.

Dijaki so po vsakem kriteriju ocenjeni z oceno od 1 do 5. Ocena procesnega dela je povprečje vseh kriterijev.

POSLUŠANJE IN POUSTVARJANJE GLASBENIH VSEBIN

CILJI

Dijak:

○ intuitivno ali zavestno v skupini posluša ter poje ali igra ljudske / klasične / popularne / jazzovske skladbe / skladbe iz filmov in muzikalov, pri tem pa kritično ovrednoti lastna doživetja in se vživlja v izkušnjo drugega, kar krepi empatijo in pravičnost;

SC (2.1.2.1 | 5.3.4.1)

○ v skupini igra na Orffova / lastna / klasična glasbila / glasbila popularnih zvrsti glasbe in se učinkovito spoprijema s kompleksnim izvajanjem posameznih glasbil;

SC (3.1.2.3)

○ aktivno posluša in analizira glasbeno strukturo skladb;

SC (3.3.2.1)

○ med izvajanjem prek aktivnega poslušanja prepozna in ozavešča lastno doživljanje, se kritično ovrednoti in skrbno prilagaja ostalim izvajalcem.

SC (3.3.1.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » doživeto izvede skladbe blizu predpisanemu tempu;
- » pri izvedbi doseže ritmično, harmonično in intonacijsko natančnost;
- » pri izvedbi skladbe se prilagodi ostalim izvajalcem oziroma skupini;
- » ohrani zbranost in telesno vzdržljivost od začetka do konca izvedbe;
- » naredi analizo strukture in aranžmaja skladb, ki jih posluša in igra;
- » izvede skladbe, ki so harmonsko sestavljene predvsem iz durovih in molovih akordov;
- » pri večglasnem petju pravilno zapoje svoj glas.

TERMINI

◦ dinamika ◦ agogika ◦ muzikalnost ◦ poustvarjanje glasbe ◦ intonacija ◦ harmonija

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Pri skupinskem muziciranju je ključno, da dijake dosledno navajamo na aktivno medsebojno poslušanje ter usklajeno artikulacijo, fraziranje in ritmično natančnost. Posebna pozornost naj bo namenjena razvoju občutka za skupno izvajanje in glasbeno komunikacijo med člani zasedbe.

Učitelj redno spremlja tako napredek posameznega dijaka kot tudi razvoj skupine kot celote. Pri tem preverja dijakovo razumevanje glasbene vsebine, tehnično znanje in izvajalske zmožnosti ter odzivnost v skupinskem igranju. Pomemben del procesa je sproti podajanje povratnih informacij po načelu formativnega spremljanja, ki dijakom omogočajo vpogled v njihov napredek, spodbujajo samorefleksijo in usmerjajo nadaljnje delo.

S pomočjo sprotne analize dosežkov in prepoznavanja morebitnih težav lahko učitelj oblikuje celostno in realno sliko o napredku posameznikov in skupine. Pri tem posebno pozornost namenja tehničnemu obvladovanju glasbila ali glasu v odnosu do skupinske izvedbe, natančnosti in zanesljivosti, muzikalnosti, zavzetosti ter pripravljenosti za sodelovanje na vajah. Tako ustvarja spodbudno učno okolje, v katerem se glasbene sposobnosti razvijajo v povezavi s skupinskim delovanjem in umetniškim izražanjem.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Učitelj kontinuirano spremlja ustvarjanje in dijakom nudi kakovostne povratne informacije. Med učnim procesom ugotavlja napredek dijaka, pridobiva informacije o doseganju učnih ciljev, sproti daje kakovostne povratne informacije. Ob koncu ocenjevalnega obdobja učitelj znanje, ki ga je dijak izkazal v procesu učenja, oceni.

Dijak v osnovi izkazuje svoje znanje v obliki izvajanja glasbenih vsebin bodisi s petjem ali igranjem na instrument, ob tem pa preverjamo tudi glasbeno pismenost, ki to izvajanje podpira. Ne ocenjuje se enkratne izvedbe ali nastopa.

OPISNI KRITERIJI

Primer opisnih kriterijev procesnega dela, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo uporabimo pri ocenjevanju:

KRITERIJ	GLASBENA PISMENOST	TEHNIČNA NATANČNOST	MUZIKALNOST	DELAVNOST IN SAMOEVALVACIJA	USTVARJALNOST	DELO V SKUPINI
Razlaga kriterija	Razumljivost in uporaba glasbenih pojmov.	Natančnost glasbene izvedbe, nadzor zvoka in upoštevanje soizvajalca pri izvedbah.	Lastna interpretacija, doživetost izvedbe.	Razvijanje delovnih navad, zbranosti in samokritičnosti.	Sposobnost ustvarjanja lastnih glasbenih vsebin.	Odnos in sodelovanje v skupini pri učnih urah.
5 (odlično)	Odlično poznavanje in smiselna uporaba glasbenih vsebin in pojmov pri izvajanju ali ustvarjanju.	Obvladovanje tehnike izvajanja in odlično vključevanje v skupinskem muziciranju.	Poglobljeno poznavanje in upoštevanje vseh interpretacijskih elementov. Doživeta izvedba.	Popolna samostojnost in kritičnost pri izvajanju ter redna pripravljenost na uro.	Povsem samostojno ustvarjanje glasbenih vsebin.	Popolno sodelovanje v skupini (poslušanje, prilagajanje, pomaganje, dopolnjevanje in upoštevanje drugih).
4 (prav dobro)	Dobro poznavanje, povezovanje in uporaba glasbenega jezika.	Dobra tehnična spretnost in zmožnost upoštevanja soizvajalcev.	Upoštevanje osnovnih interpretacijskih elementov. Delno doživeta izvedba.	Samostojnost in delna kritičnost pri izvajanju ter pogosta pripravljenost na uro.	Samostojno ustvarjanje s pomočjo učitelja.	Dobro sodelovanje (samo občasno prilagajanje in pomaganje).
3 (dobro)	Delno poznavanje glasbenih vsebin, z manjšo pomočjo učitelja.	Poznavanje, a le delno obvladovanje tehnike izvajanja. Delno vključevanje v skupinsko muziciranje.	Smiselno, vendar ne poglobljeno interpretiranje in doživljanje glasbe.	Delna samostojnost in kritičnost pri izvajanju ter občasna pripravljenost na uro.	Delno samostojno ustvarjanje z večjo mero pomoči učitelja.	Nihanja v sodelovanju (slabo poslušanje in prilagajanje drugim).
2 (zadostno)	Poznavanje samo osnovnih glasbenih pojmov. Slaba implementacija pri izvedbi.	Slabša tehnična izvedba in občasno upoštevanje soizvajalcev.	Slabše poznavanje in občasno uporabljanje interpretacijskih elementov. Nedoživeta izvedba.	Pomanjkanje samostojnosti in kritičnosti pri izvajanju ter redka pripravljenost na uro.	Nesamostojno ustvarjanje, z veliko pomoči učitelja.	Slab odnos (minimalno sodelovanje in samo na pobudo ostalih v skupini).
1 (nezadostno)	Nepoznavanje glasbenega jezika in osnovnih zakonitosti pri izvajanju ali ustvarjanju.	Neupoštevanje tehnike pri izvajanju brez upoštevanja soizvajalcev.	Pomanjkljivo poznavanje in uporabljanje interpretacijskih elementov. Nedoživeta izvedba.	Nesamostojnost in nekritičnost pri izvajanju ter nepripravljenost na uro.	Nezmožnost ustvarjanja lastnih glasbenih vsebin.	Izražanje nezanimanja, slab odnos do drugih in zaviranje dela skupine.

Dijaki so po vsakem kriteriju ocenjeni z oceno od 1 do 5. Ocena procesnega dela je povprečje vseh kriterijev

USTVARJANJE GLASBENIH VSEBIN

CILJI

Dijak:

I: z uporabo znanj in izkušenj ustvarjalno prireja ali aranžira glasbene vsebine za različne komorne zasedbe;

SC (5.1.2.1)

I: v glasbi raziskuje, improvizira, pevsko in instrumentalno dopolnjuje, ustvarja spremljave ter glasbene vsebine;

SC (1.3.4.2)

I: improvizira na različna glasbila in skupaj z ostalimi v skupini pri tem uživa in se veseli.

SC (1.3.4.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » samostojno ali v skupini ustvari aranžma skladbe;
- » samostojno ali v skupini ustvari lastno skladbo;
- » ustvari ali uglasbi besedilo;
- » improvizirano izvede akorde, ki so določeni v posameznih skladbah;
- » ustvari kratek improviziran solo na svoje glasbilo, ki je del skladbe;
- » improvizirano spremeni ritmične vzorce, ki so določeni v posameznih skladbah.

TERMINI

◦ aranžma ◦ kitica ◦ most ◦ refren

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Ustvarjalnost dijakov spodbujamo tako, da jih vključujemo v proces glasbenega oblikovanja. Pri izvajanju skladb lahko sodelujejo pri oblikovanju aranžmajev ali priredb, kjer s pomočjo učitelja soustvarjajo zasedbene postavitve, izbirajo zvočne barve ter predlagajo izvedbene rešitve. Posebno priložnost za ustvarjalno sodelovanje ponujajo skladbe s prepoznavno obliko (npr. kitica, refren, most, instrumentalni del), kjer lahko dijaki aktivno razmišljajo o strukturi izvedbe – kdo igra v določenem delu, kdaj se posamezni instrumenti vključujejo ali izstopajo in kako se ustvarja dramaturški lok skladbe.

Spodbuja se tudi iskanje različnih načinov igranja na posamezno glasbilo, kar krepi izrazno različnost in pogloblja razumevanje možnosti zvočnega oblikovanja. Dijaki se lahko preizkusijo tudi v ustvarjanju lastnih priredb, avtorskih besedil ali celo celotnih skladb. Ena izmed možnih ustvarjalnih nalog je, da dijaki najprej dobijo določene harmonske okvire (npr. 3–4 akorde v ponavljajočem se zaporedju), na katere poskušajo oblikovati izvirno melodijo. Melodiji lahko nato dodajo besedilo, ali pa izhajajo iz ritmične interpretacije besedila, ki nato postane osnova za nadaljnje glasbeno strukturiranje (harmonija, oblika, zasedba ipd.).

Takšna ustvarjalna glasbena dejavnost se lahko organsko povezuje tudi z drugimi umetniškimi delavnicami, kot so Igra in govor, Impro, Fotografija in film ali Gib, še posebej pri oblikovanju celostnih gledaliških ali filmskih uprizoritev. Na ta način dijaki razvijajo ne le glasbene, temveč tudi širše umetniške in izrazne kompetence.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Učitelj kontinuirano spremlja ustvarjanje in dijakom nudi kakovostne povratne informacije. Med učnim procesom ugotavlja napredek dijaka, pridobiva informacije o doseganju učnih ciljev, sproti daje kakovostne povratne informacije. Ob koncu ocenjevalnega obdobja učitelj znanje, ki ga je dijak izkazal v procesu učenja, oceni.

Ustvarjanje glasbenih vsebin lahko dodatno pozitivno vpliva na pridobljene ocene, nikakor pa ni obvezno pri ocenjevanju znanja.

OPISNI KRITERIJI

Primer opisnih kriterijev procesnega dela, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo uporabimo pri ocenjevanju:

KRITERIJ	GLASBENA PISMENOST	TEHNIČNA NATANČNOST	MUZIKALNOST	DELAVNOST IN SAMOEVALVACIJA	USTVARJALNOST	DELO V SKUPINI
Razlaga kriterija	Razumljivost in uporaba glasbenih pojmov.	Natančnost glasbene izvedbe, nadzor zvoka in upoštevanje soizvajalca pri izvedbah.	Lastna interpretacija, doživetost izvedbe.	Razvijanje delovnih navad, zbranosti in samokritičnosti.	Sposobnost ustvarjanja lastnih glasbenih vsebin.	Odnos in sodelovanje v skupini pri učnih urah.
5 (odlično)	Odlično poznavanje in smiselna uporaba glasbenih vsebin in pojmov pri izvajanju ali ustvarjanju.	Obvladovanje tehnike izvajanja in odlično vključevanje v skupinskem muziciranju.	Poglobljeno poznavanje in upoštevanje vseh interpretacijskih elementov. Doživeta izvedba.	Popolna samostojnost in kritičnost pri izvajanju ter redna pripravljenost na uro.	Povsem samostojno ustvarjanje glasbenih vsebin.	Popolno sodelovanje v skupini (poslušanje, prilagajanje, pomaganje, dopolnjevanje in upoštevanje drugih).
4 (prav dobro)	Dobro poznavanje, povezovanje in uporaba glasbenega jezika.	Dobra tehnična spretnost in zmožnost upoštevanja soizvajalcev.	Upoštevanje osnovnih interpretacijskih elementov. Delno doživeta izvedba.	Samostojnost in delna kritičnost pri izvajanju ter pogosta pripravljenost na uro.	Samostojno ustvarjanje s pomočjo učitelja.	Dobro sodelovanje (samo občasno prilagajanje in pomaganje).
3 (dobro)	Delno poznavanje glasbenih vsebin, z manjšo pomočjo učitelja.	Poznavanje, a le delno obvladovanje tehnike izvajanja. Delno vključevanje v skupinsko muziciranje.	Smiselno, vendar ne poglobljeno interpretiranje in doživljanje glasbe.	Delna samostojnost in kritičnost pri izvajanju ter občasna pripravljenost na uro.	Delno samostojno ustvarjanje z večjo mero pomoči učitelja.	Nihanja v sodelovanju (slabo poslušanje in prilagajanje drugim).
2 (zadostno)	Poznavanje samo osnovnih glasbenih pojmov. Slaba implementacija pri izvedbi.	Slabša tehnična izvedba in občasno upoštevanje soizvajalcev.	Slabše poznavanje in občasno uporabljanje interpretacijskih elementov. Nedoživeta izvedba.	Pomanjkanje samostojnosti in kritičnosti pri izvajanju ter redka pripravljenost na uro.	Nesamostojno ustvarjanje, z veliko pomoči učitelja.	Slab odnos (minimalno sodelovanje in samo na pobudo ostalih v skupini).
1 (nezadostno)	Nepoznavanje glasbenega jezika in osnovnih zakonitosti pri izvajanju ali ustvarjanju.	Neupoštevanje tehnike pri izvajanju brez upoštevanja soizvajalcev.	Pomanjkljivo poznavanje in uporabljanje interpretacijskih elementov. Nedoživeta izvedba.	Nesamostojnost in nekritičnost pri izvajanju ter nepripravljenost na uro.	Nezmožnost ustvarjanja lastnih glasbenih vsebin.	Izražanje nezanimanja, slab odnos do drugih in zaviranje dela skupine.

Dijaki so po vsakem kriteriju ocenjeni z oceno od 1 do 5. Ocena procesnega dela je povprečje vseh kriterijev

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Viri in literatura za delavnico fotografija in film:

- » Pelko, Stojan. (2014). *Filmski pojmovnik za mlade*. Maribor: Aristej.
- » Čok, Radovan. (2014). *Kako ujeti gibljive podobe: fotografija v filmu in videu: filmska in videomontaža*. Ljubljana, UMco.
- » Figgis, Mike. (2008). *Kako narediti film z digitalno tehnologijo: priročnik za filmske zanesenjake*. Ljubljana, UMco, Slovenska kinoteka.
- » Grove, Elliot. (2010). *130 projektov za uvod v snemanje filmov*. Ljubljana, UMco, Slovenska kinoteka.

Viri in literatura za delavnico igra in govor:

- » Arhar, N., Dobovšek, Z., Gombač, B., Grabnar, T., Jenko, S., Peštaj, M., Ratej, I., Redjko, M., Selimović, R. A., Vevar, Š., Šinigoj, Š., in Šorli, M. (ur.). (2021). *Gledališče pod drobnogledom*. SLOGI.
- » Aristoteles. (1982). *Poetika*. Cankarjeva založba.
- » Artaud, A. (1994). *Gledališče in njegov dvojnik*. MGL.
- » Berry, C. (1997). *Glumac i glas*. AGM.
- » Brook, P. (1971). *Prazen prostor*. MGL.
- » Brook, P. (1996). *The empty space*. Touchstone.
- » Burger, N. (2023). *Igrati (se)*. MGL.
- » Callow, S. (1999). *Biti igralec*. MGL.
- » Craig, G. E. (1995). *O gledališki umetnosti*. MGL.
- » Čehov, M. A. (1999). *Igralska umetnost*. MGL.
- » Freytag, G. (1976). *Tehnika drame*. MGL.
- » Gippius, S. V. (1980). *Gimnastika čutil*. MGL.

- » Grotowski, J. (1973). *Revno gledališče*. MGL.
- » Humar, M., Micheli Sušec, B., Podbevšek, K., Lokar, S., Molka, V., Moder, J., Herzog, M., Majaron, E., Kocjančič, A., in Karer Žagar, M. (ur.). (2007). *Gledališki terminološki slovar*. ZRC SAZU.
- » Jones, C. (1996). *Make your voice heard*. Back Stage Books.
- » Kralj, L. (1998). *Teorija drame*. DZS.
- » Lukan, B. (1996). *Gledališki pojmovnik za mlade*. Aristej.
- » Lukan, B. (2011). *Iščemo gledališče: delovni zvezek za izbirni predmet gledališki klub za 7., 8. in 9. razred devetletne osnovne šole*. Aristej.
(Opomba: v APA je navedeno leto zadnje izdaje; prejšnja leta 2000, 2003, 2005 se praviloma ne naštevajo.)
- » Meyerhold, V., Tairov, A. J., in Vahtangov, E. B. (1977). *Gledališki oktober: zapiski o razvoju sovjetskega gledališča*. MGL.
- » Pavis, P. (1997). *Gledališki slovar*. MGL.
- » Spolin, V. (1980). *Improvizacijske vaje*. MGL.
- » Stanislavski, K. S. (1977). *Sistem* (1. del). MGL.
- » Stanislavski, K. S. (1977). *Sistem* (2. del). MGL.
- » Stanislavski, K. S. (1982). *Sistem* (3. del). MGL.
- » Strelec, S. M. (2017). *Jaz in moja otroška gledališka skupina*. Zavod Novi Zato.
- » Strelec, S. M. (2019). *Ti igralci*. Zavod Novi Zato.
- » Strelec, S. M. (2020). *To besedilo*. Zavod Novi Zato.
- » Strelec, S. M. (2021). *Mi kot skupina*. Zavod Novi Zato.
- » Štromar, G. M., in Geč, G. (2013). *Črkolandija: pravljica, dramsko besedilo in gledališki priročnik*. Javni sklad RS za kulturne dejavnosti.
- » Udovič Medved, V., Valič, A., in Radmelič, N. (1999). *Na šolskem odru*. Rokus.

Viri in literatura za delavnico impro:

- » Biesta, Gert J. J. (2022). *Vzgoja kot čudovito tveganje*. Krtina.
- » Dimec, m. in Cerar, A. (2008). *Impro discipline z ogrevalnimi*. Kud FP, 2008
- » Cerar, Dimec, Jesenovec, Grafenauer, Majer. (2019). *Ogrevalne igre in discipline*. Društvo impro.
- » Fischer-Lichte, E. (2008). *Estetika performativnega*. Študentska založba.

- » Johnstone, K. (1981). *Impro: Improvisation and the Theatre*. Routledge.
- » Johnstone, K. (1999). *Impro for storytellers*. Routledge, 1999.
- » Kroflič, R. (2007). Vzgojna vrednost estetske izkušnje. *Sodobna pedagogika*, 58(3), 12–30.
- » Spolin, V. (1982). *Improvizacije za gledališče: improvizacijske vaje*. ZKO, 1982

Viri in literatura za delavnico gib:

- » Bernard, A., Steinmüller, W., Stricker, U. (2006). *Ideokinesis: A Creative Approach to Human Movement and Body Alignment*. North Atlantic Books.
- » Blom, L. A., in Chaplin, L. T. (1982). *The moment of movement: Dance improvisation*. Dance Books.
- » Brennan, R. (1991). *The Alexander Technique: Natural poise for health*. Element Books.
- » Buckroyd, J. (2004). *Učenec plesa: Čustveni vidiki poučevanja in učenja plesa*.
- » Burrows, J. (2011). *Koreografov priročnik*, Maska, JSKD.
- » Calais-Germain, B. (2012). *Anatomija gibanja*. Emanat, 2006.
- » Franklin, E. (2006). *Dynamic alignment through imagery*. Human Kinetics.
- » Humphrey, D. (1959). *The art of making dances*. Dance Horizons.
- » Kamnikar, G. (2012). *Zmes za ples*. JSKD.
- » Nagrin, D. (1994). *Dance and Specific Image*, University of Pittsburgh Press.
- » Smith-Autard, J. M. (1992). *Dance Composition. A practical guide for teachers*, A & C Black.
- » Todd, M. E. (2014). *Misleče telo*. Emanat.

Viri in literatura za delavnico zvok in glasba:

- » Abba. (1992). *Pure ABBA Gold: All the Hits*. London: Wise.
- » The Beach Boys. (1984). *The Beach Boys Complete: Piano/Vocal/Chords*. New York: Columbia Pictures Publications.
- » Crispin, N., & Hopkins, A. (2009). *The Little Black Book of 70s Hits*. London: Wise Publications.
- » Evans, P. (1997). *The Very Best Rock Songs of All Time*. London: Wise Publications.
- » Feguš, R. (2015). *Osnove vokalne tehnike*. Ljubljana: Pevska šola Musica.
- » Feguš, R. (2016). *Osnove vokalne tehnike: izzivi pri delu s pevci in pevskimi sestavi*. Ljubljana: Pevska šola Musica.

- » First 50 Popular Songs You Should Play on the Piano (Easy Piano). (2015). Milwaukee: Hal Leonard.
- » Gobec, M. (1999). *Ljudske in ponarodele pesmi s klavirjem* (Zv. 1). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- » Gobec, M. (1999). *Ljudske in ponarodele pesmi s klavirjem* (Zv. 2). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- » Habe, T. (2016). *Naj doni do neba: slovenske ljudske in zimzelenčki za otroške zборе s klavirskimi spremljavami*. Ljubljana: Javni sklad RS za kulturne dejavnosti.
- » Korošec, A. (2019). *Bobnarski S.O.S.: kripto ritem: priročnik 2*. Samozaložba.
- » Kreslin, V. (2012). *Pesmarica*. Ljubljana: Kreslin.
- » Kumer, Z. (1999). *Eno si zapojmo: pesmarica slovenskih ljudskih pesmi*. Celje: Mohorjeva družba.
- » Kumer, Z. (2001). *Je ohcet vesela: ljudske svatbene pesmi na Slovenskem*. Ljubljana: Kres.
- » Lloyd Webber, A. (1988). *Selections from The Phantom of the Opera*. Milwaukee: Hal Leonard.
- » Lowden, B. (1988). *Selections from Les Misérables*. Milwaukee: Hal Leonard.
- » Mežek, A. (2011). *Podarjeno srcu: za glas, klavir in kitaro*. Ljubljana: Nedelo.
- » Oblak, B. (1995). *Pesmi sveta*. Ljubljana: DZS.
- » Prel, M. (2005). *Zapojmo in zaigrajmo: pesmarica z besedili in notnimi zapisi*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- » Rodgers, R. (2006). *The Sound of Music: Vocal Selections*. Milwaukee: Williamson Music.
- » Slokar Bajc, A. (2017). *Osnove vokalne tehnike s podporo funkcionalne vadbe za doseganje pravilne kontrole preponskega dihanja*. Ljubljana: Salve.
- » Strajnar, J. (2013). *Cajon: slovenska šola cajona*. Samozaložba.
- » Šivic, U. (2002). *Družinska pesmarica: 100 slovenskih ljudskih in ponarodelih pesmi*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- » Vodopivec, B. (2010). *Skladbe za mladinski pevski zbor*. Samozaložba.
- » Williams, R. (2004). *Greatest Hits: Piano, Voice, Guitar*. London: Wise Publications.
- » Zorec, M. (2014). *Jaz pa vem, kako ptičice pojo: slovenske narodne pesmi*. Ljubljana: Karantanija.

FOTOGRAFIJA IN FILM

- » Pelko, Stojan. (2014). *Filmski pojmovnik za mlade*. Maribor: Aristej.
- » Čok, Radovan. (2014). *Kako ujeti gibljive podobe: fotografija v filmu in videu : filmska in videomontaža*. Ljubljana: UMco.
- » Figgis, Mike. (2008). *Kako narediti film z digitalno tehnologijo: priročnik za filmske zanesenjake*. Ljubljana, UMco, Slovenska kinoteka.
- » Grove, Elliot. (2010). *130 projektov za uvod v snemanje filmov*. Ljubljana: UMco, Slovenska kinoteka.

IGRA IN GOVOR

- » Arhar, N., Dobovšek, Z., Gombač, B., Grabnar, T., Jenko, S., Peštaj, M., Ratej, I., Redjko, M., Selimović, R. A., Vevar, Š., Šinigoj, Š., in Šorli, M. (Eds.). (2021). *Gledališče pod drobnogledom*. SLOGI.
- » Aristoteles. (1982). *Poetika*. Cankarjeva založba.
- » Artaud, A. (1994). *Gledališče in njegov dvojnik*. MGL.
- » Berry, C. (1997). *Glumac i glas*. AGM.
- » Brook, P. (1971). *Prazen prostor*. MGL.
- » Brook, P. (1996). *The empty space*. Touchstone.
- » Burger, N. (2023). *Igrati (se)*. MGL.
- » Callow, S. (1999). *Biti igralec*. MGL.
- » Craig, G. E. (1995). *O gledališki umetnosti*. MGL.
- » Čehov, M. A. (1999). *Igralska umetnost*. MGL.
- » Freytag, G. (1976). *Tehnika drame*. MGL.
- » Gippius, S. V. (1980). *Gimnastika čutil*. MGL.
- » Grotowski, J. (1973). *Revno gledališče*. MGL.
- » Humar, M., Micheli Sušec, B., Podbevšek, K., Lokar, S., Molka, V., Moder, J., Herzog, M., Majaron, E., Kocjančič, A., in Karer Žagar, M. (Eds.). (2007). *Gledališki terminološki slovar*. ZRC SAZU.
- » Jones, C. (1996). *Make your voice heard*. Back Stage Books.
- » Kralj, L. (1998). *Teorija drame*. DZS.
- » Lukan, B. (1996). *Gledališki pojmovnik za mlade*. Aristej.

- » Lukan, B. (2011). *Iščemo gledališče: delovni zvezek za izbirni predmet gledališki klub za 7., 8. in 9. razred devetletne osnovne šole*. Aristej.
(Opomba: v APA je navedeno leto zadnje izdaje; prejšnja leta 2000, 2003, 2005 se praviloma ne naštevajo.)
- » Meyerhold, V., Tairov, A. J., in Vahtangov, E. B. (1977). *Gledališki oktober: zapiski o razvoju sovjetskega gledališča*. MGL.
- » Pavis, P. (1997). *Gledališki slovar*. MGL.
- » Spolin, V. (1980). *Improvizacijske vaje*. MGL.
- » Stanislavski, K. S. (1977). *Sistem* (1. del). MGL.
- » Stanislavski, K. S. (1977). *Sistem* (2. del). MGL.
- » Stanislavski, K. S. (1982). *Sistem* (3. del). MGL.
- » Strelec, S. M. (2017). *Jaz in moja otroška gledališka skupina*. Zavod Novi Zato.
- » Strelec, S. M. (2019). *Ti igralci*. Zavod Novi Zato.
- » Strelec, S. M. (2020). *To besedilo*. Zavod Novi Zato.
- » Strelec, S. M. (2021). *Mi kot skupina*. Zavod Novi Zato.
- » Štromar, G. M., in Geč, G. (2013). *Črkolandija: pravljica, dramsko besedilo in gledališki priročnik*. Javni sklad RS za kulturne dejavnosti.
- » Udovič Medved, V., Valič, A., in Radmelič, N. (1999). *Na šolskem odru*. Rokus.

IMPRO

- » Biesta, Gert J. J. (2022). *Vzgoja kot čudovito tveganje*. Krtina.
- » Dimec, M. in Cerar, A. (2008). *Impro discipline z ogrevalnimi*. Kud FP, 2008.
- » Cerar, Dimec, Jesenovec, Grafenauer, Majer. (2019). *Ogrevalne igre in discipline*. Društvo Impro.
- » Fischer-Lichte, E. (2008). *Estetika performativnega*. Študentska založba.
- » Johnstone, K. (1981). *Impro: Improvisation and the Theatre*. Routledge.
- » Johnstone, K. (1999). *Impro for storytellers*. Routledge, 1999.
- » Kroflič, R. (2007). Vzgojna vrednost estetske izkušnje. *Sodobna pedagogika*, 58 (3), 12–30.
- » Spolin, V. (1982). *Improvizacije za gledališče: improvizacijske vaje*. ZKO, 1982.

GIB

- » Bernard, A., Steinmüller, W., Stricker, U. (2006). *Ideokinesis: A Creative Approach to Human Movement and Body Alignment*. North Atlantic Books.
- » Blom, L. A. in Chaplin, L. T. (1982). *The moment of movement: Dance improvisation*. Dance Books.
- » Brennan, R. (1991). *The Alexander Technique: Natural poise for health*. Element Books.
- » Buckroyd, J. (2004). *Učenec plesa: Čustveni vidiki poučevanja in učenja plesa*.
- » Burrows, J. (2011). *Koreografov priročnik*, Maska, JSKD.
- » Calais-Germain, B. (2012). *Anatomija gibanja*. Emanat, 2006.
- » Franklin, E. (2006). *Dynamic alignment through imagery*. Human Kinetics.
- » Humphrey, D. (1959). *The art of making dances*. Dance Horizons.
- » Kamnikar, G. (2012). *Zmes za ples*. JSKD.
- » Nagrin, D. (1994). *Dance and Specific Image*, University of Pittsburgh Press.
- » Smith-Autard, J. M. (1992). *Dance Composition. A practical guide for teachers*, A & C Black.
- » Todd, M. E. (2014). *Misleče telo*. Emanat.

ZVOK IN GLASBA

- » Abba. (1992). *Pure ABBA Gold: All the Hits*. London: Wise.
- » The Beach Boys. (1984). *The Beach Boys Complete: Piano/Vocal/Chords*. New York: Columbia Pictures Publications.
- » Crispin, N., & Hopkins, A. (2009). *The Little Black Book of 70s Hits*. London: Wise Publications.
- » Evans, P. (1997). *The Very Best Rock Songs of All Time*. London: Wise Publications.
- » Feguš, R. (2015). *Osnove vokalne tehnike*. Ljubljana: Pevska šola Musica.
- » Feguš, R. (2016). *Osnove vokalne tehnike: izzivi pri delu s pevci in pevskimi sestavi*. Ljubljana: Pevska šola Musica.
- » First 50 Popular Songs You Should Play on the Piano (Easy Piano). (2015). Milwaukee: Hal Leonard.
- » Gobec, M. (1999). *Ljudske in ponarodele pesmi s klavirjem* (Zv. 1). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- » Gobec, M. (1999). *Ljudske in ponarodele pesmi s klavirjem* (Zv. 2). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

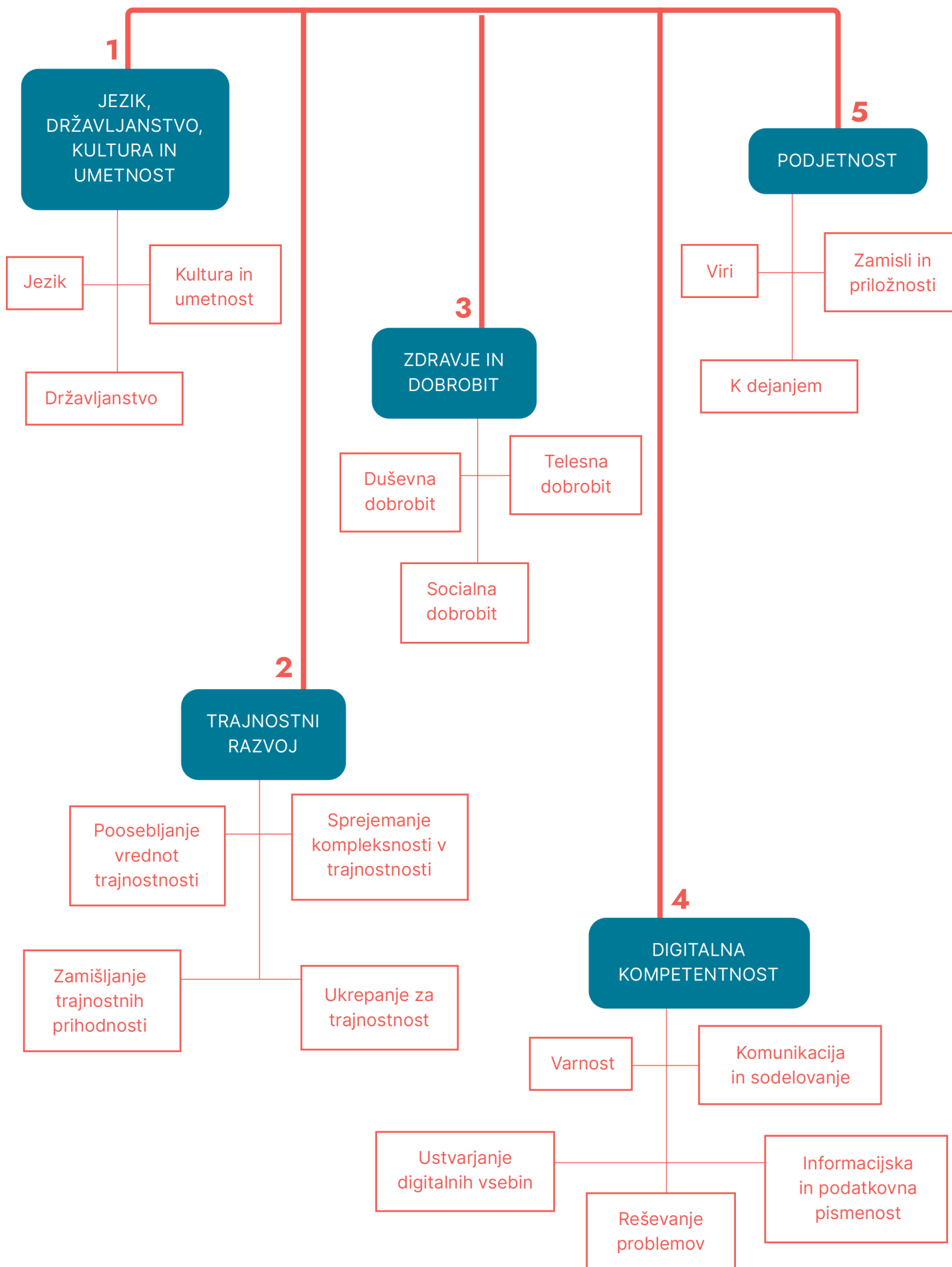

- » Habe, T. (2016). *Naj doni do neba: slovenske ljudske in zimzelenčki za otroške zbore s klavirskimi spremljavami*. Ljubljana: Javni sklad RS za kulturne dejavnosti.
- » Korošec, A. (2019). *Bobnarski S.O.S.: kripto ritem: priročnik 2*. Samozaložba.
- » Kreslin, V. (2012). *Pesmarica*. Ljubljana: Kreslin.
- » Kumer, Z. (1999). *Eno si zapojmo: pesmarica slovenskih ljudskih pesmi*. Celje: Mohorjeva družba.
- » Kumer, Z. (2001). *Je ohcet vesela: ljudske svatbene pesmi na Slovenskem*. Ljubljana: Kres.
- » Lloyd Webber, A. (1988). *Selections from The Phantom of the Opera*. Milwaukee: Hal Leonard.
- » Lowden, B. (1988). *Selections from Les Misérables*. Milwaukee: Hal Leonard.
- » Mežek, A. (2011). *Podarjeno srcu: za glas, klavir in kitaro*. Ljubljana: Nedelo.
- » Oblak, B. (1995). *Pesmi sveta*. Ljubljana: DZS.
- » Prel, M. (2005). *Zapojmo in zaigramo: pesmarica z besedili in notnimi zapisi*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- » Rodgers, R. (2006). *The Sound of Music: Vocal Selections*. Milwaukee: Williamson Music.
- » Slokar Bajc, A. (2017). *Osnove vokalne tehnike s podporo funkcionalne vadbe za doseganje pravilne kontrole preponskega dihanja*. Ljubljana: Salve.
- » Strajnar, J. (2013). *Cajon: slovenska šola cajona*. Samozaložba.
- » Šivic, U. (2002). *Družinska pesmarica: 100 slovenskih ljudskih in ponarodelih pesmi*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- » Vodopivec, B. (2010). *Skladbe za mladinski pevski zbor*. Samozaložba.
- » Williams, R. (2004). *Greatest Hits: Piano, Voice, Guitar*. London: Wise Publications.
- » Zorec, M. (2014). *Jaz pa vem, kako ptičice pojo: slovenske narodne pesmi*. Ljubljana: Karantanija.

PRILOGE

KLJUČNI CILJI PO PODROČJIH SKUPNIH CILJEV

1 /// JEZIK, DRŽAVLJANSTVO, KULTURA IN UMETNOST

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

1.1 JEZIK

1.1.1 Strokovna besedila	1.1.1.1 Pri posameznih predmetih razvija zmožnost izražanja v različnih besedilnih vrstah (referat, plakat, povzetek, opis, pogovor itd.).
1.1.2 Strokovni jezik	1.1.2.1 Se zaveda, da je učenje vsebine posameznega predmeta hkrati tudi spoznavanje njegove strokovne terminologije; torej učenje jezika na ravni poimenovanj za posamezne pojme in na ravni logičnih povezav. 1.1.2.2 Se izraža z ustrezno terminologijo predmeta in skrbi za ustrezno govorno ter pisno raven svojega strokovnega jezika.
1.1.3 Univerzalni opis jezika kot sistema	(pri vseh predmetih:) 1.1.3.1 Se zaveda podobnosti ter razlik med jeziki in je na to pozoren tudi pri uporabi gradiv v tujih jezikih, pri uporabi prevajalnikov, velikih jezikovnih modelov, avtomatsko prevedenih spletnih strani itd. (pri vseh jezikovnih predmetih:) 1.1.3.2 Se zaveda, da različne jezike lahko opisujemo na podoben način; pri pouku tujih jezikov zato uporablja znanje, pridobljeno pri pouku učnega jezika, in obratno: zna primerjati jezike, ki se jih uči, in razpozna podobnosti ter razlike med njimi.
1.1.4 Razumevanje pomena branja	1.1.4.1 Pri vseh predmetih redno bere, izbira raznolika bralna gradiva, jih razume, poglobljeno analizira in kritično vrednoti.
1.1.5 Jezik in nenasilna komunikacija	1.1.5.1 Razvija lastne sporazumevalne zmožnosti skozi nenasilno komunikacijo.

1.2 DRŽAVLJANSTVO

1.2.1 Poznavanje in privzemanje človekovih pravic ter dolžnosti kot temeljnih vrednot in osnov državljanske etike	1.2.1.1 Pozna, razume in sprejema človekove pravice kot skupni evropski in ustavno določeni okvir skupnih vrednot ter etike. 1.2.1.2 Razume, da so človekove pravice univerzalne in nepogojene, da uveljavljajo vrednote svobode in enakosti. 1.2.1.3 Razume in sprejema, da je obstoj pravic pogojen s spoštovanjem individualne dolžnosti do enake pravice drugega. 1.2.1.4 Razume in sprejema, da je dolžnost do enake pravice drugega dolžnost zaradi dolžnosti (ne le pravica zaradi individualnega interesa). 1.2.1.5 Razume in sprejema človekove pravice in dolžnosti kot osnovno, vsem državljanom skupno etiko (moralo), ki uveljavlja vrednote spoštovanja človekovega dostojanstva, pravičnosti, resnice, zakona, lastnine, nediskriminacije in strpnosti.
1.2.2 Etična refleksija	1.2.2.1 Spozna, da obstajajo moralna vprašanja, pri katerih ni vnaprej danih od vseh sprejetih odgovorov. 1.2.2.2 Razvija občutljivost za moralna vprašanja ter sposobnost, da o njih razmišlja skupaj z drugimi.
1.2.3 Sodelovanje z drugimi v skupnosti in za skupnost	1.2.3.1 Z namenom uresničevanja skupnega dobrega sodeluje z drugimi ter podaja in uresničuje predloge, ki kakovostno spreminjajo skupnosti. 1.2.3.2 Prek lastnega delovanja ozavešča pomen skrbi za demokratično skupnost ter krepi zavedanje o pomenu pripadnosti skupnosti za lastnodobrobit in dobrobit drugih.
1.2.4 Aktivno državljanstvo in politična angažiranost	1.2.4.1 Ob zavedanju pozitivnega pomena politike kot skupnega reševanja izzivov in skrbi za dobrobit vseh, pa tudi iskanja kompromisov in preseganja konfliktov, pozna raznolike oblike demokratičnega političnega angažiranja in se vključuje v politične procese, ki vplivajo na življenja ljudi.
1.2.5 Znanje za kritično mišljenje, za aktivno državljansko držo	1.2.5.1 Uporabi znanja vsakega predmetnega področja za kritično in aktivno državljansko držo.

1.3 KULTURA IN UMETNOST

1.3.1 Sprejemanje, doživljanje in vrednotenje kulture in umetnosti	1.3.1.1 Intuitivno ali zavestno (individualno in v skupini) vzpostavlja odnos do kulture, umetnosti, umetniške izkušnje in procesov ustvarjanja ter ob tem prepozna lastna doživetja in se vživlja v izkušnjo drugega itd.).
1.3.2 Raziskovanje in spoznavanje kulture ter umetnosti	1.3.2.1 Raziskuje in spozna kulturo, umetnost, umetniške zvrsti ter njihova izrazna sredstva v zgodovinskem in kulturnem kontekstu.
1.3.3 Izražanje v umetnosti in z umetnostjo	1.3.3.1 Je radoveden in raziskuje materiale in umetniške jezike, se z njimi izraža, razvija domišljijo ter pogloblja in širi znanje tudi na neumetniških področjih.
1.3.4 Uživanje v ustvarjalnem procesu ter dosežkih kulture in umetnosti	1.3.4.1 Uživa v ustvarjalnosti, se veseli lastnih dosežkov in dosežkov drugih. 1.3.4.2 V varnem, odprtem in spodbudnem učnem okolju svobodno izraža želje in udejanja ustvarjalne ideje.
1.3.5 Živi kulturo in umetnost	1.3.5.1 Živi kulturo in umetnost kot vrednoto v domačem in šolskem okolju ter prispeva k razvoju šole kot kulturnega središča in njenemu povezovanju s kulturnim in z družbenim okoljem.

2 /// TRAJNOSTNI RAZVOJ

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

2.1 POOSEBLJANJE VREDNOT TRAJNOSTNOSTI

2.1.1 Vrednotenje trajnostnosti	2.1.1.1 Kritično oceni povezanost lastnih vrednot in vrednot družbe s trajnostnostjo glede na svoje trenutne zmožnosti ter družbeni položaj.
2.1.2 Podpiranje pravičnosti	2.1.2.1 Pri svojem delovanju upošteva etična načela pravičnosti, enakopravnosti ter sočutja.
2.1.3 Promoviranje narave	2.1.3.1 Odgovoren odnos do naravnih sistemov gradi na razumevanju njihove kompleksnosti in razmerij med naravnimi ter družbenimi sistemi.

2.2 SPREJEMANJE KOMPLEKSNOSTI V TRAJNOSTNOSTI

2.2.1 Sistemsko mišljenje	2.2.1.1 K izbranemu problemu pristopa celostno, pri čemer upošteva povezanost okoljskega, gospodarskega in družbenega vidika. 2.2.1.2 Presoja kratkoročne in dolgoročne vplive delovanja posameznika in družbenih skupin v družbi, družbe na lokalni, regionalni, nacionalni ter globalni ravni.
2.2.2 Kritično mišljenje	2.2.2.1 Kritično presoja informacije, poglede in potrebe o trajnostnem razvoju z vidika naravnega okolja, živih bitij in družbe, pri čemer upošteva različne poglede, pogoje z osebnim, socialnim in kulturnim ozadjem.
2.2.3 Formuliranje problema	2.2.3.1 Pri opredelitvi problema upošteva značilnosti problema – (ne)jasnost, (ne)opredeljenost, (ne)določljivost problema – in lastnosti reševanja – (ne)definirane, (ne)sistemske rešitve – ter vpletenost deležnikov.

2.3 ZAMIŠLJANJE TRAJNOSTNIH PRIHODNOSTI

2.3.1 Pismenost za prihodnost	2.3.1.1 Na podlagi znanja, znanstvenih dognanj in vrednot trajnostnosti razume ter vrednoti možne, verjetne in želene trajnostne prihodnosti (scenarije). 2.3.1.2 Presoja dejanja, ki so potrebna za doseganje želene trajnostne prihodnosti.
2.3.2 Prilagodljivost	2.3.2.1 V prizadevanju za trajnostno prihodnost tvega in se kljub negotovostim prilagaja ter sprejema trajnostne odločitve za svoja dejanja.
2.3.3 Raziskovalno mišljenje	2.3.3.1 Pri načrtovanju in reševanju kompleksnih problemov/-atik trajnostnosti uporablja in povezuje znanja in metode različnih znanstvenih disciplin ter predlaga ustvarjalne in inovativne ideje in rešitve.

2.4 UKREPANJE ZA TRAJNOSTNOST

2.4.1 Politična angažiranost	2.4.1.1 Ob upoštevanju demokratičnih načel kritično vrednoti politike z vidika trajnostnosti ter sodeluje pri oblikovanju trajnostnih politik in prakse na lokalni, regionalni, nacionalni ter globalni ravni.
2.4.2 Kolektivno ukrepanje	2.4.2.1 Pri prizadevanju in ukrepanju za trajnostnost upošteva demokratična načela in aktivno ter angažirano (konstruktivno) sodeluje z drugimi.
2.4.3 Individualna iniciativa	2.4.3.1 Se zaveda lastnega potenciala in odgovornosti za trajnostno delovanje in ukrepanje na individualni, kolektivni ter politični ravni.

3 /// ZDRAVJE IN DOBROBIT

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

3.1 DUŠEVNA DOBROBIT

3.1.1 Samozavedanje	3.1.1.1 Zaznava in prepoznavna lastno doživljanje (telesne občutke, čustva, misli, vrednote, potrebe, želje) ter lastno vedenje. 3.1.1.2 Skozi izkušnje razume povezanost različnih vidikov lastnega doživljanja (telesni občutki, čustva, misli, vrednote, potrebe, želje) v specifičnih situacijah (npr. ob doživljanju uspeha in neuspeha v učnih in socialnih situacijah).
3.1.2 Samouravnavanje	3.1.2.1 Uravnava lastno doživljanje in vedenje (npr. v stresnih učnih in socialnih situacijah). 3.1.2.2 Razvija samozaupanje in samospoštovanje. 3.1.2.3 Se učinkovito spoprijema z negotovostjo in kompleksnostjo. 3.1.2.4 Učinkovito upravlja, organizira čas učenja in prosti čas.
3.1.3 Postavljanje ciljev	3.1.3.1 Prepoznavna lastne interese, lastnosti, močna in šibka področja ter v skladu z njimi načrtuje kratkoročne in dolgoročne cilje (vezane na duševno, telesno, socialno in učno področje). 3.1.3.2 Spremlja doseganje in spreminjanje načrtovanih ciljev. 3.1.3.3 Razvija zavzetost in vztrajnost ter krepi zmožnosti odložitve nagrade.
3.1.4 Prožen način razmišljanja	3.1.4.1 Razvija osebno prožnost, razvojno miselno naravnost, radovednost, optimizem in ustvarjalnost. 3.1.4.2 Učinkovito se spoprijema s problemskimi situacijami, ki zahtevajo proaktivno miselno naravnost.
3.1.5 Odgovornost in avtonomija	3.1.5.1 Krepi odgovornost, avtonomijo in skrbi za osebno integriteto.

3.2 TELESNA DOBROBIT

3.2.1 Gibanje in sedenje	3.2.1.1 Razume pomen vsakodnevnega gibanja za zdravje in dobro počutje. 3.2.1.2 Razvija pozitiven odnos do gibanja. 3.2.1.3 Vključuje se v različne gibalne dejavnosti, tudi tiste, ki razbremenijo naporen vsakdan. 3.2.1.4 Razume škodljivosti dolgotrajnega sedenja, razvija navade za prekinitev in zmanjšanje sedenja.
3.2.2 Prehrana in prehranjevanje	3.2.2.1 Razume pomen uravnotežene prehrane. 3.2.2.2 Razvija navade zdravega prehranjevanja. 3.2.2.3 Oblikuje pozitiven odnos do hrane in prehranjevanja.
3.2.3 Sprostitev in počitek	3.2.3.1 Razume pomen počitka in sprostitve po miselnem ali telesnem naporu. 3.2.3.2 Spozna različne tehnike sproščanja in uporablja tiste, ki mu najbolj koristijo. 3.2.3.3 Razume pomen dobrih spalnih navad za učinkovito telesno in miselno delovanje ter ravnanje.
3.2.4 Varnost	3.2.4.1 Spozna različne zaščitne ukrepe za ohranjanje zdravja. 3.2.4.2 Ravna varno in odgovorno, pri čemer skrbi za ohranjanje zdravja sebe in drugih.
3.2.5 Preventiva pred različnimi oblikami zasvojenosti	3.2.5.1 Usvaja znanje o oblikah in stopnjah zasvojenosti ter o strategijah, kako se jim izogniti oz. jih preprečiti z zdravim življenjskim slogom.

3.3 SOCIALNA DOBROBIT

3.3.1 Socialno zavedanje in zavedanje raznolikosti	3.3.1.1 Ozavešča lastno doživljanje in vedenje v odnosih z drugimi. 3.3.1.2 Zaveda se in prepoznava raznolikosti v ožjem (oddelek, vrstniki, družina) in širšem okolju (šola, lokalna skupnost, družba).
3.3.2 Komunikacijske spretnosti	3.3.2.1 Razvija spretnosti aktivnega poslušanja, asertivne komunikacije, izražanja interesa in skrbi za druge.
3.3.3 Sodelovanje in reševanje konfliktov	3.3.3.1 Konstruktivno sodeluje v različnih vrstah odnosov na različnih področjih. 3.3.3.2 Krepi sodelovalne veščine, spretnosti vzpostavljanja in vzdrževanja kakovostnih odnosov v oddelku, družini, šoli, širši skupnosti, temelječih na spoštljivem in asertivnem komuniciranju ter enakopravnosti.
3.3.4 Empatija	3.3.4.1 Krepi zmožnosti razumevanja in prevzemanja perspektive drugega. 3.3.4.2 Prepoznavna meje med doživljanjem sebe in drugega. 3.3.4.3 Uravnava lastno vedenje v odnosih, upoštevajoč več perspektiv hkrati.
3.3.5 Prosocialno vedenje	3.3.5.1 Krepi prepoznavanje in zavedanje potrebe po nudenju pomoči drugim. 3.3.5.2 Prepoznavna lastne potrebe po pomoči in strategije iskanja pomoči. 3.3.5.3 Krepi družbeno odgovornost.

4 /// DIGITALNA KOMPETENTNOST

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

4.1 INFORMACIJSKA IN PODATKOVNA PISMENOST

4.1.1 Brskanje, iskanje in filtriranje podatkov, informacij ter digitalnih vsebin	4.1.1.1 Izraža informacijske potrebe, išče podatke, informacije in vsebine v digitalnih okoljih ter izboljšuje osebne strategije iskanja.
4.1.2 Vrednotenje podatkov, informacij in digitalnih vsebin	4.1.2.1 Analizira, primerja in kritično vrednoti verodostojnost in zanesljivost podatkov, informacij in digitalnih vsebin.
4.1.3 Upravljanje podatkov, informacij in digitalnih vsebin	4.1.3.1 Podatke zbira, obdeluje, prikazuje in shranjuje na najustreznejša mesta (trdi disk, oblak, USB itd.), tako da jih zna kasneje tudi najti.

4.2 KOMUNIKACIJA IN SODELOVANJE

4.2.1 Interakcija z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.1.1 Sporazumeva se z uporabo različnih digitalnih tehnologij in razume ustrezna sredstva komunikacije v danih okoliščinah.
4.2.2 Deljenje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.2.1 Deli podatke, informacije in digitalne vsebine z drugimi z uporabo ustreznih digitalnih tehnologij. Deluje v vlogi posrednika in je seznanjen s praksami navajanja virov ter avtorstva.
4.2.3 Državljijsko udejstvovanje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.3.1 Išče in uporablja portale za udejstvovanje v družbi. Poišče skupine, ki zastopajo njegove interese, s pomočjo katerih lahko aktivno daje predloge za spremembe.
4.2.4 Sodelovanje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.4.1 Z digitalnimi orodji soustvarja skupno vsebino in se zavzema za krepitev sodelovanja med člani.
4.2.5 Spletni bonton	4.2.5.1 Pri uporabi digitalnih tehnologij in omrežij prilagaja svoje vedenje pričakovanjem ter pravilom, ki veljajo v določeni skupini.
4.2.6 Upravljanje digitalne identitete	4.2.6.1 Ustvari eno ali več digitalnih identitet in z njimi upravlja, skrbi za varovanje lastnega ugleda ter za ravnanje s podatki, ki nastanejo z uporabo številnih digitalnih orodij in storitev v različnih digitalnih okoljih.

4.3 USTVARJANJE DIGITALNIH VSEBIN

4.3.1 Razvoj digitalnih vsebin	4.3.1.1 Ustvarja in ureja digitalne vsebine v različnih formatih.
4.3.2 Umeščanje in poustvarjanje digitalnih vsebin	4.3.2.1 Digitalne vsebine obogati z dodajanjem slik, glasbe, videoposnetkov, vizualnih efektov idr.
4.3.3 Avtorske pravice in licence	4.3.3.1 Pozna licence in avtorske pravice. Spoštuje pravice avtorjev in jih ustrezno citira.
4.3.4 Programiranje	4.3.4.1 Zna ustvariti algoritem za rešitev enostavnega problema. Zna odpraviti preproste napake v programu.

4.4 VARNOST

4.4.1 Varovanje naprav	4.4.1.1 Deluje samozaščitno; svoje naprave zaščiti z ustreznimi gesli, programsko opremo in varnim ravnanjem, jih ne pušča brez nadzora v javnih prostorih idr.
4.4.2 Varovanje osebnih podatkov in zasebnosti	4.4.2.1 Varuje osebne podatke in podatke drugih ter prepoznava zaupanja vredne ponudnike digitalnih storitev.
4.4.3 Varovanje zdravja in dobrobiti	4.4.3.1 Digitalno tehnologijo uporablja uravnoteženo, skrbi za dobro telesno in duševno dobrobit ter se izogiba negativnim vplivom digitalnih medijev.
4.4.4 Varovanje okolja	4.4.4.1 Zaveda se vplivov digitalnih tehnologij in njihove uporabe na okolje.

4.5 REŠEVANJE PROBLEMOV

4.5.1 Reševanje tehničnih težav	4.5.1.1 Prepozna tehnične težave pri delu z napravami ali digitalnimi okolji ter jih rešuje.
4.5.2 Prepoznavanje potreb in opredelitev tehnoloških odzivov	4.5.2.1 Prepoznava in ocenjuje potrebe, izbira ter uporablja digitalna orodja in jih prilagaja lastnim potrebam.
4.5.3 Ustvarjalna uporaba digitalne tehnologije	4.5.3.1 S pomočjo digitalne tehnologije ustvarja rešitve in novosti v postopkih ter izdelkih.
4.5.4 Prepoznavanje vrzeli v digitalnih kompetencah	4.5.4.1 Prepozna vrzeli v svojih digitalnih kompetencah, jih po potrebi izboljšuje in dopolnjuje ter pri tem podpira tudi druge.

5.1 ZAMISLI IN PRILOŽNOSTI

5.1.1 Odkrivanje priložnosti	5.1.1.1 Prepozna avtentične izzive kot priložnosti za ustvarjanje vrednosti zase in za druge.
5.1.2 Ustvarjalnost in inovativnost	5.1.2.1 Pri reševanju izzivov na ustvarjalen način uporablja znanje in izkušnje za ustvarjanju boljših rešitev. 5.1.2.2 Pripravi nabor možnih rešitev izziva, pri čemer stremi k oblikovanju vrednosti za druge.
5.1.3 Vizija	5.1.3.1 Oblikuje vizijo prihodnosti, ki vključuje odgovore na vprašanja, kaj namerava početi v prihodnosti, kakšen želi postati in kakšno skupnost želi sooblikovati.
5.1.4 Vrednotenje zamisli	5.1.4.1 Vrednoti rešitve ob upoštevanju kriterijev po načelu ustvarjanja dobrobiti za druge in izbere ustrezno rešitev.
5.1.5 Etično in trajnostno razmišljanje	5.1.5.1 Prepozna in ovrednoti vpliv svojih odločitev ter ravnanj na skupnost in okolje.

5.2 VIRI

5.2.1 Samozavedanje in samoučinkovitost	5.2.1.1 Prepozna svoje želje, močna in šibka področja ter zaupa, da lahko pozitivno vpliva na ljudi in situacije.
5.2.2 Motiviranost in vztrajnost	5.2.2.1 Je pozitivno naravnani, samozavesten in osredotočen na proces reševanja izziva. 5.2.2.2 Vztraja pri opravljanju kompleksnejših nalog.
5.2.3 Vključevanje virov	5.2.3.1 Pridobi podatke in sredstva (materialna, nematerialna in digitalna), potrebne za prehod od zamisli k dejanjem, s katerimi odgovorno in učinkovito upravlja, pri čemer upošteva učinkovito izrabo lastnega časa in finančnih sredstev.
5.2.4 Vključevanje človeških virov	5.2.4.1 Spodbuja in motivira druge pri reševanju skupnih nalog. 5.2.4.2 Poišče ustrezno pomoč posameznika (npr. vrstnika, učitelja, strokovnjak itd.) ali strokovne skupnosti. 5.2.4.3 Razvije spretnosti za učinkovito komunikacijo, pogajanje, vodenje, ki so potrebne za doseganje rezultatov.
5.2.5 Finančna pismenost	5.2.5.1 V različnih življenjskih situacijah prepozna in rešuje finančne izzive (viri finančnih sredstev, skrb za denar, poslovanje npr. z banko, zavarovalnico ter drugimi finančnimi institucijami, ocena potrebnih sredstev, tveganj in odločitev o zadolževanju ter naložbi, varčevanju). 5.2.5.2 Sprejema odgovorne finančne odločitve za doseganje blaginje (osebne in za skupnost). 5.2.5.3 Pridobiva ustrezno znanje na področju finančne pismenosti za kakovostno vsakdanje in poklicno življenje.

5.3 K DEJANJEM

5.3.1 Prevzemanje pobude	5.3.1.1 Spodbuja in sodeluje pri reševanju izzivov, pri čemer prevzema individualno in skupinsko odgovornost.
5.3.2 Načrtovanje in upravljanje	5.3.2.1 V procesu reševanja problemov si zastavlja kratkoročne, srednjeročne in dolgoročne cilje, opredeli prednostne naloge in pripravi načrt. 5.3.2.2 Prilagaja se nepredvidenim spremembam.
5.3.3 Obvladovanje negotovosti, dvoumnosti in tveganja	5.3.3.1 Na nepredvidene situacije se odziva s pozitivno naravnanoostjo in ciljem, da jih uspešno razreši. 5.3.3.2 Pri odločitvah primerja in analizira različne informacije, da zmanjša negotovost, dvoumnost in tveganja.
5.3.4 Sodelovanje	5.3.4.1 Sodeluje z različnimi posamezniki ali skupinami. 5.3.4.2 Morebitne spore rešuje na konstruktiven način in po potrebi sklepa kompromise.
5.3.5 Izkusveno učenje	5.3.5.1 Z reševanjem izzivov pridobiva nove izkušnje in jih upošteva pri sprejemanju nadaljnjih odločitev. 5.3.5.2 Presoja uspešnost doseganja zastavljenih ciljev in pri tem prepozna priložnosti za nadaljnje učenje. 5.3.5.3 Prepozna priložnosti za aktivno uporabo pridobljenega znanja v novih situacijah. 5.3.5.4 Povratne informacije uporabi za nadaljnji razvoj podjetnostne kompetence.